

Gepubliseer op:

Deur Christus Alleen

Tuisblad van dr. A.H. Bogaards

www.enigstetroos.org

Mensen Gods

DOOR

Ds. H. Veldkamp

Inhoud

Voorwoord	3
S.O.S.	4
GROTE OPRUIMING.....	7
MENSEN GODS	14
VERNIEUWING	29
"TOT VOLMAKING DER HEILIGEN"	44

Voorwoord

De Kerken der reformatie, die in de oorlogen des Heren op vele fronten overwinningen hebben behaald, schijnen nu besig te zijn de vrede te verliezen. Een van de oorzaken ligt daarin dat wij weigeren "geestelike mensen" te zijn, terwijl wij toch juist "mensen Gods" genoemd mogen worden, en dat wij na vele eeuwen Christendom nog steeds niet begrepen hebben of niet willen begrijpen dat het verlossingsdoel van Christus zich richt op *vernieuwing*, welke vernieuwing bij de *enkele mens* moet beginnen.

Uit bewogenheid om deze verloren vrede is dit boek geschreven.

H. Veldkamp

S.O.S.

Het eerste hoofdstuk van dit boek móet deze titel dragen. Als men het nu maar niet alleen leest als "titel".

In onze tijd die alles nivelleert en met bull-dozerachtige onverschilligheid alles verpulvert, heeft men ook kans gezien deze drie letters zinloos te maken. Daarom wordt u dringend verzocht, ze te nemen voor wat ze zijn.. .. een gebed. En nog dringender wordt u verzocht mee te bidden: S.O.S. — Save our souls! Red onze zielen! Red ons, Heer, want wij zijn in groot gevaar. Juist onze zielen zijn in groot gevaar: ze dreigen doodgedrukt te worden tussen harde dollars, vermorzeld tussen de raderen van onze machines, platgetrapt op de sintelbaan van dit leven door record-maniakken.

Red onze zielen, Heer; want wij hebben zo'n ontzaglijke haast om klaar te komen: o neen, niet met U, maar met het leven en het grote geluk, dat altijd net even te ver ligt dan dat wij het grijpen kunnen. En omdat wij zo'n vliegende haast hebben, vergeten wij zo gemakkelijk iets. Vergeten wij dat onze zielen zo kwetsbaar zijn, veel kwetsbaarder dan de appel van ons oog, die we zo gauw tegen elk stofje beveiligen. Vergeten we dat onze zielen zo gemakkelijk beschadigd worden. We generen ons voor een vlekje op onze smetteloos witte boord en voor een klein scheurtje in onze fleurige japon, maar we bekreunen ons niet zo erg om een bevlekte ziel; en wat doen we met een beschadigde ziel, ook al zouden we de gehele wereld winnen? Ja, we vergeten soms helemaal dat we een ziel hebben; daarom: Red onze zielen, Heer! anders zijn wij reddeloos verloren.

Wij maken overigens helemaal niet de indruk van mensen-in-nood te zijn. Integendeel: we kunnen heel wat aan. We drukken het sterftcijfer steeds steviger omlaag en we verbeteren records bij de dag, we voeren het intelligentie-quotiënt al hoger op en ontfutselen aan de natuur het ene geheim na het andere. We duikelen van de verbazing van gisteren in die van vandaag en struikelen over de vondsten van het menselijk intellect.

Een van de nieuwste vondsten die bezig is de wereld te veroveren is de televisie. Daar is veel goeds en veel kwaads van gezegd: wij doen in deze bladzijden noch het een noch het ander. We zeggen alleen maar dat deze televisie nu zo prachtig en tegelijk zo verschrikkelijk de geestesgesteldheid van de moderne mens typeert. Wij willen niet alleen horen in de verte, maar ook zien in de verte; daar zijn we fel op en heet, vooral op die wijde verte. En dit willen we allemaal naar ons toehalen op het kleine scherm, in de beslotenheid van onze huiskamer.

Hierdoor is de huiskamer geen huiskamer meer, en dat is het nu juist wat wij bedoelden, want we zijn bang voor de binnenkamer, bang als voor een spook. Wij hebben er altijd op gepeinsd hoe we toch die hatelijke binnenkamer weg konden werken uit ons leven. En ziedaar: daar kwam het ineens als een wonder: de televisie! De huiskamer is verlengstuk van de bioscoop geworden, filiaal van de schouwburg, een stukje tribune van het stadion. We verheugen ons uitbundig daarover, want omdat we nu in de verte kunnen zien, behoeven we niet meer naar binnen te zien.

De *televisie* heeft de *introvisie* vervangen, heeft althans de mogelijkheid om in de binnenkamer met onszelf alleen te zijn tot een minimum beperkt.

En —zoals gezegd— daarover verheugen we ons uitermate zeer, want, eerlijk gezegd, die binnenkamer heeft ons altijd dwars gezeten, daar konden we ons nooit mee verzoenen, die maakte ons angstig.

De angst van een mens wordt niet veroorzaakt door het rumoer, maar door de stilte. In het rumoer voelen we ons juist op ons gemak. We vinden het heerlijk met z'n zestigduizenden bij

elkaar te zijn en spreekkoren te kunnen vormen. Daar zijn we wèg van, daar zwelgen we in. Daarom vinden we het zo prettig dat het rumoer de eeuwige stilte van de binnenkamer verzwelgt als een vraatzuchtig monster. Laat dat monster maar komen, het beest van de televisie en de pick-up; dat "beest" bejubelen en aanbidden we. Neen, we zijn niet bang voor lawaai, we zijn alleen maar bang voor de stilte, bang voor de eenzaamheid, bang om alleen te zijn met onszelf, en..... met God!

We hebben u beloofd, lezer, dat we van de televisie geen goed en geen kwaad zouden zeggen. Hebben we woord gehouden of niet? We hebben dit "wonder" alleen maar gezien als typerend voor de moderne mens. Zeker, we hebben 't over een beest gehad, dat de stilte wegvrat, maar we hebben beest toch zeker niet met een hoofdletter geschreven? Wie in een grote clubfauteuil gezeten bij het genoeglijk televisiescherm, aan het Beest denkt, moet toch wel een geweldig fantast zijn! Op z'n minst een kniesoor.

Er is nog een tweede reden, waarom het S.O.S., red onze zielen, Heer! naar de hemel moet worden geseind door ieder die nog bidden kan. Deze reden is de volgende: In het begin van deze eeuw heeft iemand uitgeroepen: Psyche nikai, hetgeen betekent: de ziel overwint. Zij heeft overwonnen, maar op dezelfde wijze als de Verenigde Naties, die de oorlog gewonnen, maar de vrede verloren hebben.

Wij leven momenteel geestelijk in de periode van de "verloren vrede". En een over heel de linie verloren vrede is kenmerkend voor de laatste dagen waarover de Bijbel zo veelvuldig en zo nadrukkelijk schrijft.

De feitelijke overwinnaar is niet de psyche, maar het soma, het lichaam; niet de geest, maar de materie, doodgewoon de materie: het ding. Het is altijd een hachelijke onderneming om de stukken op tafel te leggen en te zeggen: Ziedaar, wij zijn in het laatste der dagen. Daar zijn al grote vergissingen mee begaan; hier past ons alleen schriftuurlijke nuchterheid. En ons doel is geen ander, dan eenvoudig de Schrift te laten spreken en onder dat spreken van de Schrift stil te worden, opdat onze ziel aan het denken wordt gezet.

Als wij op dit punt de Schrift laten spreken, dan treft het ons, dat deze ons juist het *materialisme* laat zien als het monster dat in "de laatste dagen" alle geestelijke waarden dreigt te verslinden. Materialistisch aangelegde naturen zijn er natuurlijk *altijd* geweest. Deze zonde is al bijna zo oud als de wereld. De eeuwen door heeft de mammon z'n tienduizenden verslagen. Het is hier echter mee als met de oorlogen die Jezus aanwijst als tekenen van Zijn ophanden zijnde komst.

De oorlogen zijn er óók altijd geweest, maar de Heiland bedoelt te zeggen dat tegen de tijd dat Zijn wederkomst voor de deur staat, er niet af en toe oorlogen gevoerd zullen worden, maar dat heel het wereldleven staat in het "teken" van de oorlog. Als zodanig is het een teken. Er is bijna geen ander onderwerp van gesprek en de kranten schrijven over niet veel anders dan over de mogelijkheden van een nieuwe oorlog-of de kansen dat deze wordt afgewend.

Die oorlog is dan — dat weet ieder — geen oorlog tussen twee volken, maar een wereldoorlog. Alles en iedereen wordt er in betrokken. De oorlog is — geheel anders dan vroeger — *totaal* geworden. Zo staat het nu ook met het materialisme. Er zit altijd groei en vaart in de zonde. Men kan gerust zeggen dat hoe meer wij opschuiven naar het wereldeinde, des te meer heel de wereld onder de ban van het materialisme liggen zal. Er gaat een ijskoude adem door de wereld, die alles doet stollen tot materie.

De naam die de Schrift geeft aan de moderne mens is dan ook typerend; de Openbaring van Johannes spreekt voortdurend van "degenen die op de aarde wonen". Dit is niet bedoeld als een tegenstelling met "die in de hemel wonen", maar als kenschetsing en uitbeelding van de mens.

Hij woont op de aarde. De aarde is zijn domein. Verder dan de aarde reikt zijn horizon niet. Met de onzienlijke dingen heeft hij volkomen afgerekend. Hij lacht om engelen en duivelen. God is nul in het cijfer geworden. In vroeger tijden waren er nog wel mensen die met God spotten, die Hem uitlachten of de vuisten tegen Hem balden. Maar de moderne mens vindt dit de moeite niet eens meer waard. Hij heeft met God eenvoudig afgerekend. Hij negeert God; God is lucht voor hem geworden. Hij loopt zijn Schepper rustig zonder groeten voorbij. Met deze kijk op de moderne mens, die de Openbaring van Johannes geeft, stemmen ook de evangeliën overeen. Uiterst scherp komt dit bij de evangelist Lukas naar voren. Daarom heet het dat de dagen van "de Zoon des mensen" een sprekende gelijkenis zullen vertonen met de dagen van Noach en Lot.

Als we dan willen weten hoe de wereld er in die antieke tijd uitzag, dan geeft Lukas geen schrikbeeld van zedeloosheid (zoals we dit in Genesis vinden), maar dan volstaat hij met de opmerking dat ze aten en dronken, huwden en ten huwelijk uitgaven, bouwden en plantten, kochten en verkochten.

We zouden zo zeggen dat dit er nogal behoorlijk uitziet, want een mens kan toch moeilijk iets anders doen dan dat. Dat zijn de pijlers waarop de menselijke samenleving moet rusten. Het beangstigende ligt evenwel niet in wat gezegd, maar in wat *niet* gezegd wordt, of liever, dat dit nu alles is wat van de mens gezegd kan worden. Dat de mens, die naar Gods beeld geschapen is en die op *twee* werelden is aangelegd, de zienlijke en de onzienlijke, alleen maar meer belangstelling heeft voor de zienlijke wereld. Verdere interesses heeft hij niet. Slechts het ding, dat hij tasten kan en dat hij kopen kan, de handel die hij drijven kan en het genot dat hij proeven kan, vermogen hem in beweging te zetten. Dit betekent een ontadeling van de mens; mens en beest naderen hierin elkaar. De mens van "de laatste dagen" leeft in een gestroomlijnde en gemotoriseerde wereld en alle lampen der cultuur zijn ontstoken. En dezelfde geniale mens zakt tot op het peil van het dier. Hogere behoeften dan stoffelijke kent hij nauwelijks.

Men doet goed er op te letten dat in het evangelie van Lukas terstond op deze beschamende tekening van de mens volgt de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter en de weduwe, daartoe strekkende, dat men altijd bidden en niet vertragen moet (Luk. 18).

Bidden *moet!* Niet omdat het zo hoort en de gelovige mens hierin toch zijn godsdienstplicht moet vervullen, maar omdat het hier gaat om het "to be or not to be".

Men kan niet "af en toe" ademhalen, het ene uur wel en het andere uur niet. Men komt aan dit andere uur dan niet eens meer toe. Ademhalen is het noodzakelijke continubedrijf van het menselijk lichaam.

Zó staat het met het gebed voor de ziel. Het gebed *is* de "ademtocht" der ziel. Op het zich langzaam verstollende leven is maar één antwoord: S.O.S., Save our souls!

In deze verstikkende atmosfeer toch moeten wij ademen en worden onze kinderen groot. En de Heiland vraagt met een droeve blik in Zijn ogen: "Maar de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook *het* geloof vinden op de aarde, dat geloof dat ook een mond heeft, die bidt: S.O.S.!?"

GROTE OPRUIMING

We hebben ons zoëven laten ontvallen, dat de moderne mens God negeert en zonder groeten voorbijloopt.

Nu bekruipt ons opeens de vrees, dat iemand gaat denken, dat wij het nu eens voor God zullen opnemen in dit boek. Voor zo'n arrogantie mogen wij bewaard blijven! God moet òns in bescherming nemen, maar wij hoeven het Hem niet te doen. God heeft niet eens een advocaat nodig, want Hij is Rechter en geen beklagde. Voor God in de bres te springen, betekent Hem in de beklagdenbank duwen ... o nee, dát alstublieft niet!

Waar wij wèl voor willen opkomen, is voor de "rechten van de mens". U moet dit laatste vooral niet nemen in de gangbare betekenis. We bedoelen er heel iets anders mee. Wat we er mee bedoelen, kan het best worden weergegeven met het Schriftwoord: "laat de heidenen weten, dat zij mensen zijn" (Ps. 9:21). Wij denken direct: ja, dat is een waar woord! Dat moesten die wilde, ongecultiveerde heidenen nu eens leren: o, heiden, word mens! Wacht u even! Ook de moderne, beschaafde cultuurmens, de top-mens zo gezegd, is het verleerd, maar dan ook grondig! Hij is zijn mens-zijn vergeten. Wat de mens tot mens maakt, is de ziel, en die ziel heeft hij ergens laten liggen, zonder het de moeite waard te vinden haar weer op te halen. Zo is de mens ontmenst, en is Psalm 9 nog precies zo actueel als toen hij voor het eerst gebeden werd: o God, laat de (moderne) heidenen weten, dat zij *mensen* zijn. Zo is de heiden al wat dichterbij komen wonen. Maar het gevaar is niet denkbeeldig, dat u uw buurman er op aanziet, de man, weet u wel, die 's Zondags naar het voetballen gaat kijken, terwijl u in de kerk zit. Moet u niet doen! Ik bedoel niet, dat u niet in de kerk moet gaan zitten (stel je voor!), maar ik bedoel, dat u zichzelf niet al te gauw goedkeurend op de schouder moet tikken, alsof u door uw kerkgang uw ziel beter gecultiveerd en steviger in de watten zoudt hebben gelegd.

Het zou namelijk met u kunnen gaan als met uw krant. Daar hebt u allerlei rubrieken in: een financiële rubriek, een "voor de vrouw", een puzzelhoekje en een sportrubriek, en dan nog één voor het "geestelijk leven". Ziet u, dan woont die heiden niet meer op Nieuw-Guinea, en niet in het belendende perceel naast u, maar is u het zelf. Wilt u mij vergunnen hier later nog op terug te komen?

Wat ik maar zeggen wou: we zijn allemáál bezig onze "zielen" op een houtje te laten bijten. Daar zitten ze in de strafcel op water en brood. Dat is geen menswaardig bestaan. Elke week zie ik de gevangenis van binnen. Elke stap die de "gedetineerde" doet in die gemeenschap is een vernedering. De gevangenskleren, de rammelende sleutelbos, de ton. Het opgedrongen gezelschap. Het nummer. Dit on-menswaardig bestaan *ondergaan* zij. Wij doen het in de *vrije* maatschappij vrijwillig en gewillig. Wij vechten niet om de rechten van onze "ziel". Wij talen niet naar een "menswaardig bestaan".

Wij vinden het al lang goed. We laten ons wel vertrappen en beledigen en rantsoeneren. Eén hoekje "geestelijk leven" en kolommen "voor de vrouw" en de "Beurs".

Daarom zeiden wij, het op deze bladzijden te willen opnemen voor "de rechten van de mens". Niet alleen voor u lezer, die dit boek (toevallig) in handen krijgt, maar ook voor al die mensen, die dit nooit lezen, maar wel uw pad kruisen. Voor de mensen "van de wereld" om het zo maar eens te zeggen, voor wie u verantwoordelijk is. Die verantwoordelijkheid wilt u toch niet verdonkeremanen? "Gij zijt het licht der wereld," en "gij zijt het zout der aarde." Dat staat er nu eenmaal en daar komen u en ik niet van af. Een drenkeling heeft *recht* op hulp, en wie weigert de reddingsboei toe te werpen, pleegt een misdaad. Daarom pleiten wij

voor de rechten van de mensen in nood. De kerk is de reddingsgordel dei-wereld. Zo'n gordel is altijd wit. Een zwarte zou men niet kunnen zien. Indien het zout smakeloos wordt, en indien wat wit moet zijn, zwart wordt, ja indien!

Reeds viel een enkele maal de term "geestelijk leven" en er werd gesproken van mensen die in "rubrieken" denken. Dit staat in nauw verband met het opschrift boven dit hoofdstuk, want hier moet noodzakelijk het een en ander opgeruimd worden. U weet hoe het bij een opruiming gaat: de winkelier probeert dan van die artikelen af te komen, die niet of weinig meer gevraagd worden, en daarom voor hem waardeloos zijn geworden. Alles moet weg! Schoon schip! Nu, zo zijn er rondom de dingen die ons hier bezighouden, tal van opvattingen en denkbeelden, die finaal moeten opgeruimd. Niet alleen omdat ze waardeloos, maar vooral ook omdat ze schadelijk zijn. Het vreemde van het geval is, dat het grote publiek de waardeloze rommel nog graag koopt. Mundus vult decipi, decipiatur ergo! Ja, dat is echt de "mundus", de wereld, maar met de ecclesia, de kerk, staat het toch, hopen wij, nog een beetje anders!

Om goed te zien, wat hier aan de orde is, moeten we even iets zeggen van de titel van dit boek; "Mensen Gods" heet het. Dit is een Bijbelse titel, zoals men zich herinneren zal: Paulus herinnert Timotheüs er aan, dat hij als "mens Gods" volkomen geschikt voor zijn taak en toegerust voor zijn werk moet zijn (2 Tim. 3:17). Zonder op de details in te gaan is zóveel wel duidelijk in de term "mens Gods", dat God *mensen* roept in Zijn dienst. Mensen, hier niet in de zin van zwakke, zondige mensen, (want zij zijn krachtens hun roeping gepromoveerd tot mensen *Gods*, die door hun geloof alles vermogen), maar mensen in de zin van "all-round" krachten. In het Koninkrijk Gods is alles niet totalitair, maar totaal. En radicaal. Zo ergens, dan geldt hier: alles of niets. Er is niets tussen. God vraagt geen kwart- of halve krachten, geen figuranten of dilettanten en geen toeschouwers, maar *mensen*, die bereid zijn met de inzet van hun hele leven, met al hun zielsfuncties en op alle fronten zich te geven aan Hem. Mensen a la von Zinzendorf, die zei: "Ich habe nur eine Passion, die ist: Er, und nur: Ér!" Wij vernemen tegenwoordig allerlei klachten, dat het met het "geestelijk leven" niet zo bijzonder goed geschapen staat. Het "kerkelijk leven" staat op de beurs flauw genoteerd. Het "godsdienstig leven" is vleugellam geslagen. Al deze klachten zijn naar onze diepste overtuiging te herleiden tot dit éne: wij zijn de "Passion" kwijt. De heilige passie. De honderd procent overgave. Wij geven meer de indruk van te vegeteren, dan te leven. Wie de diagnose gaat stellen van het "lichaam van Christus," moet er toe neigen t.b.c. te constateren. Die lelijke hoest, dat fletse oog, die slepende gang, de geringe eetlust, de grote vermoeidheid, zijn van dit vreselijke ziektebeeld de duidelijke symptomen. Het beeld van het christelijk leven vertoont vrij veel overeenkomst met ons Hollandse polderlandschap vol kuchende en griepige mensen.

Er is in onze hedendaagse christenheid nog wel vrij veel rumoer en beweging, maar weinig echte bezieling. Jezus Christus wordt omringd door vele schildknappen, ridders en kampvechters, terwijl Hij toch alleen maar om *gelovigen* gevraagd heeft. Derhalve beleeft het Koninkrijk Gods een tijd van laagconjunctuur.

Onze wereld puilt uit van *geleerde* mensen en wij zijn in alle opzichten ontzettend knap geworden. Vandaar dat de janboel bij de dag groter wordt, omdat de wereld niet gebaat is met geleerdheid, doch wel met wijsheid. De legende zegt, dat er drie wijzen uit het Oosten kwamen om Jezus te aanbidden, *slechts* drie, en dat zal wel zo geweest zijn, want het getal wijzen was nooit bijster groot. Ik moet in dit verband denken aan de gelijkenis van de wijze en de dwaaze maagden. Wijs is niet gelijk aan knap, in de zin van geleerd, en dwaas is niet

gelijk aan dom.

Er zijn geleerde mensen, die erg onwijze dingen kunnen doen, en er zijn heel eenvoudige, ongeletterde mensen, die erg wijs kunnen zijn. Zo kunnen bij wijze van spreken de dwaze maagden best onderwijzeressen of studenten geweest zijn, en de wijze kunnen wel meisjes van het atelier of dienstboden geweest zijn. Wijsheid wil zeggen: door de dingen heen zien, verder kijken dan je neus lang is, de zin van het leven begrijpen.

Dus waren de wijze meisjes wijs, omdat ze "begrip" hadden voor de situatie. Dat ze enkel en alleen uitgenodigd waren om de bruidegom een prachtige serenade te brengen. Om fakkeldragers van de Here Jezus te zijn. Om Zijn luister te vergroten. Dat is het enige wat aan het leven zin geeft. "Ich habe nur eine Passion, und die ist: Er!"

Ik kan het ook anders zeggen. Het is juist ons ongeluk geworden, dat we zijn gaan denken in de categorieën van "geestelijk" en "kerkelijk" en "godsdienstig" leven. Dat zijn de sectoren geworden, waarin we ons leven verkaveld hebben; de "terreinen" waarop we af en toe weleens een voet zetten. Het in stukken geknipte leven, waarvan we niet eens de moeite namen, het door "piekeren en puzzelen" tot één geheel te maken. We zijn geen "mensen Gods" meer, aus einem Gusz, maar zielige stukjes mens die wat aan hun ziel doen en onder de vele belangrijke sectoren van het menselijk bestaan af en toe ook nog enige aandacht besteden aan de geestelijke sector. Met dit sectoren-christendom zouden we dan allereerst finaal willen afrekenen.

Laten we beginnen, dit de "gewone man" niet al te kwalijk te nemen. Hij heeft niet anders geleerd. Hij hoort 's Zondags in de kerk spreken over de dingen van het stoffelijk en het geestelijk leven. Hij heeft opgemerkt, dat op het huisbezoek, zo ongeveer een kwartier voor het verstrijken van de uur-"termijn", een der ouderlingen ernstig gaat kijken en na wat gewriemel met zijn handen zegt: "en nu broeder en zuster, we zijn hier niet gekomen om over koetjes en kalfjes te praten, maar over de eeuwige belangen; hoe staat het nu met uw *geestelijk* leven?" Diep stilzwijgen!

Zo vlot en geanimeerd het gesprek eerst verliep, zo haperend gaat het nu.

En op de kerkeraad rapporteren de broeders, dat het in het gezin zus en zo maar slapjes is, want een "geestelijk" gesprek was er nauwelijks te voeren.

Als u 't mij vraagt, dan acht ik het waarschijnlijk dat juist die huisbezoekers fout waren. Het is best mogelijk, dat die broeder en zuster zo en zus heel fijne "geestelijke" mensen waren, ook al hakkelden ze wat, toen ze hun ziel op tafel moesten leggen, omdat ze nooit goed begrepen hebben, waar nu precies hun "natuurlijk" leven eindigde en het "geestelijk" leven begon. Hoe is dat bijvoorbeeld met de maaltijd? Is daar een grens tussen het ongewijde en het sacraal gedeelte, en waar ligt die grens? Zijn we met het stoffelijke deel bezig zolang we aan 't eten zijn, en stappen we over op het geestelijk terrein, zodra de Bijbel opengeslagen wordt?

Paulus zou daar wel grote ogen bij opzetten. Hij schrijft rustig: "hetzij ge dan eet, hetzij ge drinkt, of wat ge ook doet, doet het al ter ere Gods" (1 Cor. 10:31). Hij maakt van de mens en de christen geen twee afzonderlijke wezens; hij laat ons niet eerst in de voorhof der heidenen eten en drinken, om daarna in het heilige te lezen en te bidden. Hij kan niet inzien, dat de mens die eet, zich op lager niveau beweegt dan de mens die bidt. Hij ziet het een precies even geestelijk als het ander: doet het alles ter ere Gods!

We moeten deze dingen eens rustig bekijken. Het is zonder meer duidelijk, dat de "mens Gods" over wie wij hier schrijven, de gelovige mens is, en wij kunnen de term "geestelijk leven", waar we 't een en andermaal over gehad hebben, dus vervangen door "geloofsleven". De vraag, waar het nu om gaat, is deze, of dit geloofsleven op een apart terrein thuishoort of niet. Anders gezegd (we zouden daarop terugkomen): is dit één rubriek van ons leven, dat met de andere rubrieken weinig te maken heeft bij wijze van Elsevier's Weekblad, dat "elck wat wils" geeft ?

Wij antwoorden hier kort en goed "nee" op. Wee het christenleven, dat tot een "Elsevier" gedegradeerd en tot een rubrieken-mengelmoes is afgezakt. Het christenleven kent maar één rubriek. Het geloof!

Dit geloof overkoepelt niet alles, maar beheerst alles, beïnvloedt alles, adelt alles. Het geloof maakt van de mens een "mens Gods", d.i. een mens-uit-één-stuk, niet een "fifty-fifty-figuur", half geestelijk en half natuurlijk, nog minder drie kwart natuurlijk en één kwart geestelijk, maar een geestelijk mens, die precies even geestelijk z'n boeken bijhoudt als hij z'n Bijbel leest. Hij is dus doodgewoon een geestelijke. De chauffeur, de kellner, de ambtenaar, de behanger, de melkboer — vooropgesteld dat al deze mensen gelovige mensen zijn — zijn evengoed en geen haartje minder "geestelijke" als de dominee. Men moet maar eens gegrepen zijn door het geweldige woord: de rechtvaardige zal uit het geloof leven. (Rom. 1:17). Leven!

Zoals een plant uit de wortel leeft. Dat *leven uit* het geloof, is dus niet alleen privilege, belofte, maar tegelijk taak en opdracht. En deze opdracht is precies zo wijd als het leven zelf. Het is voor de christen niet alleen ongeoorloofd, maar zelfs ten enenmale onmogelijk en ongerijmd om het ene ding uit het geloof te doen, en het andere buiten het geloof om. In het éne geval, bijvoorbeeld bij bijzondere gelegenheden, het geloof te laten functioneren, om het in een ander geval uit te schakelen en buiten werking te zetten. Dit is even onmogelijk, als het voor een rank onmogelijk is, los van de wijnstok te leven, en voor de vis om op het droge te leven. Men hoort weleens zeggen: hier moet je het geloof buiten laten! De een beweert dit voor verlovings- en huwelijkszaken. Hier spreekt alleen de liefde, die zich niet dwingen laat, het laatste en beslissende woord. Een ander is van oordeel dat de politiek een terrein is, waar het geloof buiten moet blijven. De man uit het bedrijfsleven meent: zaken zijn zaken, en geloven doe je in de kerk. Ik zou zo een hele tijd door kunnen gaan. Er zijn en worden allerlei pogingen aangewend om het geloof op sterk water te zetten of het te isoleren binnen de enge grenzen van de binnenkamer. "Sorgen *Sie* für den Himmel, Herr Pastor, das Andere machen *wir*," zei in de oorlog een S.D.-er tegen me. Dat is de weg van de minste weerstand, die velen bekoorlijk en behoorlijk schijnt.

Bovengenoemde mogelijkheden zijn er alleen maar voor de mens, die niet *uit*, maar *van* z'n geloof leeft, zoals bijvoorbeeld een rijke leeft van z'n kapitaal. Want hoezeer de mens ook kan samengroeien met z'n geld, zodat hij in guldens en rijksdaalders gaat denken, de mens en z'n schat blijven toch altoos *twee*. De rijke, die z'n kapitaal verliest, houdt daarmee nog niet op mens te zijn, maar een christen, die z'n geloof verliest, (stel dat dit mogelijk was) houdt op te bestaan. Evenals de bloem die van de stengel wordt afgesneden. Het is een kwestie van "to be or not to be".

Wie geloof "heeft" zoals iemand een baan heeft, of een vrouw of een auto, kan nog kans zien, het geloof "er buiten te laten," maar voor een mens, die *uit het geloof leeft*, is dit een volstrekte onmogelijkheid. Wat de ademhaling is voor het lichaam, is het geloof voor de christen. Hij kan er geen ogenblik zónder. Zoals het bloed door het hele lichaam circuleert, en tot de uiterste vingertoppen doordringt, zó beheerst het geloof mijn leven in alle sectoren, en bepaalt het mijn gedragingen tot in de kleinste bijzonderheden toe. Als het geloof geen pose is of traditie of gewenning, maar levensbeginsel, levend contact met Christus, dan moet dat

niet een onderdeel, maar heel het leven beheersen. Leven dat is spreken, schrijven, handelen, denken, reizen, zaken doen, eten en drinken, kopen en verkopen, naar de kerk en naar het werk gaan, trouwen, dopen, disputeren, kortom heel dat mensenbedrijf in het groot en in het klein, van de ene Zondagmorgen tot de volgende Zaterdagavond, en dat alles wordt door het geloof omspannen. Hoe zou het ook anders kunnen? We spreken van "das ewig weibliche": een vrouw verloochent haar vrouwelijke aard nooit. *Als* zij het doet, betekent dat ontarding. Een kind spreekt als een kind, overlegt als een kind, en het stuit tegen de borst als het grote-mensen-allures aanneemt.

Zó is het de aard van het geloof, altijd en onder alle omstandigheden zichzelf te blijven. Zodra de gelovige niet spreekt, handelt, overlegt als gelovige, betekent dat ook ontarding en devaluatie. Wij kunnen niet naar de kerk gaan, avondmaal vieren, bidden en zingen uit het geloof, om daarna op reis te gaan, handel te drijven, onderwijs te geven of te ontvangen, ons organiseren, of gaan trouwen buiten het geloof om. Er zijn (helaas) tal van mensen, die dit niet inzien of niet willen inzien, en het geloof willen laten functioneren bij bijzondere of plechtige gelegenheden. Zolang alles normaal verloopt, bel je geen dokter op en haal je geen drankjes of pillen uit de apotheek. Dat doe je alleen in dagen van ziekte. Als 't heel erg spant, roep je er ook nog een dominee bij, en het is goed, dat "een mens dan eens weer bij de eeuwige dingen wordt bepaald". Als alle wolken voorbijgedreven zijn, gaan we weer "gewoon doen". Zoals de dame dacht, die elke week voor haar zieke man een boek uit de chr. bibliotheek haalde, maar op een goede dag zei: nu maar eens geen stichtelijk boek, want m'n man wordt alweer wat beter! Zo moet en kan het dus niet! Ons geloof spreekt niet alleen in alles een woordje mee, maar heeft alléén het woord. Niet in de ongunstige zin natuurlijk van: het hoogste woord. Het geloof kan aan het woord zijn, zonder één woord te spreken. Ons Avondmaalsformulier wijdt daar een prachtige volzin aan: "en zulks niet alleen met woorden, maar ook met de *daad* jegens elkander bewijzen." Het lied van het geloof is meestal een lied zonder woorden. Een lofzang in stilheid.

Wie gelooft, heeft contact met de Centrale Lichtbron, en dan gaan ook terstond alle lampen branden. Zonder dit noodzakelijk "contact" kunnen er prachtige ornamenten zijn en imposante kronen van kristal, maar er is geen licht. Al ware het, dat ik de talen der mensen en der engelen sprak, en de liefde niet had, ik ware niets.

Met het geloof zijn we te allen tijde electrisch geladen: wie met ons in aanraking komt, voelt dat direct.

Dit geloof geeft aan al ons doen en laten een eigen accent.

In huis en op straat, in de kerk en op het werk, in gezelschap en in de eenzaamheid, in het binnenland en het buitenland, bij de voedingen de opvoeding der kinderen, op het sportveld en bij de huiselijke godsdienstoefening, altijd en overal komen wij als "mensen Gods" uit, en is het geloof de stille en krachtige drijfveer die ons denken en doen bepaalt, de geheime kracht, die de wereld overwint. Er is geen plan dat we bedenken, geen beroep dat we kiezen, geen sollicitatiebrief die we schrijven, geen reis die we voorbereiden, geen vakantie die we nemen, of het komt op uit de wortel van ons gelovig bestaan. We vernamen reeds dat Paulus zelfs het eten en drinken er in betreft. Wij eten en drinken als ieder ander, en doen het toch anders, omdat elke maaltijd gesacreerd wordt tot een offerande des lofs. Voor de mens Gods bestaan er geen puur-stoffelijke dingen en evenmin puur-geestelijke dingen. Hij is evenmin spiritualist als materialist. Hij is geen verlengstuk van de machine, maar evenmin een bloedloze engel. Hij is eenvoudig "mens Gods", d.w.z. een mens van wie God bezit genomen heeft, Gods gevangene en tegelijk Gods bevrijde. En als God op de mens beslag legt, doet Hij dat totaal: de gehele mens, met alle functies van hoofd, hart en hand. Er is in de mens Gods niets, wat niet door het geloof is aangeraakt en omgezet. Hij is geen voorstander van een

dogmatisch christendom, of van een gevoelschristendom, of van een praktisch christendom, maar van alle drie. Hij wil God evenzeer liefhebben met z'n *verstand*, door de gedachten Gods te leren nadenken, als met z'n *hand* om de naakten er mee te kleden en de hongerigen te voeden, want hij kan nooit loskomen van het woord: voorzover gij dit een van mijn minste broederen gedaan hebt, hebt gij dat Mij gedaan. Hij is christen met de *mond*, omdat hij weet dat God hem z'n mond niet gegeven heeft om over het weer alleen te praten, en omdat hij eveneens weet, dat de roddelende mond een instrument van de duivel is, en dat er niets noodlottiger is dan een onbekeerde tong. Maar hij is evenzeer christen met z'n hele *hart*. En dat *geweten* gaat al maar zuiverder reageren. Kortom: de mens Gods is mens Gods van top tot teen. Hij voelt zich op het feestje met zijn vrienden evenzeer thuis als aan het Heilig Avondmaal. In het eerste geval is hij geen droogpruimer en in het tweede geval geen man zonder bruiloftskleed. Hij zingt niet in de kerk het hoogste lied, om thuis de ongenaakbare en de tiran uit te hangen. Hij staat niet te bidden om door de mensen gezien te worden, om op een eenzame weg waar niemand je controleert (de eenzaamheid is gevaarlijk en eerlijk) een ellendige rustig te laten creperen, zoals in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan.

Er is bij dit alles geen opzet in het spel. Zodra het opzet of pose gaat worden, is het mooie er af.

We hebben een vergelijking getrokken met de bloem die uit de wortel groeit, en daar is helemaal geen opsmuk bij. Rozen en lelies gebruiken geen lippenstift, en ze hebben dat ook helemaal niet nodig. We moeten er dus wel terdege voor oppassen, dat we zo natuurlijk mogelijk blijven bij het geestelijke en zo geestelijk mogelijk in het natuurlijke. Alstublieft geen gelegenheidsgezichten en geen dikdoenerij. Niet ons er "extra" toe zetten om daarna weer "gewoon" te kunnen doen. Dan ontbreekt het spontane en dus het echte er aan. "Het geloof," heeft iemand ergens geschreven, "is niet de telkens onderbroken stippellijn, als de morse-tekens bij het telegraferen, maar de steeds klimmende lijn, de organische groei, die wel zijn belemmeringen en storingen heeft, maar waarbij toch het levensproces niet wordt afgebroken. Het leven des geloofs is niet een leven voor intermitterende aandoeningen, maar leven uit het *geloof*." Zó gezien is het feitelijk al onjuist om te spreken van geloofsleven of van "geestelijk" leven. Dit wekt namelijk de indruk, dat dit geloofsleven een soort "donum superadditum" is, iets wat er apart bijkomt, een wagen die aangehangen wordt, maar die men ook weer loskoppelen kan. En dat er naast en behalve dat "geestelijk leven" ook nog een ander leven is op lager niveau. Dit is natuurlijk niet zo.

Evenmin als er geloofskwesties zijn, los en apart van allerlei andere kwesties, want *heel* het leven is een geloofskwestie. Het is voor de kleermaker een geloofskwestie, dat hij het pak dat hij onderhanden heeft, goed en accuraat aflevert, en het is voor de kruidenier een geloofskwestie, dat hij z'n klanten niet bedriegt.

Radicaal moeten we afrekenen met elke beschouwing die van het "geloofsleven" een oase in de woestijn van dit wereldleven gaat maken. Dan komen de "rubrieken" op de proppen. Dan gaat men aan het verkavelen en hérvér-kavelen.

Het leven wordt in twee vakken, en dan nog wel twee zeer ongelijke vakken, verdeeld. Het kleinste vak is het "Zondagse", dat gereserveerd is voor het "zoeken van de dingen, die boven zijn". Het grote vak is dat van de zesdaagse week, dat bestemd wordt om te zoeken de dingen die beneden zijn; een wel zeer alledaags leven, waar de zaken zaken zijn en ieder een dief in z'n nering is. Waar de stroom van het leven volkomen rustig en gemoedelijk in wereldse bedding vloeit. Men herkent op de Maandagmorgen de kerkmens van gisteren nauwelijks, en het ganse onderscheid tussen hem en zijn "buitenkerkelijke" collega is, dat die gisteren heeft gevoetbald en hij naar de kerk geweest is. Voor de rest konden het tweelingen zijn. Bovendien doet zich nog de sterke neiging gevoelen, om het kleine Zondagse vakje zo klein

mogelijk te houden. Men heeft een preek aangehoord, zonder dat die iets gedaan heeft, en waarover dan verder ook met geen woord meer gerept wordt. De zoveelste poging om met een minimum geloofs-inspanning en een maximum wereldgenieting nog net de hemelpoort binnen te glippen. Dan deed "Christen" in Bunyan's Christenreis het nog beter. Ik werp op dit boek van Bunyan, hoe eenzijdig en daarom gevaarlijk het ook is, geen blaam. De Schrift is inderdaad vol pelgrimsgedachten en spreekt van gelovigen als ballingen en zwervers, die een beter vaderland zoeken. Maar noodlottig wordt het, als men van deze christenreiziger een doodgewone handelsreiziger maakt, die zoveel mogelijk aan de wereld wil verdienen, of een plezierreiziger die er zoveel mogelijk van wil genieten. U hebt wel begrepen: we hebben op de handelsreiziger of de plezierreiziger niets tegen. Dit kunnen zeer nuttige mensen zijn, evenals het nuttig en nodig kan zijn een levensverzekering te sluiten. Waar we alleen op tegen hebben is, het bedrijf van de "mensen Gods" er mee te vereenzelvigen. Met zo'n levensverzekering, bedoel ik nu vooral. U krijgt dan een polis, die u op een brandvrije plaats veilig opbergt. Verder betaalt u geregeld uw premies, en dan is u als de premie niet aan de lage kant is, verzekerd van een rustige oude dag.

Als ik zo rondkijk, bemerk ik dat niet weinigen niet anders met hun "geloof" handelen. Dat "geloof" ligt even geïsoleerd buiten het leven als de polis in de brandvrije kluis. De premies worden in de vorm van kerkbezoek en bijdragen voor de kerk op tijd voldaan, maar men krijgt van deze lieden die hun verzekering hebben afgesloten, niet de indruk van geheiligde persoonlijkheden. Hun geloof is geen werkkapitaal, maar belegging. Zij willen graag *in* het geloof sterven, zonder ooit *uit* het geloof te hebben geleefd.

Wij zijn van oordeel, dat ook dit maar in de opruiming moet.

MENSEN GODS

Wij hebben bij de afwijzing van foutieve gedachten over het christelijk leven in ons vorig hoofdstuk wel al gelegenheid gehad om te zeggen hoe het niet moet. Het wordt nu tijd een en ander meer positief uit te werken. Dit naar aanleiding van de hoge onderscheiding, die ons in de Schrift toegekend wordt, neergelegd in de titel "Mensen Gods" (1 Tim. 6:11 en 2 Tim. 3:17). Een adellijke titel, die de nodige verplichtingen meebrengt. Wat in deze titulatuur opgesloten ligt, wordt feitelijk al op de eerste bladzijde van de Bijbel gezegd. De majestueuze aanhef van dit wondere Boek luidt: "Inden beginne schiep God de hemel en de aarde." Het is niet toevallig, dat de Bijbel zó begint. Het is niet maar een historische mededeling, om ons in te lichten over de oorsprong der wereld. De Bijbel is geen wetenschappelijk handboek, ofschoon ook de mensen van wetenschap er veel uit kunnen leren, en rekening zullen moeten houden met het feit, dat deze wereld door God geschapen is. Maar de eigenlijke bedoeling van de beginwoorden van Genesis is een andere, dan het verschaffen van cijfer- en feitenmateriaal. Het is niet minder dan een goddelijke proclamatie. Het uitroepen van Gods eigendomsrecht over de wereld en die daarin wonen. De aarde is des Heren, mét haar volheid!

De Bijbel is het Boek, waarin God tót de mens en mét de mens gaat spreken, en het allereerste woord, dat God tegen mij en tegen u en tegen alle mensen te zeggen heeft, is: Ego Sum! Ik ben God en niemand meer! Uitgangspunt van het gesprek tussen God en mens is dus, dat er orde op zaken gesteld wordt, en dat wij van meet af de juiste verhoudingen in het oog houden.

De verhouding: Schepper-schepsel! De absolute souvereiniteit van God en de diepe afhankelijkheid van de mens. Hij is de God, om met Daniël te spreken, in Wiens hand onze adem is, en bij Wie al onze paden zijn, en reeds daaruit trok Daniël voor Koning Belsazar de enige voor de hand liggende conclusie, dat hij die God daarom ook had te verheerlijken. God is het, die ons de adem geeft, en de adem beneemt, die ons maakt en breekt naar Zijn wil. Elk woord dat wij spreken, elke stap die wij verzetten, elke ademhaling die wij doen, het gebeurt van moment tot moment bij de gratie Gods, Die met Zijn almachtige en alomtegenwoordige kracht ons in de hand houdt en in stand houdt. De onbezielde schepping verheerlijkt de Schepper en de levende schepselen doen het eveneens: de os kent z'n bezitter en de ezel de kribbe zijns heren. Aan dit gehele majestueuze koor behoort de mens stem en klank te geven. Hij is de opperzangmeester en dirigent. Wat ik ben en wat ik heb, is niet van mij, maar van Hem — dat is de reden waarom de Bijbel begint met het scheppingsverhaal. Als wij van Genesis 1 niet méér weten, dan dat de schepping plaats vond in zes dagen, en wat er op elk van die dagen geschapen werd, en daarbij curieuselijk gaan onderzoeken of dit wel dagen van 24 uur of tijdperken geweest zijn en er over gaan debatteren of aardlagen en fossielen niet een veel oudere aarde veronderstellen, dan hebben wij van de eerste bladzijden van de Bijbel nog niets verstaan.

Op alle volgende bladzijden put de Bijbel zich als het ware uit, om ons deze relatie: Schepper-schepsel voortdurend onder de aandacht te brengen. Steeds weer wordt het voor onze consciëntie neergelegd, dat alles wat adem heeft, de Here te loven heeft, dat de aarde en haar volheid des Heren zijn, dat Hij onbepaalde zeggenschap heeft over heel ons leven, en dat Hij Zijn eigendomsrecht op ons onverkort wenst te handhaven. Dat er wel voortdurend stemmen zijn opgegaan om de banden aan God te verbreken, en de touwen los te scheuren, maar dat dit geen andere naam verdient dan revolutie. Dat elke emancipatie-poging van de

mens, hetzij individueel of in groepsverband, op zelfvernietiging moet uitlopen, omdat elke revolutie haar kinderen opeet, en dat elke proclamatie, waarbij de mens zichzelf als heer en meester uitroept en waarmee hij bedoelt voor zichzelf in plaats van voor de Heer te willen leven, betekent de grote levensmislukking.

Het is hierom, dat de Prediker (h. 12:1) zich richtend tot de jeugd, haar aanspoort: "gedenkt aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap." Niet de Verbondsrelatie, maar de Scheppingsrelatie wordt hier als argument aangevoerd, dat op zichzelf reeds voldoende kracht moet hebben. Dat "gedenken" aan de Schepper betekent natuurlijk niet eens een vroom uurtje aan Hem te wijden, of zo eens 'n enkele keer in retraite te gaan, maar het betekent wél dat wij van uur tot uur moeten bedenken, dat Hij onze Schepper is en dat alles van Hem is.

Als ik een zaak heb, is die niet van mij, maar God is de Eigenaar, en ik ben slechts jongste bediende. Als ik geld heb, is dat geld niet van mij, maar ik ben slechts rentmeester, en God is de Eigenaar. Ik moet het voor Hem beheren, en rekenschap en verantwoording afleggen, *hoe* ik dat gedaan heb. Als ik een vrouw of kinderen heb, zijn die niet van mij, maar van Hem. Ik heb ze maar "geleend", en als Hij ze terugvordert, dan heb ik alleen maar te zeggen: "de Here heeft gegeven, de Here heeft genomen, de Naam des Heren zij geloofd."

Zo iets moet de Prediker wel bedoeld hebben, toen hij neerschreef: gedenkt aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap. Hij wil niet, dat wij er mee beginnen op volwassen leeftijd, of als de oude dag nadert, want dan is het grootste deel van ons leven al vermorst. De dienst van God is alomvattend. Het is ons niet geoorloofd, de levensbeker te drinken, en de droesem voor God over te laten. Het wordt ons niet vergund, ons leven in stukken te knippen, en een deel — liefst het grootste — voor onszelf te houden en de rest aan de Here te geven. God vraagt van ons niet weinig en niet veel. Hij vraagt *alles*.

Het is het levenswerk van Christus geweest, om ons tot de Vader, de Schepper van hemel en aarde, terug te voeren. Het is Zijn spijs geweest, de wil des Vaders te doen, en daarom kan Hij ook alleen als Zijn geestelijke familie, Zijn moeder, broers en zusters diegenen erkennen, die de wil des Vaders doen.

De overgave aan Christus en het volgen van Hem staat dan ook gelijk met de terugkeer tot God, en zo moeten dan ook de gelijkenissen gezien worden, die ons tot volstrekte overgave aan Christus dringen. Wie de Zoon eert, eert de Vader! We wezen al eerder op de gelijkenis van de tien maagden. Deze meisjes waren uitgenodigd, om de bruidegom feestelijk binnen te halen. Dat hebben de wijze meisjes begrepen en op die taak hebben zij zich ingesteld. Daarvoor hebben ze ook alle voorzorgsmaatregelen genomen, door een reservekruik met olie mee te nemen. De *dienende taak* is primair, en het feest dat daarop volgt secundair. Bij de anderen is het precies andersom. Deze meisjes hebben zich uitsluitend gespist op het feest, en daarvoor de mooiste japon uitgezocht, maar aan de bezinning op de eigenlijke taak van het dienen zijn ze niet eens toegekomen. Het is zonder meer duidelijk, dat de Bijbel ook hier weer de Here centraal stelt. Hij is het alleen om wie het gaat. Precies hetzelfde treft u aan in de gelijkenis van de talenten. De heer gaat buitenslands, en laat nu door zijn ondergeschikten zijn zaken waarnemen. Het waren niet de talenten van de ondergeschikten, maar de talenten van de Heer, waarmee gewoekerd moest worden. Zij moesten niet zichzelf rijk maken, maar zij moesten hun heer rijk maken. En het was hiervoor dan ook, dat ze ter verantwoording werden geroepen. De fout van de boze en luie dienstknecht is niet, dat hij zijn heer bestolen heeft of dat hij goede sier gemaakt heeft met het geld van zijn heer. Integendeel, we krijgen de indruk van een fatsoenlijk en ordentelijk man, en hij geeft zijn heer netjes al z'n geld terug. De zonde schuilt dus niet in hetgeen *gedaan*, maar in hetgeen *niet* gedaan is. Deze man heeft

de verhouding: keer-knecht niet begrepen, of breder en dieper gezien: de verhouding Schepper-schepsel. Hij heeft, en velen met hem, niet verstaan, dat het leven volkomen zinloos en leeg is, als het niet gevuld wordt met het *dienen van de Heer*. Deze mensen zijn mensen zonder meer, en geen mensen Gods, die in oprechtheid *voor Hem leven*. Alleen dit laatste maakt het leven zinvol, en het leven de moeite waard om te leven.

Wij moeten in dit verband een paar woorden zeggen over de *zin van het leven*, en daarbij enige misverstanden wegnemen over wat men verstaat onder geslaagde en mislukte levens. We hebben er al op gewezen, dat de Bijbel van het begin tot het eind de opperhoogheid van God proclameert, en alleen waardering kan hebben voor de levensbeschouwing en levenspraktijk, die de dienst van God centraal stelt. Hij is de eerste en de laatste. De Nederlandse Geloofsbelijdenis heeft dit goed begrepen door met God te beginnen: "Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond, dat er een enig en eenvoudig geestelijk wezen is, hetwelk wij God noemen: eeuwig, onbegrijpelijk, onveranderlijk, oneindig, almachtig, volkomen wijs, rechtvaardig, goed en een zeer overvloedige fontein aller goeden." In overeenstemming hiermee heeft de kerk behoefte aan een leerboek, een Catechismus, die niet bij de mens en zijn troost begint, maar bij God, en in de trant van Calvijn aanvangt met de vraag: Wat is het doel van uw leven ? Antwoord: *God!*

De armzalige logica der gangbare mening is, dat een leven geslaagd is, en dat een mens te feliciteren is, als hij tot een behoorlijke hoogte op de maatschappelijke ladder is opgeklommen. Vandaar de jacht naar diploma's, het werken met de ellebogen, het lonken naar kruiwagens enzovoort. Daar hoeft op zichzelf nog niets corrupts in te zitten, en het kan allemaal in het nette gebeuren. Als iemand behoorlijk z'n brood verdient, zijn kinderen een plaats in de maatschappij kan verzekeren, en de waarborgen kan scheppen voor een rustige oude dag, dan noemen wij zo iemand geslaagd, en bij het graf is het de oudste zoon die namens de dankbare kinderen goede woorden uitgiet over deze stoere werker en trouwe vader. Het is dus gelukt!

De mogelijkheid blijft alleen open, dat God er anders over oordeelt, en onder dit "geslaagde leven" schrijft: totaal mislukt! Het omgekeerde is ook mogelijk. Het kan gebeuren, dat iemand nooit anders dan tegenslag heeft, en alle moeite moet doen om de eindjes aan elkaar te knopen, en het hoofd boven water te houden, wat hem niet eens altijd gelukt. We kunnen diep begaan zijn met deze tobbers wier idealen in rook vervliegen en voor wie alles wat ze ondernemen, schijnt te mislukken. De mogelijkheid blijft ook hier open, dat God er anders over oordeelt en onder dit mislukte leven schrijft: geslaagd! De kwestie is maar, welke norm men aanlegt. Het best geslaagde leven is mislukt als het God niet tot doel en inhoud had, en men *practisch* voor zichzelf geleefd heeft. Het meest mislukte leven is geslaagd, als het omgekeerde plaats greep.

Alleen wat aan z'n doel beantwoordt, heeft reden en recht van bestaan. Wat z'n doel mist, is zonde. Als de melk overgekookt is, zegt moeder intuïtief: Wat zonde! Dit is meer een spontane reactie dan vrucht van nadenken over het zondebegrip, maar niettemin geeft zo'n exclamatie nu heel duidelijk aan wat zonde is. Zonde is wat z'n doel niet bereikt. Die melk was niet bestemd om over te koken, en de boel vuil te maken, maar ze was voor de kinderen bestemd. De voedingswaarde ging nu verloren en de bestemming van de kostelijke melk, namelijk dat ze opgedronken werd, is niet bereikt. Er werd met de melk alleen maar gemorst, en dat was de schuld van de melk niet, maar van moeder, die beter had moeten opletten. Men hoort in de uitroep: 'wat zonde!' ook nog de toon van zelfbeschuldiging.

Op dezelfde wijze worden er heel wat levens vermorst.

U hoeft nu nog helemaal niet aan allerlei uitspattingen te denken. Dit kan in het fatsoenlijke gaan. De vermorsing van het leven is er al, wanneer het z'n eigenlijke bestemming: de dienst van God, niet bereikte.

Als ik met mijn leven, mijn bezit, mijn tijd, mijn talenten gedaan heb, alsof het van mij was, en niet van de Here. Ook al heb ik dag en nacht gezwoegd en geploeterd om er iets moois van te maken. Als ik kans gezien heb, God er buiten te laten, en mijn leven op eigen leest heb geschoeid, dan heeft het z'n doel niet bereikt. Dan verdient het zelfs geen enkele waardering, maar is het kortweg zonde! Dan val ik onder hetzelfde oordeel als Belsazar: die God in Wiens hand uw adem is, en bij Wie al uw paden zijn, hebt gij niet verheerlijkt. Dan ben ik de "boze en luie dienstknecht", die wel niet gestolen heeft, en geen gekke dingen gedaan heeft, maar wiens leven onvruchtbaar bleef voor de heer. Het is de zonde van nalatigheid en onvruchtbaarheid. De boom in de bekende gelijkenis werd uitgeroeid niet omdat hij slechte vruchten droeg, maar omdat hij *geen* vrucht droeg. Het is de zonde van het verzuim om inhoud te geven aan het leven. Het is de zonde van leegheid en holheid, en het niet meer verstaan, dat wij "*mensen Gods*"

zijn. Het is de massale zonde van de hedendaagse christenheid, die gigantische vormen heeft aangenomen. Het verontrustende hiervan is, dat wij niet eens meer *zien*, dat dit dé grote zonde van ons leven geworden is, en dat we heel ver af zijn van de toon van zelfbeschuldiging van die moeder die riep: "Wat zonde!" en die tenminste nog begreep, dat zij beter had moeten opletten. Feitelijk is hiermee heel het leven zinloos, ik zou bijna zeggen onzin geworden, omdat de eigenlijke "zin" er uit weggenomen is. God heeft met ons nooit een andere bedoeling gehad, dan dat Zijn Naam werd geheiligd, Zijn wil uitgevoerd en Zijn koninkrijk zou komen.

We zijn hiermee gekomen tot een tweede element, dat nog belangrijker is dan het eerste. Ik heb een opdracht qua mens en schepsel, maar deze wordt nog geaccentueerd en belangrijk verdiept doordat ik tot "mens Gods" gepromoveerd ben. Dat is dus niet maar de algemeen-menselijke, doch de christelijke of, wat hetzelfde is, de *ambtelijke opdracht*.

Dit ligt ook en vooral in het "mens Gods" opgesloten.

De uitdrukking is aan Paulus ontleend, die haar tweemaal gebruikt in de brieven aan Timotheüs. De eerste maal (1 Tim. 6:11) wordt Timotheüs, de mens Gods, opgewekt tot het beoefenen van de christelijke deugden als gerechtigheid, liefde, zachtmoedigheid, en de tweede maal (2 Tim. 3:17) wordt de eis gesteld dat de "mens Gods" volkomen geschikt moet zijn en toegerust voor zijn taak. Beide malen is het woord "mens" Gods nogal zwaar geladen, zodat het ook vertaald kan worden als "man Gods". Op deze wijze krijgt het ambtelijke een duidelijk accent, want bij "man Gods" denken we terstond aan de O.-Testamentische profeten terug als Samuël en Elisa, die ook als "man Gods" worden betiteld. Deze "mannen Gods" waren wel zeer uitzonderlijke figuren, met een zeer speciale opdracht, maar we zouden stellig fout gaan, als we de "ambtelijke roeping" om geheel in dienst van God te staan, tot de enkelingen gingen beperken, en dit te reserveren voor het speciale (kerkelijk) ambt. Er is een duidelijke ontwikkeling van het bijzondere tot het algemene, van het strikt ambtelijke der bijzonder-geroepen tot het ambt aller gelovigen. Er pleit zelfs alles voor om in de bovenaangehaalde teksten de karakterisering van mens of man Gods niet uitsluitend te betrekken op het speciale ambt waarin Timotheüs gesteld was, maar op zijn roeping als gelovige zonder meer. Deze roeping is: in dienst te staan van God, en Hem toe te behoren met alle beschikbare gaven en krachten. In die zin is elke gelovige "man Gods", drager van het profetische ambt, en behalve dat ook van het priesterlijke en het koninklijke ambt. Er is geen aparte geestelijkheid meer, en een daaraan gesubordineerd lekenom, de grote schare, die de wet niet kent. Alle gelovigen zijn geestelijken; geen aparte, uitzonderlijke figuren, die

je er zo maar uit kent, zoals de mannen Gods uit het Oude Testament de eenlingen en de eenzamen waren. Maar aan de andere kant zijn ze 't toch ook weer wél. Vergeleken met de "wereld" zijn het toch weer heel "aparte" mensen, die opvallen, omdat ze anders zijn dan anderen, omdat ze met Jezus geweest zijn. De Heiland vergelijkt de mensen, die Zijn discipelen willen zijn, niet met huizen bouwers of grotbewoners, maar met torenbouwers (Lukas 14:28) en het bouwen van een toren is niet ieders werk. Het is een zeer speciaal werk, dat opvalt en de aandacht trekt. Het is nog te weinig tot ons doorgedrongen, dat we tot dit uitzonderlijke, dit ambtelijke, als mensen, mannen en vrouwen Gods, geroepen zijn, en dit vereist dus nog een aparte bezinning.

In de Nederlandse Geloofsbelijdenis wordt het ambt der gelovigen o.a. omschreven als "dienende de opbouwning der broederen naar de gaven die hun God verleend heeft, als onderlinge lidmaten eenszelfden lichaams" (art. 28). Er is hier dus ook weer sprake van "dienen". Het christelijke leven — we wezen er al herhaaldelijk op — is *dienst*. Godsdienst. Dienst van God. Maar dat is niet iets onbestemds. Het zweeft niet in de lucht. Het wordt heel concreet onder meer in het: dienen van elkander. Speciaal in "ambt" ligt de gedachte van dienstbaarheid. Men bedient zijn ambt. Ieder ambtsdrager is dienaar en dus volstrekt dienstplichtig. Ambt en willekeur zijn volmaakt tegenstrijdige begrippen. Ieder die een ambt te bedienen heeft, is strikt gebonden aan de last en de opdracht, hem gegeven door degene die hem in het ambt gesteld heeft.

We zijn te allen tijde "onder dienst", en in alles gehoorzaamheid en verantwoording schuldig aan Christus. Het is geen dienst, waarbij we op het horloge zien of de tijd reeds verstreken is, ook geen dienst om loon of uit winstbejag, maar een dienst uit overgegeven toewijding, die daarom ook de gehele persoon opeist.

Het geweldige is nu, dat alle gelovigen zonder onderscheid een dusdanig "ambt" bekleden met al de heerlijkheid, maar ook met al de verantwoordelijkheid daaraan verbonden. Dit laatste wil dan zeggen, dat de gelovigen steeds en overal tot dienst geroepen zijn en op geen enkel punt vrij zijn in het bepalen van wat zij doen of laten mogen. Het christenleven is geen liefheerij of vrijbuitelij. Zelfs over hun zogenaamde "vrije tijd" mogen zij niet naar eigen believen beschikken. Wanneer hier alle nadruk valt op de verplichting, dan dient wel in het oog te worden gehouden, dat dit moeten tegelijk een mogen is. Het is eigenlijk nog meer privilege dan opdracht. Taak, maar ook gunst. Last en voorrecht tegelijk. Daarom werd zo pas, behalve van de verantwoordelijkheid ook van de heerlijkheid van het ambt aller gelovigen gesproken.

Vóór alle dingen dient echter vast te staan, dat niet alleen dominees een "wonder ambt" hebben; en het is ook niet zo, dat als iemand tot ouderling of diaken gekozen wordt, hij dan voor het eerst "in het ambt" komt. Dat is wel een "bijzonder ambt", maar ieder gelovige staat als zodanig in het ambt. Uit zijn geloof vloeit zijn ambt rechtstreeks voort. Het ambt aller gelovigen is aan het geloof inhaerent.

Want geloof is het één-zijn met Christus, één plant met Hem worden en Zijn beeld gelijkvormig zijn. Waar nu Christus de Ambtsdrager is, onze hoogste Profeet, enige Hogepriester en eeuwige Koning, daar is de gelovige tegelijk en wordt hij steeds meer door het geloof: profeet, priester en koning. De Heidelbergse Catechismus laat in Zondag 12 de ambtsbediening der gelovigen ook terstond uit het geloof voortvloeien, door te belijden: dat ik door het geloof een lidmaat van Christus en alzo Zijner zalving deelachtig ben. Het een is zonder het ander niet denkbaar. Men kan desnoods een "ambt" bekleden, zònder een gelovige te wezen, maar men kan geen lidmaat van Christus zijn zonder in het ambt te staan van

profeet, priester en koning.

De wijze waarop deze ambtsvervulling tot haar recht dient te komen, moet dan nu nader onder de ogen worden gezien. De Heidelbergse Catechismus geeft wel enkele richtlijnen, door van het profetisch ambt te zeggen: dat ik Zijn Naam belijde; het priesterlijk ambt saam te vatten in de woorden: mijzelf tot een levend dankoffer Hem opoffere; en het koninklijk ambt aldus te omschrijven: en met een vrije en goede conscientie in dit leven tegen de zonde strijde en hiernamaals met Hem over alle schepselen regere. Maar hiermee is het ambt der gelovigen niet uitgeput en blijft ook de vraag naar de concrete toepassing voor deze tijd.

De kerk des Heren bestaat uit louter ambtsdragers, die allen van hoog tot laag, mannen en vrouwen, van wat stand of qualiteit zij zijn, van 's Heren wege een opdracht ontvingen, waaraan zij in stipte gehoorzaamheid gebonden zijn. Zij worden geroepen, en zeggen: "Zie hier ben ik, Heer." Een ambtsdrager (ook van het ambt der gelovigen), die iets anders wil dan gehoorzamen, is tot het dragen van het ambt onbekwaam. Deze gehoorzaamheid is ambts- of dienstvervulling, en hier vloeit rechtstreeks uit voort, dat de kerk een actieve werkgemeenschap is.

Zij bestaat niet uit geestelijke renteniers, en vindt haar beeld niet in een samensholing van stempelende werklozen, die aan het begin van elke nieuwe dag hijgen naar het einde. Er mogen er velen zijn, die geen werk en geen "beroep" hebben, maar zij hebben allen een "ambt", dat even getrouw en gewillig bediend moet worden als de engelen dat in de hemel doen. Kortom, er is "overvloed van werk en werkkrachten". De kerkleden zijn niet de passieven, de lijdelyken, enkel objecten van ambtelijke bearbeiding, maar vooral subjecten van de arbeid. Wel is die bearbeiding noodzakelijk, en Christus heeft daarvoor ook gezorgd door de instelling van het speciale ambt met uitdrukkelijk verleende last en volmacht, maar deze ambtsdragers zijn niet geroepen of gerechtigd, om naar Roomse trant het ambt der gelovigen op nonactiviteit te zetten en onmondig te maken, of de "clerus" boven het lekendom te doen gloriëren, maar integendeel, om het ambt der gelovigen tot volle ontplooiing te brengen. In elk geval dient er voor gewaakt, dat door het veelvuldig spreken over de bearbeiding der gemeente niet bewust of onbewust de mening ingang vindt, dat het speciale ambt in de kerk het eigenlijke en het primaire is, want het tegenovergestelde is het geval. "Het ambt van leraar, ouderling of diaken is bijkomstig en opgelegd en vaak slechts tijdelijk, maar dit ambt der gelovigen wortelt in het kinschap, kleeft in de aanhorigheid tot de enige Wijnstok, en is van eeuwige duur" (Dr A. Kuyper).

Het ligt geheel in de aard van de bedeling der schaduwen, waar het inwendige achter het uitwendige schuil gaat, dat het "ambt der gelovigen" op de achtergrond blijft, en van "activering" van dit ambt weinig of geen sprake kan zijn. Israël is als een onmondig kind, dat onder voogdij staat. De priesters naderen voor het aangezicht des Heren in het heiligdom, terwijl het volk toeft in de voorhof. De koningen bezitten niet slechts in de staat, maar ook in de "kerk" voorrechten, die de gelovigen moeten missen. En de profeten zijn de middelaars tussen God en de gemeente: het volk had slechts af te wachten, wat de Here door de mond der profeten spreken zou. Het gaat natuurlijk niet aan, uit deze Oud-Testamentische ambtsbevoorrechtiging ook maar iets af te leiden voor de verhouding van ambtsdragers en gemeenteleden in de nieuwe bedeling, alsof de eersten een hoger en "heiliger" "ambt" zouden hebben. Juist omgekeerd is het Oude Verbond onvolkomen en het roept om betere dingen. De schaduw hijgt naar haar vervulling dat heel de kerk de zalving van de Heilige heeft, en alle dingen weet (1 Joh. 2:20) en gans de gemeente gepromoveerd wordt tot een koninklijk priesterdom (1 Petr. 2:9). Reeds Mozes heeft om de activering van het ambt aller gelovigen gebeden, toen hij naar aanleiding van het profeteren van Eldad en Medad in het leger het bezwaar van Jozua opzij schoof met de bekende verzuchting: "Och of al het volk des Heren

profeten ware." En Joël — om maar niet meer te noemen — hangt alle gelovigen de profetenmantel om door te gewagen van de Geest, die zal worden uitgegoten op alle vlees, waardoor uw jongelingen en dochters zullen profeteren.

Dienovereenkomstig stelt Paulus het Nieuw-Testamentisch profetenambt niet alleen in zekere zin op gelijke lijn met de apostelen, evangelisten en herders en leraars (Ef. 4:11) en tracht hij het charisma dat op de gelovigen rustte ook niet te kleineren of te onderdrukken door te zeggen, dat ze dat profeteren wel aan hem kunnen overlaten, maar wekt hij er juist met kracht en klem toe op (1 Cor. 14). En desgelijks spreken alle apostelen. Zij zeggen het de gemeente rusteloos aan, dat ze er niet tevreden mee moeten zijn de "zalving van de Heilige" te bezitten, maar dat ze er ook mee werkzaam moeten zijn, en dat de gelovigen hun ambt ook gelovig moeten bedienen en even getrouw als de engelen dat in de hemel doen. Tot de priesterlijke dienst roept Paulus op: "Ik bid u dan broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehagelijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst" (Rom. 12:1). En Petrus vuurt aan: "Maar gij zijt een koninklijk priesterschap, een heilig volk, een verkregen volk, opdat gij zoudt verkondigen de deugden Desgenen, Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht" (1 Petr. 2:9). Het bovenstaande moge voldoende zijn om aan te tonen, dat het "ambt der gelovigen" ook in de Schrift gefundeerd is. En dit niet alleen, maar ook dat tot gehoorzame ambtsbediening wordt opgewekt. — Dit laatste spreekt wel vanzelf. Het ambt is er om bediend te worden. Ambtsverwaarlozing en ambtsverzaking zijn schrikkelijke zonden. Belijden, offeren, strijden, regeren, zijn woorden vol geweldige spanning, waarmee de reeds genoemde 12e Zondag van de Catechismus de ambtelijke dienst der gelovigen omschrijft. Het is alles activiteit daar; de kerk des Heren zij productief!

Deze productiviteit is er echter niet zonder de receptiviteit; de activiteit van het ambt der gelovigen vloeit voort uit de volslagen passiviteit. Het is alweer de Catechismus, die deze tweezijdigheid en twee-eenheid van het christen-zijn en het daar uit voortvloeiend ambt der gelovigen prachtig belicht, door eerst te belijden: dat ik door het geloof een lidmaat van Christus ben — receptief — en daarna: dat ik Zijn Naam belijd, mijzelf offer enz. — productief! Naar de regel van de ranken die eerst de sappen van de wijnstok indrinken om vrucht te kunnen geven en naar het woord van de Heiland: zonder Mij kunt gij niets doen. Zo omsluit dan het ambt der gelovigen de mystiek gemeenschap en de actieve gehoorzaamheid. Die actieve gehoorzaamheid betekent niet in de eerste plaats vóór Christus te leven — want het pro Rege betekent dikwijls pro onszelf — maar uit Christus te leven. De activiteit van het ambt gaat ook niet op in het zetten van een christelijk stempel op dit en op dat, want een stempel blijft aan de buitenkant, en het z.g.n. christelijk "gestempelde" leven kan wereldgelijkvormigheid in topvorm zijn. Maar de zalving, die we met Christus gemeen hebben, maakt het christelijk leven tot een geheel eigensoortig leven, doet Christus in de christen een gestalte verkrijgen en wijdt hem derhalve tot zijn ambtswerk in absolute gehoorzaamheid. De gelovige ambtsdragers en ambtdragende gelovigen zijn medewerkers Gods en werken met de Vader en de Zoon altijd, in de gemeenschap van de Geest.

Zoals er bij ambtsdragers een droevig gebrek aan ambtsbesef en ambtsplicht kan wezen, zo kan dit ook het geval zijn bij de gelovigen. Het blijkt daarom nodig, dat dit ambtsbesef bij de gelovigen voortdurend weer levendig worde, omdat wij al heel gauw gaan denken, dat alleen "kerkelijke ambtsdragers" een ambt hebben, en als ze daarin niet trouw zijn, wij 't wel zullen zeggen, daarbij vergetende dat Schrift en belijdenis aan een iegelijk een ambt toebedelen, en oproepen tot ambtelijke dienst. Men kan helaas niet zeggen, dat dit ambtsbesef voldoende is doorgedrongen. Menigeen liefhebbert maar zo'n beetje, en meent een zeker zelfbeschikkingsrecht te kunnen handhaven, zonder in te zien, dat Christus over hem of haar volledig beschikken moet.

Zal het inzicht veld winnen, dat de kerk als geheel, en niet de enkelingen, de voortrekkers en vooraanstaande figuren, noch de "ambtsdragers" alleen, een roeping te vervullen heeft, en zal de gemeente uit haar lijdelijkheid ontwaken en weer ten volle actief worden, dan behoren we ons goed te herinneren, wat de *kerk* is. Ze is geen hotel waar we ons behoorlijk van logies en ontbijt voorzien tegen betaling van een jaarlijkse contributie; ook geen gasthuis waar de een met meer, de ander met minder genoeg te gast gaat; ze is geen weide met grazende schapen die zich volop te goed doen, en geen rusthuis vol keuvelende mannetjes en vrouwtjes. Ze is evenmin een trein, die naar de hemel rijdt, en waarin de een zit te dutten, een tweede wat uit te kijken, en een derde met een boekje in een hoekje. Heel die ongelukkige kerk-treingedachte waarmee het vlug, veilig en voordelig gaat, met enkele verantwoordelijke actieve, uitkijkende machinisten, chauffeurs en conducteurs, en de grote rest passagiers, die zich maar laten vervoeren, dient zo spoedig mogelijk met wortel en tak te worden uitgeroeid. Van de grootste tot de kleinste toe, mannen zowel als vrouwen, renteniers en drukke zakenmensen, onderwijzers en leerlingen, patroons en arbeiders, hebben in en voor de kerk wat te doen, en ieder kerklid heeft een verantwoordelijke post. Ze zijn door de Here in het ambt gezet en over de bediening daarvan hebben ze eens allen rekenschap en verantwoording af te leggen. Niemand kan of mag zeggen: ik heb er zin in, of ik heb er geen zin in. Het blijft helemaal buiten beschouwing, waar we zin in hebben. Het is eenvoudig een kwestie van ambtstrouw. Een ouderling, die wel "in 't bankje" wil zitten, maar, om iets te noemen, geen zin in huisbezoek heeft, kan geen ouderling zijn, en een christen, die wèl kerklid wil wezen, maar geen zin heeft om profeet, priester en koning te zijn, en zijn drievoudige ambtelijke taak niet wil vervullen, kan geen christen zijn.

Vlak tegenover de boven afgewezen genoeglijke en veilige kerkgedachten, die in de praktijk meer gehuldigd worden dan menig een geneigd zou zijn te vermoeden, staan de gedachten van de Heilige Schrift, waaruit we vernemen, dat de kerk is militia Christi, strijdende kerk, slagorde des Heren; een dauw van de Here in het midden van vele volken, die op geen man wacht, noch mensenkinderen verbeidt, en die de dorre en dorstende aarde bevrucht (Micha 5:6), het paard Zijner majesteit in de strijd (Zach. 10:3), waarop Christus Zijn triumpfen behaalt in deze wereld. Meer modern: de elektrische centrale, die de hele stad van licht en kracht voorziet. Het aantal beelden is gemakkelijk te vermenigvuldigen; men begrijpt in elk geval, wat bedoeld wordt met de actieve dienstvervulling van het ambt der gelovigen. Laat mij het mogen samenvatten met een herinnering aan het roepingsvisioen van Jesaja (Jes. 6).

Daar zongen de serafs zó geweldig hun "heilig, heilig, heilig is de Here", dat de deurposten er van bewogen, en zelfs het vuur op het altaar werd door hun gezang ontstoken. Dat was vruchtbaar tempelgezing en een zeer effectieve dienst van God. En nu betekent de bede: Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde: geef dat onze Zondagse godsdienstoefening ook zo'n effect hebbe, dat de deuren der kerk bewogen worden en zich uit moeten zetten, en dat er vuur gaat branden, en dat wij zo ons ambt even trouw vervullen als de serafs in de hemel. Maar wij doen het kalm aan: de kerkdeuren gaan achter ons op slot, en er gaat niets branden. Zodat het gebeuren kon, dat een godloochenaar eens enthousiast was over een kerkbrand, omdat dit de enige keer was dat hij een kerk in vuur had gezien.

Vrij algemeen is de gedachte, dat deze activiteit alleen verwacht moet worden van kerkeraden, commissies en dergelijke. Dominees en ouderlingen moeten actief zijn in het bezoeken van zieken, ongeregelden, enz. De diakenen moeten actief zijn in het beoefenen van barmhartigheid. En voorts zijn er tal van actieve commissies en instanties voor het beheer, de zending, de evangelisatie e.d. Als men daarvan hoort en leest, zou men zo zeggen: er is toch heel wat actie. Maar men vergeet daarbij twee dingen: in de eerste plaats dat dit het kader is, waarbij het gros van het leger: de manschappen, nonactief blijft, en het is toch al te dwaas, dat in het leger van het koninkrijk Gods het werk wordt opgeknapt door het kader, terwijl de

grote massa al of niet geïnteresseerd toeziet. Terwijl men in de tweede plaats vergeet, dat Christus Zijn werk op aarde voortzet door Zijn kerk, d.i. het lichaam van Christus, en daarbij komen alle leden in actie. Reeds in het natuurlijke leven is dat zo: ook bij de eenvoudigste verrichtingen komen vrijwel alle leden van het lichaam in actie. Terwijl ik schrijf, moet mijn hoofd denken, mijn oog zien, mijn hand de pen hanteren, mijn voet gaan om 'n boek of artikel uit de kast te nemen, mijn oor luisteren of de telefoon rinkelt enz. Bij de ene arbeid komen deze, bij gene, andere leden weer in actie, maar elk lid heeft een taak, en het gehele lichaam behoort te arbeiden. En dat lichaam van Christus is niet de kerkeraad, niet een commissie, geen deputaten, maar de gemeente.

Stellen wij nu de vraag, wat elke gelovige concreet te doen heeft krachtens zijn ambt, dan zijn we niet zo spoedig klaar, want dit terrein is zeer uitgestrekt. Als we bedenken, dat iedere gelovige drie ambten in zich verenigt, weten we misschien wel waar te beginnen, maar niet waar te eindigen. Voor sommiger besef is het terrein al heel spoedig afgelopen. Hij somt op: mijn profetisch ambt heb ik vervuld, toen ik belijdenis des geloofs deed; immers de Catechismus zegt: dat ik Zijn Naam belijde.

Mijn priesterlijk ambt vervul ik, als ik huisvader ben, door het huiselijk gebed aan tafel, en in de kerk door mijn gave te offeren, om in de nooddrift der heiligen te voorzien. En mijn koninklijk ambt neem ik waar door deel te nemen aan de kerkregering in het uitbrengen van mijn stem voor de verkiezing van ambtsdragers. Voilà tout! De dragers van het ambt der gelovigen worden dus wel aardig met rust gelaten in deze gedachtengang. Dat er bij deze zienswijze voor de vrouw, die ook de zalving van Christus deelachtig is, en óók profetes, priesteres en koningin moet zijn, al héél weinig overblijft, heeft men zich dan niet ingedacht natuurlijk.

Vanzelfsprekend is heel deze opvatting van het ambt der gelovigen fout.

We ontkennen natuurlijk geen ogenblik, dat bovengenoemde werkzaamheden ook vallen onder het ambt der gelovigen, maar ze vullen bij lange na het leven der gelovigen niet. Zij zouden dan de meeste tijd buiten functie zijn en ambteloze burgers, en dit kan niet. Het christen-zijn is zulk een veelomvattende levenstaak, dat we geen ogenblik buiten ambtsdienst kunnen zijn. Het profetisch ambt beperkt zich niet tot het éénmaal belijdenis doen in de kerk, maar vraagt het uitkomen voor Zijn Naam overal en altijd. De priester kan niet volstaan met een offer voor de armen, maar hij moet priester en offer tegelijk zijn, om zich ten behoeve van Christus en de naaste op het altaar te leggen. Dit ambt vraagt niet alleen het huiselijk gebed, maar ook de zegen en de voorbede voor degenen die ons geweld aandoen. En evenmin is het koninklijk ambt uitgeput met het deelnemen aan kerkelijke verkiezingen e.d., maar omvat óók, om slechts iets te noemen, de onderlinge tucht.

We gaan thans over elk van deze drie ambten afzonderlijk iets zeggen. Eerst 'n enkele opmerking over de *passieve* en de *actieve* zijde van het *profetisch* ambt der gelovigen. Een profeet of nabi was een spreker vóór God en van God. Dit spreken geschiedde echter evenzeer met daden, als met woorden. Men denke aan een man als Hosea, die op Gods bevel met een "vrouw der hoererijen" moet trouwen om in dit kapotgeslagen huwelijk de ontrouw van Israël tegenover God als in een spiegel te laten zien. Of aan Ezechiël, die wederom op Gods bevel niet eens mag treuren over het plotselinge verlies van zijn lieve vrouw, om in die dode vrouw aanschouwelijk te maken, dat Jeruzalem even plotseling en onbweend zal ondergaan. De profeten hadden zich dus met lijf en ziel, met vrouw en kind eenvoudig ter beschikking te stellen van de Here, om werktuig, instrument, lijdend voorwerp te wezen. Hiermee correspondeert, dat zij er zich volstrekt van te onthouden hadden, ook maar iets te doen of te spreken zonder een bevel des Heren. Éerst luisteren, dan spreken: gij zult het woord uit Mijn mond hóren, en hen van Mijnentwege waarschuwen (Ezech. 33:7).

Hierin zijn de profeten van het Oude Testament wel in de eerste plaats typen van Christus, maar in zekere zin geldt het ook voor het profetisch ambt der gelovigen, dat het "belijden van Zijn Naam" niet alleen volstrekte overgave vraagt, maar niet minder scherp luisteren naar wat de Here zegt in Zijn Woord. Met dit passieve deel van ons ambt, het onbevungen luisteren naar God, maken we ons in de regel niet zo érg druk, we hebben zelf zoveel te praten en te discussiëren, dat de stem des Heren haast onverstaanbaar wordt, en dwingen liever anderen naar ons te luisteren, dan dat wij naar Hem luisteren. Nauwkeurig Schriftonderzoek is dus wel het eerste, wat voor de juiste uitoefening van het profetisch ambt nodig is, gepaard met ernstig gebed. Ook dit laatste; want is het gebed naar de schone omschrijving een "spreken met God", een gesprek dat uit vraag en antwoord bestaat, dan is bidden niet slechts: hoor Here, Uw knecht spreekt, maar ook en vooral: Spreek Here, Uw knecht hoort. Evenmin als het gebed op de kansel de huiselijke godsdienstoefening overbodig maakt, kan deze op haar beurt de "persoonlijke eredienst" vervangen, indien men althans niet alle andere "godsdienst-oefeningen" het bloed wil aftappen. Het futloze, krachteloze, blijdschaploze van ons profetisch, belijdend christendom is stellig voor een niet gering deel te wijten aan de ontstentenis van gesloten deuren. Het vurig, actief "belijden van Zijn Naam" ontspringt uit het stille horen naar het Woord uit 's Heren mond, en dit is dan ook door de heiligen in het Oude Testament en het Nieuwe Testament zo gedaan. We zien de Bijbelheiligen gedurig op de knieën. Jezus Zelf ging geregeld op de berg om te bidden. En wie de biografieën leest van de "profeten" in het koninkrijk Gods, komt steeds weer tot de ontdekking, dat het grote geheim hunner activiteit heeft gelegen in hun passiviteit.

Om nu te komen tot het actieve in het profetisch ambt — we spraken er boven reeds van, dat het waarlijk wel iets meer inhoudt, dan het eenmaal belijdenis doen in de kerk. Wie profet is, wordt door de ijver voor Gods huis verteerd. Hij is altijd en overal belijder, en rust niet alvorens de eerste bede van het "Onze Vader" realiteit is geworden, "dat wij U in al Uw deugden heiligen, roemen en prijzen" en "dat wij om ganse leven zo schikken en richten, dat Uw Naam om onzentwil niet gelasterd maar geëerd en geprezen worde." Het gaat natuurlijk niet aan, het ganse terrein dat het profetisch ambt der gelovigen te bestrijken heeft, over de lengte en breedte af te wandelen.

We doen daarom 'n min of meer willekeurige keus.

Met dankbaarheid mag geconstateerd, dat de profetische roeping tot evangelisatie meer en meer wordt gevoeld. Dat was vroeger niet zo. We stemden geredelijk toe, dat de kerk een roeping had om zending te drijven; maar dat de kerk het Evangelie evengoed moest brengen aan het "heidendom" vlak om ons heen, vond, wonderlijk genoeg, weinig instemming. De kerkdeuren stonden wel open, vond men, en bij hen die de evangelisatiegedachte voorstonden, was toch eigenlijk een steekje los.

Zoals gezegd, wordt het beter, hoewel we er helaas nog lang niet zijn.

Er zijn er genoeg, die van de evangelisatie niets moeten hebben, en die nog nooit hebben gelezen blijkbaar, dat onze belijdenis in de uitlegging van de bede: Uw koninkrijk kome, het bewaren en vermeerderen van de kerk als volkomen gelijkwaardig naast elkaar stelt, en terecht van oordeel is, dat bewaren en vermeerderen de twee benen zijn waarop de kerk alleen kan lopen, de twee ogen, waardoor ze moet zien. Zij voelen alleen voor het bewaren, het conserveren, en vinden dat die "vermeerdering" de kerk maar bederft: het verloren schaap zou de makke schapen maar wild kunnen maken. Er is bovendien nog veel te veel in eigen kring recht te zetten. En 't is waar, men kan vermeerderen ten koste van de bewaring, maar als de zorg voor de bewaring de vermeerdering stopzet, is dit de dood voor de kerk.

Vervolgens, ook al wordt de noodzakelijkheid van evangelisatie toegestemd, ziet men haar nog te veel als particuliere liefhebberij, die aan enkelen kan worden overgelaten, in plaats van taak der kerk, en dus inhaerent aan het ambt der gelovigen.

Een krachtige prikkel om ook dat deel van ons aller ambt uit te oefenen, zal er dan alleen komen, als we een duidelijk antwoord hebben op de vraag: hoe zie ik de kerk ?

Wat we daarover in 't algemeen gezegd hebben, kan nu, toegepast op het profetisch ambt, aldus gesteld: Zie ik de kerk als een instituut, dat mij wat geeft, of dat wat van mij vraagt en verwacht ? In het eerste geval beschouw ik haar als een ziekenhuis, waar mijn kranke ziel geneesmiddelen ontvangt. De verlangens der patiënten zijn daarbij dan weer zeer gevarieerd. De een verkiest veel zon, maar de ander verlangt schaduw. Deze begeert, dat de dominee-dokter z'n patiënten geregeld moed inspreekt, zeggende dat het allemaal best lijkt, terwijl gene liever de sombere toon beluistert, dat het wel spoedig af zal lopen. Weer anderen liggen 't liefst op de operatietafel, om de ziel tot de laatste vezels te laten ontleden, terwijl een vierde groep daar weer spookbang voor is. Deze ziekenhuisgedachte wordt soms afgewisseld met de winkelgedachte: men gunt z'n klandizie waar de beste artikelen te krijgen zijn, en waar men bovendien voordelig terecht kan. Biedt de ene kerk of de ene prediker geen voldoende voedsel voor m'n ziel, dan ga ik eenvoudig naar een ander.

In al deze gevallen gaat men uit van de gedachte: wat baat mij de kerk, terwijl verzuimd wordt de vraag ook om te keren: wat heeft de kerk aan mij ? Alleen deze laatste gedachte is vruchtbaar, en 't meest met de Schrift in overeenstemming, want Christus heeft Zijn kerk niet in deze wereld geplaatst als een soort sanatorium, maar als een leger, dat tot taak heeft, de verloren provincie van het koninkrijk der hemelen, die wingewest van de hel geworden is, weer te annexeren voor Hem. In dit leger behoort elke gelovige z'n plaats en taak te kennen en wie dat gezien heeft, verstaat ook z'n ambt als evangelist.

Maar in de tweede plaats is ook nodig, een juiste beschouwing van de "wereld". Ook hier is weer velerlei beschouwing mogelijk. Daar is de geestelijke bourgeois satisfait, die zich veilig binnen waant; hoe anderen binnenkomen, moeten zij zelf maar weten. Daar is de Farizeeër, die zich en zijn kerkgenoten als de enige rechtmatige eigenaars van Gods verbondsweldaden beschouwt, het "verbond" bij de muren van zijn kerk ziet ophouden, en met hautaine minachting op de "wereld" neerkijkt. Daar is de lijdelijke mens, die vindt, dat er toch geen zalf aan te strijken is, en er is een vierde, die alleen de verdedigingshouding kent, bang om door de wereld te worden geïnfecteerd, zonder te weten wat vreselijke honger er in de wereld geleden wordt.

Uiterst zeldzaam is die beschouwing, welke degenen die nog buiten zijn ziet als *het ontbrekende deel*, dat smartelijk gemist wordt en zonder hetwelk de "kerk" zelf niet volmaakt kan worden. De kerk is n.l. het ganse getal der uitverkorenen, dat van lieverlede gecompleteerd moet worden. Is het compleet, dan komt Jezus terug. De kerk is dus nog *niet* compleet. Het is mogelijk, dat het ontbrekende deel nog geboren moet worden, dat het nog in het heidendom wegschuilt of vlak in onze omgeving in de wereld ronddoelt. Met alle drie mogelijkheden moet rekening gehouden worden, dus óók met de laatste. Zien we de "verloren zonen" zó, als het ontbrekende deel, dat de kerk nog incompleet houdt, dan zullen we ze zeer gaan missen, zoals het nu volgende beeld van het huisgezin moge duidelijk

maken. De kerk van Christus is te vergelijken met een huisgezin, dat echter nog niet compleet is. Er ontbreken nog enkele leden, en de wederkomst des Heren toeft zolang tot allen er zijn. Denk u nu eens een gezin, waar op de late avond — kinderens, het is de laatste ure — een van de kinderen nog niet thuis is. Het wordt later en later en de jongste blijft maar weg. Blijven vader en moeder dan maar rustig zitten? Men zou het ouderhart niet kennen, om dat te onderstellen. Neen, er groeit onrust. En ze gaan er met z'n allen op uit, om het kind te zoeken. Bovendien wordt de politie gewaarschuwd, en als 't nijpt, een extra radiobERICHT uitgezonden. Niet anders is het in de kerk des Heren. Geen zelfvoldane rust, maar heilige onrust en bezorgdheid over de verdwaalden, die nog ontbreken. We gaan er allen op uit, en volstaan er niet mee iemand er op uit te sturen om eens te gaan kijken. Bovendien is ons geen offer te groot. . wat heeft de radeloze vader er niet voor over, om z'n kind levend weer te zien! Ook worden alle hulpmiddelen gemobiliseerd voor dit opsporingswerk ... is het dan niet bedroevend, dat sommigen zó weinig hun profetisch ambt verstaan, dat ze zich van het ontbrekende deel weinig of niets aantrekken en even rustig slapen als altijd ? Er moet in het leven derzulken óók wel een ontbrekend deel zijn, namelijk de liefde! We kunnen ons dan wel beroemen op heel wat dingen, die we hebben in ons kerkelijk leven, maar als de zoekende liefde ontbreekt, ontbreekt alles. Evenals een kostbaar snoer waardeloos geworden is, als een schakel ontbreekt. Dit zegt de Schrift zelf: al ware het, dat ik dit en dat had, maar de liefde niet — ik ware niets. Wat is een profeet zonder liefde?

Op het profetisch ambt volgt het *priesterambt*. Dit houdt in naar de omschrijving, die de Catechismus er van geeft: dat ik mijzelf tot een levend dankoffer Hem opoffere. Dit is keurig gezegd, omdat hieruit blijkt, dat we met ons priesterambt niet klaar zijn als we iets van ons bezit geofferd hebben voor de armen en voor het koninkrijk Gods, maar dat we onszelf te offeren hebben. De Nieuw-Testamentische priester legt zichzelf op het altaar en is dus priester en offer tegelijk. Het is in zekere zin jammer, dat de Catechismus over wat behalve het offer nog meer tot het priesterlijk ambt der gelovigen behoort, het stilzwijgen bewaart. Ik bedoel: de *voorbede* en de *zegen*. Beide behoorden ook tot de taak van de Oud-Testamentische priester.

In de voorbede was hij de mond van het volk tot God, en in de zegen, de mond van God tot het volk. Christus heeft als onze grote Hogepriester ook beide vervuld en vervult ze nòg. Hij was op aarde Voorbidder en is in de hemel onze Voorbidder; Hij is het ook, Die vanuit de hemel **ons** zegent door Zijn hemelse gaven over ons uit te gieten. Indien wij dus in alles "Zijner zalving deelachtig zijn" en Hij ons volledig in het ambt herstelt, dan behoort bij het offer ook de priesterlijke voorbede en de priesterlijke zegen. Dit is ook door Christus en de apostelen duidelijk geleerd. Want wat die zegen betreft, het woord tot Abraham gesproken: "Wees een zegen", heeft nog niets van zijn kracht verloren. En als Christus Zijn kerk het *zout der aarde* en het *licht der wereld* noemt, dan ligt het zegenend karakter daarin duidelijk uitgesproken. En niet anders is het met de voorbede. Herhaaldelijk wekken de apostelen er toe op, voor hen en voor elkander te bidden. Trouwens, ook het meervoud "ons" in plaats van het enkelvoudig "ik" in het "Onze Vader" wijst in dezelfde richting. Ik heb niet alleen te bidden voor *mijn* brood en om vergeving van *mijn* schulden, maar ook priesterlijk anderen op het hart te dragen. . . "Ik vermaan dan voor alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen, voor alle mensen" (1 Tim. 2:1). Helaas komt ook hierin gedurig gebrek aan ambtelijk besef uit.

De voorbede hoort stellig ook bij het ambt van de dienaar des Woords als hij in de dienst der gebeden voorgaat, maar is natuurlijk niet uitsluitend het werk van de dominee. De gebeden in de kerk voor de kerk, de zending, de evangelisatie, de zieken, de eenzamen, de jeugd, de vervolgd, de Overheid en zoveel meer behoren zich voort te zetten in de huizen en de binnenkamers. Dit behoort evengoed tot het ambt aller gelovigen. Dit gaat dan nog wel als

we te bidden hebben voor de onzen en die ons sympathiek zijn, maar de Schrift houdt ons met klem en kracht voor, ook te bidden voor die ons niet sympathiek zijn, en zelfs voor degenen die ons geweld aandoen. Het kan gerust gezegd, dat op dit punt een ambtsverwaarlozing op grote schaal geconstateerd moet worden. We praten wel over hen, die ons misdeden, maar laten in de regel na voor hen te bidden. Velen kunnen een breed verhaal opdissen over de wandaden van broeder A. of de misdragingen van zuster B., maar op de vraag: hebt u voor hem of voor haar weleens gebeden, zwijgen de klagers en sprekers stil. Zolang het wangedrag van anderen mij wél stof tot gesprek met *mensen*, maar geen stof tot gesprek met *God* geeft, mij wel doet babbelen, maar niet doet bidden, zolang ben ik nog een puur werelds mens; want wereldgelijkvormigheid zegt Paulus, zit 'm niet in uiterlijke dingen, maar daarin dat men niet beproeft, welke de goede en welbehagelijke wil Gods zij (Rom. 12:2). Ik heb dan nog meer oog en oor voor mijn belangen dan voor het zieleheil van anderen, en het bekommert mij niet, dat zij zich in de zonde verstrikken; ik ben over hen niet priesterlijk bewogen, en verzuim mijn priesterlijk ambt in getrouwheid te vervullen.

Broeders, bidt voor elkander! Het "Onze Vader" kent dan ook geen "ik"-toon, maar spreekt breed en wijd van "ons", en stempelt daarmee elk gebed dat die naam verdient tot priesterlijke voorbede. Daarvan gaat een wijdende en verheffende invloed op de bidder zelf uit, zelfs al wordt geen zijner gebeden verhoord. Want wie priester geworden is in Gods tempel en de voorbede geleerd heeft, verteert zijn concurrenten niet door broodnijd, maar bidt dat z'n collega ook z'n dagelijks brood mag hebben; die weet geen chronique scandaleuse van z'n buurman, maar worstelt in het gebed om hem uit de macht van de Boze te rukken; die zint niet op middelen om zijn vijanden met gelijke munt te betalen, maar bidt voor degenen die hem geweld aandoen.

Deze voorbede is tevens een van de voornaamste middelen om een zegen te zijn voor anderen. De kerk des Heren is een *zegenende dauw*, die neer-zijgt op de dorre en dorstige wereld, en tegelijk het zout der aarde, dat de bedervende machten weert.

Men kan gerust zeggen, dat in de loop der historie de kerk deze zegenende invloed gehad heeft; de "wereld" heeft meer aan het veel gesmade en verguisde "christendom" te danken, dan zij zichzelf bekennen wil. De wereld haat de kerk, maar heeft desondanks de kerk nodig, gelijk zij Christus nodig heeft. Het geeft echter niet veel, deze geregende invloed van het christendom in 't algemeen te erkennen zonder er zelf persoonlijk part of deel aan te hebben. De roeping, een zegen voor anderen te verspreiden, is ook een persoonlijke roeping, en behoort tot het priesterlijk ambt van alle gelovigen. Zijner zalving deelachtig te zijn, betekent ook, aan Zijn zegenend werk deel te nemen. Zoals Christus de broden, die Hij vermenigvuldigde, gaf aan de discipelen, die ze op hùn beurt weer moesten doorgeven aan de scharen, zo behoren wij nog steeds, wat we met de ene hand van Christus ontvangen hebben, met de andere door te geven aan anderen. Het: geef gij hun te eten, klinkt nog als een dagelijks bevel. Stoffelijk maar ook geestelijk. Geef gij hun te eten, ook van het Brood des levens.

Zit niet in de gevulde voorraadschuren der kerk volop te eten, zonder u om de wereld te bekommeren, die vergaat van honger. Weest geen geestelijke hamsteraars, die eigen provisiekasten opvullen, en zelfs geen kruimkens laten vallen voor de hondekens. Wéés een zegen, en begeer zeer te zegenen!

Het jammerlijke verschijnsel kan zich voordoen, dat die een zegen moeten zijn, tot een verzoeking en zelfs tot een vloek worden voor hun omgeving, en dat belijdende christenen door hun levensgedrag het evangelie meer in de weg staan, dan het helpen verbreiden. Men wil dan met de kerk, waartoe zulke "christenen" behoren, niets te maken hebben, hetgeen hùn onbekeerlijkheid niet verontschuldigt, maar hen die deze "ergernis" gaven, des te zwaarder

oordeel doet ontvangen.

We willen thans in de laatste plaats stilstaan bij ons koninklijk ambt.

Ook hier is het weer niet mogelijk, en ligt het ook niet in de bedoeling, heel het terrein te overzien, waarover de christen-koning zijn scepter heeft te zwaaien. Wij bepalen ons tot enkele opmerkingen. Wanneer we daarbij weer de Catechismus tot uitgangspunt nemen, bemerken we, dat daar iets wordt gezegd van de uitoefening van het koninklijk ambt zowel hier als hiernamaals. Wat het "hier" betreft, heet het, dat wij met een vrije en goede consciëntie in dit leven tegen de zonde en de duivel strijden moeten. En na dit leven blijft over: en hiernamaals met Hem over alle schepselen regeren. We kunnen het "hiernamaals" voorshands laten rusten, om ons thans te bepalen tot dit leven, waar we midden in staan, en waar we allereerst mee te maken hebben.

Alleen, één opmerking mag niet achterwege blijven. Men bemerkt, dat de Catechismus aan de gelovige krachtens zijn ambt ook regeermacht toekent. Dit is volkomen juist, want bij elke koning behóórt ook regeermacht. Dit is een integrerend bestanddeel van zijn ambt.

Dat echter de Catechismus deze regeermacht der gelovigen uitsluitend naar het "hiernamaals" verlegt, en de christen-koning in dit leven de taak laat om te strijden, is, ik zeg niet onjuist, maar min of meer onvolledig. Deze regeermacht wordt ook in dit leven uitgeoefend.

Die macht openbaart zich soms in de wereld, waar de gelovige op meer dan één terrein "exousia" d.i. macht, is verleend, en zijn geloof de wereld overwint, maar komt ook tot uiting in het kerkelijk leven, omdat de kerkelijke tucht niet buiten de gelovigen om door de kerkelijke ambtsdragers wordt uitgeoefend. Volgens Zondag 30 is de christelijke *kerk* in haar geheel schuldig de sleutelen des hemelrijks te hanteren; de ganse gemeente draagt de verantwoordelijkheid voor het heilig houden van het Verbond Gods, en zodra hier verslapping of gebrek aan waakzaamheid openbaar wordt, zal de toorn Gods niet over de kerkeraad, maar over de ganse gemeente worden verwekt. Het koninklijk ambt der gelovigen is echter van wijder strekking.

Als de Heilige Schrift zegt, dat wij Gode gemaakt zijn tot koningen, en een koninklijk priesterdom vormen in deze wereld, legt dat ons de dure verplichting op, ons te allen tijde en onder alle omstandigheden koninklijk te gedragen. Koninklijk in het houden van het eens gegeven woord. Koninklijk in het verlenen van gratie, d.i. het vergeven onzer schuldenaren. Koninklijk in de wijze, waarop wij verliezen. En wij moeten teleurstellingen weten te dragen. . . de mukkende Achab is stellig geen koninklijke figuur! Kortom, we hebben ons steeds te herinneren, dat we koningen zijn, dat onze adeldom verplicht, en dat we ons te wachten hebben voor alles wat beneden onze koninklijke waardigheid zou zijn. Er ligt op ieder christen, ook al is hij een eenvoudig fabrieksarbeider, en op iedere christin, ook al is zij een simpel dienstmeisje, iets van majesteit. Er gaat, onbewust en onbedoeld, een verheffende invloed van hen uit. Zij beheersen altijd de situatie, gelijk Paulus in die schrikkelijke stormnacht op de Middellandse Zee eenvoudig de schipper en de stuurman opzij schoof, en zelf het commando overnam krachtens zijn koninklijk ambt van gelovige. Hierin komt onze koninklijke regeermacht in dit leven uit, en wie met de kinderen dezer wereld in de stormen van het leven aanstonds het hoofd verliest en zich door de moeilijkheden laat overrompelen in plaats van ze te beheersen, heeft z'n koningskroon verbeurd.

Het is echter ook in de strijd des geloofs, d.i. hier de onophoudelijke actie om Gods ordinantiën op elk levensterrein tot geldigheid te brengen, dat het koninklijk ambt tot ontplooiing behoort te komen. Het "met Hem over alle schepselen te regeren", d.i. het

volledig herstel van de koningsheerschappij waarbij heel de schepping aan de mens onderworpen is, en de mens diene, opdat de mens daarmee zijn God diene, toeft nog, en we zijn voorlopig nog in de periode van de strijd om tot deze volledige heerschappij te geraken. Het kan helaas niet gezegd, dat wij ons altijd voldoende van die koninklijke roeping bewust zijn en dit ambt naar behoren uitoefenen. We heten wel "strijdende kerk", maar het lijkt soms bittere ironie de kerk zo te noemen. Niet alleen omdat de strijd al te dikwijls gemeden wordt, maar ook omdat er veel "gestreden" wordt over dingen, die met de heilige oorlog tegen de duivel en de zonde niets te maken hebben, doch integendeel de duivel juist in de kaart spelen. Iets koninklijks is daar niet in, noch in die strijd, noch in de methoden die er in gevolgd worden, en dit geharrewar wekt bij de buitenstaander slechts een meewarige glimlach. Wij hebben de goede strijd te strijden, maar een burgeroorlog, waarin een volk zichzelf verteert, kan kwalijk een goede strijd genoemd worden. Dit is altijd slecht.

De koninklijke strijd, die goed is, is in de eerste plaats de oorlog, die we onszelf verklaren: het gevecht op leven en dood tegen ons zondig ik. Dit is de strijd naar binnen, en kost wel de meeste inspanning. En vervolgens de strijd naar buiten, de strijd tegen alle anti-christelijke machten. Men krijgt niet de indruk, dat velen in gestaag tweegevecht met zichzelf leven, en wat de strijd naar buiten betreft, hier wordt het getal der strijders gewoonlijk door dat der toeschouwers overtroffen. Een gereserveerde plaats op de tribune vanwaar men de kampioenen kan toejuichen, schijnt aantrekkelijker dan de strijd in de baan, en die tribunes zitten heden ten dage tjokvol. Van die critische kijkers weet iedereen te zeggen, hoe het al of niet moet, maar men bedenke, dat niet aan het toeziend publiek, maar aan de lopers de prijs toevalt.

Indien wij Gode gemaakt zijn tot koningen, bezitten wij niet alleen grote verantwoordelijkheid, maar ook grote rijkdom. Geen geldelijke, maar geestelijke rijkdom. Het gaat met die geestelijke rijkdom evenzo als met stoffelijke rijkdom, namelijk dat we niet bij diverse gelegenheden zeggen, dat we toch zo rijk zijn, maar dat we dit tónen. Wie werkelijk rijk is, gaat dit niet uitbazuinen, maar laat dit merken aan de levensstaat, die hij voert: doet hij dit niet, dan is hij 'n pocher of 'n gierigaard, een van tweeën.

Op dezelfde wijze zullen wij ook vriend en vijand verbaasd doen staan over de levensstaat, die wij voeren kunnen, zodat men zegt: "wat kunnen die mensen toch veel doen." Ik bedoel niet alleen kerken bouwen en onze armen onderhouden en andere dingen tot stand brengen, maar ook en vooral leven uit ons koninklijk ambts- en overwinningsbesef, het besef dat dit de overwinning is die de wereld overwint, namelijk ons geloof.

Dit zal moeten gebeuren, zullen we niet het verwijt op ons laden, van pochers te zijn die tóch niet zo rijk zijn als ze zichzelf en anderen willen doen geloven.

Zomin als een rijke gaat lenen van een arme schooier, gaan dan natuurlijk de onderdanen van het koninkrijk Gods, die even zovele koningen zijn, lenen van de "arme wereld". Die arme wereld kan noch mag bouwstoffen leveren om onze conversatie te doen vlotten of onze feesten te doen "slagen"; evenmin hebben we aan de wereld wapenen en strijdmethoden te ontlenen — daar zijn we zelf te rijk en te koninklijk voor! Geschiedt dit wel, dan is de wereld met vliegende vaandels ons koninkrijk binnengevallen — dit is óók wereldgelijkvormigheid !

VERNIEUWING

Het is wel heel erg, maar het blijkt toch noodzakelijk, dat hier in Nederland de eenvoudige vraag weer aan de orde gesteld wordt, of men eigenlijk wel weet, waarom Jezus Christus in de wereld gekomen is.

Dat zou men in een land waar, zo ruwweg berekend, vanaf de dagen van Bonifacius het Evangelie gepredikt is, toch zo langzamerhand moeten weten. Nu heb ik niet op het oog het moderne heidendom dat er gegroeid is, en dus ook niet dat deel van ons volk dat aan de Bijbel ontgroeid is (een ontstellend gróót deel, tussen twee haakjes), zoals u misschien zou vermoeden. Nee, de dingen liggen veel ernstiger. Ik heb op het oog het christelijk en kerkelijk Nederland, en zelfs uit die hoek komt op deze elementaire vraag geen bevredigend antwoord. Zou u anders niet denken!

Vlot en vaardig zullen de meesten u antwoorden: Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken. Nu, dat is goed geantwoord. Maar nu komen de moeilijkheden pas. Ik vraag verder: wat verstaat u eigenlijk onder dat "zalig maken" ? En verbijsterend gemakkelijk verneem ik: wel vanzelfsprekend, dat wij dan later in de hemel komen! Heb ik het niet gedacht, dat dit komen zou?

Natuurlijk weer: Later! Later in de hemel komen. Toekomstmuziek! Een verlossing op lange termijn! Jezus de piloot van de helicopter, die je nog net bijtijds uit de narigheid komt bevrijden. Of zonder beeldspraak: als je gelooft, heb je hoop op een betere *toekomst*, maar voor het *heden* blijft alles precies gelijk. Je zit in dezelfde misère als alle andere mensen; je houdt ook dezelfde hebbelijkheden en onhebbelijkheden als andere mensen, en àls er wat verandert, dan gebeurt dat later, nú in geen geval.

Ik dacht anders zo, dat we in de kerk nogal eens zongen: hoe zalig *is* het volk, dat naar Uw klanken hoort. Niet "wordt", maar "is". Nu, heden, zonder uitstel! Maar ja, dat zingen we in de kerk, en daar zit je op z'n allerhoogst maar 3 van de 168 uur in de week! Daar behoeven we ons dus niet zo druk over te maken!

Wanneer zullen we toch eens de tragische vergissing te boven komen, dat christelijk geloof zalig-*zijn* betekent en niet uitsluitend: zalig-*worden* ? Ik noemde dit een tragische vergissing. Er zijn ook sterkere woorden te gebruiken, bijvoorbeeld: een satanische leugen. Want de duivel (hij bestaat nog altijd) wil niets liever dan ons in de leugen laten geloven, dat "een mens maar een mens" blijft, terwijl de waarheid is, dat een christen een ander mens wordt. En dat dit "hoe zalig is" van Psalm 89 geen gevoelskwestie is van 3 uur per Zondag, maar een totale metamorphose, een radicale vernieuwing over heel de linie. In de Catechismus heet het ergens, dat de allerheiligsten slechts een klein beginsel hebben van deze (vereiste) gehoorzaamheid. Stop! zegt de duivel. Zie je wel, je komt toch geen stap verder!

Doorlezen, zegt Jezus, om uws levens wil, dóór-

lezen: doch alzo, dat zij met een ernstig voornemen niet alleen naar sommige, maar naar alle geboden Gods beginnen te leven.

Zie je wel, je komt vérder!

Het is dus voor honderd procent waar, dat de Zoon des mensen gekomen is, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was, als wij "dat zalig-maken" maar niet gaan versmallen tot een nooduitgang naar de hemel.

Het houdt veel méér in, en wat het meer inhoudt, wordt terstond duidelijk als we dit andere woord van de Heiland er naast leggen, dat Hij gekomen is, om de werken des duivels te

verbreken. Dat betekent dus vernieuwing. De duivel ruïneert, Jezus restaureert. De duivel schept de chaos, Christus de kosmos; de duivel maakt brokken, maar "genade geneest". Ik denk hier onwillekeurig aan Jezus' woord: wie in Mij gelooft heeft het eeuwige leven. Hééft. Niet: krijgt, maar hééft. Het eeuwige leven is het leven dat uit God is, het nieuwe leven, dat zich naar God uitstrekt. En wie gelooft, heeft dat. Hij is in de stroom van het eeuwige leven ondergedompeld. Wij "verwisselen het tijdelijke met het eeuwige" niet in het uur van onze dood, maar in het uur van onze wedergeboorte. Als de Geest Gods beslag op ons legt, en over ons komt. Door de geboorte krijgen we deel aan het "tijdelijke" leven, door de wedergeboorte worden we deelgenoten van het eeuwige leven. En omdat het eeuwige geen verleden, heden of toekomst kent, is dat eeuwige leven niet af te dammen en niet te begrenzen. Het is er nu in ieder die gelooft.

Het zou er niet best met ons uitzien, als het er nu niet was.

Er is namelijk tussen het "eeuwig leven" zoals dat hiernamaals volkomen genoten en nu in beginsel ervaren wordt, geen principieel, maar slechts een gradueel verschil. Wie het loflied in de hemel wil meezingen, moet nù reeds de woorden en de melodie leren. Wie altijd de wil des Vaders in de hemel wil doen, moet hier op aarde al in de leerschool. Anders kunnen we in het klimaat van de hemel niet aarden. We zouden er doodgaan.

Het is nu dus zonder meer duidelijk, dat Christus in de wereld gekomen is om ons tot andere, nieuwe mensen te maken. Zijn werk is herstelwerk. Wat door de zonde bedorven is, wordt onder Zijn handen weer mooi. De door de zonde tot een caricatuur vertrokken mens wordt door Hem weer naar Gods beeld hersteld. Zijn diepste heimwee

spreekt de gelovige mens uit in het gebed: o Zoon, maak ons Uw beeld gelijk! Het beeld van de wijnstok zegt alles.

Jezus zegt: Ik ben de wijnstok en gij zijt de ranken!

De ranken trekken de levenssappen uit de stam en men kan dus zeggen, dat het leven van de wijnstok overvloeit in de ranken. Precies hetzelfde leven dat in de wijnstok aanwezig is, stuwt ook in de ranken door, en daardoor zijn deze tere ranken ook alleen in staat vrucht te dragen. Zo gaat het leven van Jezus in de Zijnen over. Zij zetten het leven van Jezus Christus op deze aarde voort.

Dit gaat zover door, dat de Bijbel hiervoor de woorden: "gelijk — also" gebruikt. "Gelijk Gij mij gezonden hebt in de wereld, also heb ik ook hen in de wereld gezonden." Wat Hij deed, doen Zijn discipelen ook.

Hij heeft Zijn discipelen de voeten gewassen, en

verwacht nu niet anders dan dat wij hetzelfde zullen doen, krachtens dezelfde Geest die in Hem als het Hoofd ook in ons, Zijn lidmaten, woont.. . indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij indien ge ze ook doet. Hier al weer dat: "zalig zijt gij". Nu! Het is zaligheid dat leven van Christus te mogen meeleven of na-leven, of hoe u dat ook noemen wilt. Het is een geweldige bevrijding, een opluchting, nu eindelijk eens "nee" tegen jezelf te mogen en te kunnen zeggen. Niet meer jezelf te leven, maar Hem te leven en uit Hem te leven. Jezelf te mogen desavoueren en jezelf te kunnen verloochenen.

En als Jezus van Zichzelf een portret geeft in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan, dan volgt er heel vanzelfsprekend op: ga heen en doe gij desgelijks. Als ons tien duizend talenten kwijtgescholden zijn, is het ons een totale onmogelijkheid onze schuldenaren nog om honderd penningen naar de keel te vliegen.

Het is meer dan bespottelijk, de gekrenkte hoogheid uit te hangen, als wij zo diep in de schuld zitten.

En zo kunt u maar doorgaan. Als wij ook maar iets begrijpen van het "Jezus, leven van mijn leven", dan breekt en bruist dat andere leven aan alle kanten door, en dan ziet iedereen, dat wij met Jezus geweest zijn, en dan wordt Jezus in mij weerspiegeld. Als de mensen met u in aanraking komen, moeten ze enigermate het gevoel krijgen dat ze met Jezus Zelf in aanraking komen.

Beter dan door een betoog komt u door een beeld aan de weet wat hier aan de orde is.

Jules Superville heeft dat eens prachtig uitgebeeld in een boekje over de os en de ezel in de stal van Bethlehem.

Hij laat daar de dieren spreken, en als u goed luistert, hoort u daarin de echo van de mensenwereld.

De ezel is van oordeel, dat hij wel een aureooltje verdiend heeft, want hij heeft de heilige maagd gedragen.

Zo'n Farizeërtje toch! Maar de os heeft betere gedachten. Nu Jezus daar in de stal is komen liggen, is voor hem alles zo heel anders geworden. Het is ook alles veel moeilijker geworden, en hij is bang om zich te bewegen, want met die harde horens loop je al maar gevaar een ander te stoten en pijn te doen. Die goeie os heeft maar last van z'n horens gekregen. En ook van z'n vuile poten. Er zit niets anders op, overlegt de os, dan maar wat zindelijker te worden.

En dan komen de wijzen in de stal. Een van die drie koningen, aldus Superville, was zó inzwart, dat hij gewoonweg glom van zwartheid.

Eerst dacht de os, dat deze zwarte weleens iets kwaads in het schild kon voeren met het kind Jezus. Maar deze verontrusting ging spoedig over in verwondering. Want toen deze negerkoning zich heel diep heenboog over het kind in de kribbe, zag hij duidelijk dat het beeld van Jezus zich weerspiegelde in het gelaat van deze wijze. Toen was het goed... hij zag Jezus in het zwarte gelaat: O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk!

Wij lezen in dit verband in de Bijbel nogal eens het woordje "opdat". Dat "opdat" duidt altijd een doel aan. Christus heeft met Zijn werk een doel, en Hij ziet nu maar uit of dit doel ook bereikt wordt. Dat doel is dat er nieuwe mensen komen. Het uiteindelijk doel is natuurlijk, dat alle dingen nieuw worden. Niet alleen de mensen, maar heel de schepping. De zonde heeft namelijk een schrille dissonant door het sabbathslid der schepping geworpen. De mens doet het dier, en het dier doet de mens kwaad. Het ganse schepsel zucht: de wind huilt, de storm loeit, de zee raast en breekt de dijken, en stort een heel volk in ellende; de distel steekt, de doorn wondt. En de mens doet wat het beest niet eens kan: de mens haat, en vindt door die haat de meest geraffineerde verdelgingswerktuigen uit.

Maar er vaart een adventsverlangen door de bomen en de bloemen, de vogels en de sterren, en gans de gestoorde kosmos ziet reikhalzend uit naar de openbaring der kinderen Gods. Er is zoveel te klagen, er is zoveel geweent, niet het minst in de onbezielde schepping. Maar Christus heeft ook dat zuchten gehoord. Het leed der aarde werd ook in Zijn beker gemengd. Hij is in de wereld gekomen om de werken des duivels te verbreken en de zuchtende schepping vrij te maken: wij verwachten een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. De bergen zullen vrede dragen en de heuvels heilig recht.

Dat is dus de totale vernieuwing. Maar de voorlopige vernieuwing is de kerk in deze wereld.

Als de kerk dat nu maar begrijpt! Dat zij het bruggehoofd is naar een nieuwe wereld. Dat zij geen bestaansrecht heeft als ze bestaat uit steile, orthodoxe mensen zonder meer, maar dat zij alleen een zinvol bestaan heeft, als ze gevormd wordt door nieuwe mensen. Vandaar dat Bijbelse "opdat". De kerk beantwoordt aan haar doel, als ze dat "opdat" heeft begrepen. "Ik heb u gesteld opdat gij zoudt heengaan en vrucht dragen, opdat gij zoudt verkondigen de deugden Desgenen, die u getrokken heeft tot zijn wonderbaar licht." "Opdat gij zoudt zijn heilig en onberispelijk in de liefde." U kunt deze "opdat's" zonder enige moeite vernienigvuldigen.

Wij moeten op dat kleine woordje "opdat" heel hard studeren.

Het is een van de moeilijkste en een van de mooiste woorden uit de Bijbel.

Wij hebben uit het boekje van Superville iets van die vernieuwing vernomen in die tollenaaros, en die neger-koning die zo maar het beeld van het heilig kind Jezus weerspiegelde. We behoeven niet zover van huis te gaan. De Bijbel wekt niet alleen tot vernieuwing en bekering op, maar geeft u ook voorbeelden. De Bijbel wil ons ook liever de dingen laten *zien*. We begrijpen het dan veel beter dan door een betoog.

Ik denk in de eerste plaats aan Zacheüs. U kent deze chef-tollenaar uit Jericho wel uit het Evangelie.

Vanaf het ogenblik dat Christus in zijn leven gekomen is, kwam er een merkwaardige verandering in zijn bestaan. Deze kleine man is opeens groot geworden in het koninkrijk Gods, want hij begreep direct wat zeer velen nog niet begrepen hebben, ook al waren zij van hun jeugd af bij Jezus om zo te zeggen kind aan huis. Hij begreep namelijk dat het niet aanging z'n leven op de oude voet voort te zetten. Tot nog toe had hij volkomen voor zichzelf geleefd ten koste van anderen, en was hij er al maar op uit geweest om z'n beurs te spekken. Of er bloed aan dat geld kleefde, kon hem niet schelen. Dat door zijn afpersingen de armen kreunden, deerde hem niet. Hij had het geld lief, zoals Judas het geld liefhad. Hij had maar één ideaal: rijk worden! Toen is de ontmoeting met de Here Jezus gekomen.

Wat er allemaal besproken is in Zacheüs' huis waar Jezus de nacht over bleef logeren, weet niemand. Evenmin wat er precies in het hart van deze dief en woekeraar in het quadrat is omgegaan. Zacheüs is niet een man van veel woorden. Wij vernemen uit zijn mond maar één woord bij het afscheid nemen. Zijn eerste woord en misschien het laatste, dat hij tot Jezus gesproken heeft. Het luidt aldus: "De helft van mijn goederen geef ik de armen, en als ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, geef ik hem dat vierdubbel weder." Ziedaar de waarachtige levensvernieuwing. Om twee redenen blijkt zij van zuiver gehalte te zijn.

In de eerste plaats omdat ze bij het goede eind begint en in de tweede plaats omdat ze op de juiste tijd begint.

Wat het eerste betreft, er zijn zovelen die bij het verkeerde eind beginnen, en daarom aan het eigenlijke nooit toekomen. Hun vernieuwing of bekering of hoe men het ook noemen wil, raakt nooit de kern, maar blijft steeds aan de omtrek. Ik denk aan een man als Herodes, van wie het Evangelie naar Markus vertelt, dat hij Johannes de Doper graag hoorde preken, en die ook wel veel dingen deed die Johannes hem voorhield, maar juist niet dat éne, dat hij móest doen, en waarmee hij had moeten beginnen: breken met Herodias, met wie hij in een ongeoorloofde verhouding leefde. Dat was natuurlijk ook het moeilijkste. Maar dat is nu de radicale evangelische eis. Het is in zekere zin vrij eenvoudig om als keurige kerkmensen allerlei dingen te doen, die zelfs nog wel opzien baren ook, maar die toch tenslotte de kern niet raken. Paulus geeft in 1 Cor. 13 als de mening van de H. Geest te kennen, dat het zelfs nog gemakkelijker is z'n lichaam over te geven om verbrand te worden, dan lief te hebben. En dat het eerste er nog kan zijn zonder het laatste. Op dat liefhebben komt het aan, en dat

liefhebben van de Here sluit in het haten van alles wat de liefde tot Jezus in de weg zou kunnen staan. Dat is vooral ons eigen ik. Wij zullen daarvoor de wreedste martelwerktuigen moeten bedenken, om dat eigen ik uit de weg te ruimen. Kruisigen, doden en begraven! Welnu, zo heeft Zacheüs de zaak in de kern gegrepen. Hij belooft Jezus niet allerlei dingetjes waaraan hij vrij gemakkelijk kan voldoen, maar juist datgene wat hem het allerzwaarste valt, waar z'n hele leven tot nu toe omheen gecirkeld heeft: z'n geld. Er is iets wat hij nu haat met een volkomen haat, en dat is juist datgene wat hij tevoren liefgehad heeft met een volkomen liefde." z'n geldzucht. Deze begenadigde man begint aanstonds zijn *boezemzonde* te bevechten, deze soldaat in de armee van Jezus Christus trekt op tegen het hoofdkwartier van de duivel. Het tweede wat opvalt is, dat hij dit direct doet. Hij zal er niet eens mee beginnen, als hij "gelegen tijd zal bekomen hebben." Hij bidt niet: "leid mij niet in verzoeking, maar verlos mij van de boze — maar vandaag nog niet!" Hij kijkt het niet nog eens aan, en overweegt niet, of hij ook na zijn dood een legaat aan de armen zal vermaken, maar hij voegt terstond de daad bij het woord, en zet direct het mes er diep in: de helft van mijn goederen geef ik de armen I

Het tweede sprekende voorbeeld van vernieuwing in de Bijbel is de bezetene van Gadara. Dit verschijnsel van bezetenheid was heel iets anders dan wat wij krankzinnigheid noemen. Een bezetene was geen geesteszieke, maar een mens, vatbaar voor daemonische invloeden, waarvan de duivelen maar al te gretig gebruik maakten om zulke mensen tot willoze werktuigen te maken. Dit verschijnsel doet zich voor op twee keerpunten in de geschiedenis van het koninkrijk Gods. Het begint bij Jezus' eerste komst op aarde, want nu de Koning zelf gekomen is, en het koninkrijk Gods nabij is, voelt de duivel zich meer dan ooit bedreigd. Hij zal al z'n krachten inspannen om Jezus uit dit bruggehoofd te verdrijven. Vandaar de daemonische explosies tijdens Jezus' omwandeling op aarde.

Het tweede critieke moment is de wederkomst van Christus. Dan zal de eindslag worden geleverd, en de Satan zal nog eens een laatste poging doen om Christus Zijn kerk te ontroven, zoals hij eens geprobeerd heeft aan de kerk haar Christus te ontroven. Vandaar de uiterste krachtsinspanning van de daemonen in de verschijning van de "grote Bezetene": de antichrist!

Er zijn mensen, die niet aan het bestaan van de duivel geloven, en er is niets waar men de duivel een groter plezier mee kan doen, want dan kan hij ongestoord z'n gang gaan. Dat hij er is, ervaren wij in deze "bezeten" wereld elk moment, en is ook volstrekt duidelijk in de geschiedenis van de bezetene in het land der Gadarenen.

Het is altijd en overal de bedoeling van de duivel geweest, om de boel kapot te maken. Bij de chaos voelt hij zich het beste thuis. In vernieling heeft hij een intens plezier. Zó gezien begrijpen we ook waarom de daemonen die uit die mens verdreven waren, in de kudde zwijnen wilden varen, die daarna — wild geworden — in de zee stortten en verdronken. Ze moesten toch iets vernielen, als het geen mensen zijn dan maar beesten. Het liefst natuurlijk mensen, en dat is ook de diepste achtergrond van die zwijnentragedie. De duivel is een vooruitziend politicus. Hij wist best, dat als de eigenaars van die kudde zouden vernemen, dat de daemonen *met Jezus' permissie* in de zwijnen waren gevaren, zij Jezus niet zo vriendelijk zouden aanzien. De beste manier om kwaaië vrienden te maken is er een paar rijksdaalders tussen gooien. Het geld maakt altijd de grootste brokken. Jezus brengt meestal geen financieel voordeel, wel schade. Toen deze boeren dit vernamen, wilden ze van Jezus niets meer weten. "Zij baden Hem, dat Hij uit hun landpalen wegging." Ziezo, dat had de duivel nu juist bedoeld. Over deze zielenravage had hij nog veel meer plezier dan over de catastrofe

met de zwijnen. Hetzelfde is het geval ten aanzien van de man met wie het drama eigenlijk begonnen was. Daar moet u ook niet gering over denken. Het was begonnen met het kapotmaken van het huwelijk. U leest in het Evangelie (in Markus 5:1-20 staat dit alles uitvoerig te lezen), dat de man een gezin had, maar hij heeft vrouw en kinderen verlaten en is gaan zwerven over de wegen. Hierbij komt, of liever hiermee gaat hand in hand een morele verwoesting. Hij heeft er een hels plezier in om zich liefst naakt op de openbare weg te vertonen. Het beest was in de mens losgebroken. En men had op alle manieren geprobeerd, met boeien en ketenen, om dit beestmens in toom te houden, maar het was niet gelukt. Zo is behalve het huwelijk en de moraal ook de openbare orde verstoord. Deze woesteling is de schrik voor de hele omgeving. Niemand is in zijn nabijheid veilig. Dan komt Jezus.

Wat de mensen niet kunnen, doet Hij! Er zijn, en er worden nogal wat pogingen aangewend om de destructieve, daemonische geesten in het gezin, en in de maatschappij en in de volkerenwereld te "temmen", maar het resultaat is nihil gebleken. De situatie wordt integendeel steeds critieker. Het "homo homini lupus" wordt ook door de meest optimistisch-humanistische verwachtingen en strevingen niet uitgeroeid. Hier brengt alleen het Evangelie redding en is Jezus Christus de enige Redder. Hij heeft maar één woord te spreken, en niet één, maar een legioen demonen (Mark. 5:9) slaat voor Hem op de vlucht. En als de verblufte dorpsgenoten komen op het gerucht van al wat gebeurd is, zien zij de ex-bezetene aan Jezus' voeten zitten, gekleed en goed bij z'n verstand. Zij kunnen hun ogen bijna niet geloven. Is dit nu dezelfde woesteling van vroeger? Is deze net geklede en rustige man dezelfde die altijd de wegen onveilig gemaakt had, en voor wie iedereen doodsbenauwd geweest was? Dit is levensvernieuwing.

Als Zijn adem over ons leven gaat, gebeuren er de meest opzienbarende veranderingen. Dan wordt de leugen openbaar van het "och, een mens blijft altijd maar mens". Als u en ik vandaag nog precies even gierig of egoïstisch of hoogmoedig zijn, als zeg tien jaar geleden, dan tarten wij Christus om tot ons te zeggen: Ik heb u nooit gekend. Dan hebben wij het a.b.c. van het Evangelie niet begrepen. Waar Christus komt, daar wordt het gebroken huwelijk weer hersteld; dan wordt de woesteling een kind en een gierigaard een weldoener. Christus maakt alle dingen nieuw.

Ik denk in de derde plaats aan de blindgeborene uit Joh. 9, die door Jezus ziende gemaakt was. Deze stakker moest aan de kost komen, door als bedelaar dag in dag uit de hand op te houden bij een van de ingangen van de tempel. Dat kón dus in Israël, waar naar de wet van Mozes geen bedelaar zijn mocht. Maar de mensen kwamen er niet aan toe om barmhartigheid te bewijzen. Ze hadden het veel te druk met theologische disputen van dit kaliber: "Wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders?". .. er móest een persoonlijke schuld zijn, die verantwoordelijk was voor deze ellende; de vraag was alleen maar: *Wie* is de schuldige? Deze bedelaar nu is door Jezus genezen. Dank zij deze genezing is er blijkbaar een algehele verandering, wellicht ook een lichamelijke metamorphose tot stand gekomen. Wij lezen tenminste, dat de burens en die hem vroeger als bedelaar gekend hadden, hem niet of nauwelijks meer herkenden. Sommigen zeiden: Ja, 't is 'm, maar anderen hielden stijf en strak vol: 't is 'm *niet*, hij lijkt alleen maar op hem (Joh. 9:8 en 9). Als er dergelijke blijkbaar nogal diepgaande meningsverschillen ontstaan kunnen op dit punt, moet er toch wel het een en ander gebeurd zijn. Nu, dat was ook het geval.

Deze man is niet alleen van z'n lichamelijke blindheid genezen, zodat hij nu bedelaar-af wordt en een heel nieuw leven kan beginnen, maar hij is ook van z'n geestelijke blindheid genezen en een gelovige geworden (Joh. 9:36). Jezus grijpt ook hier weer de totale mens aan,

en brengt alles onder bij Zijn bevrijdend en verlossend werk.

Het mooiste deel van de vernieuwing is hier wel wat ik zou willen noemen de *verwondering*. U moet zich eens even indenken wat het zeggen wil als je nooit iets gezien hebt. Je hele leven niet. Van de geboorte af niet. Blindgeboren zijn moet toch wel een enorm kruis zijn. Je weet niet hoe de vogels er uit zien en de bloemen en je bent nooit verrukt geweest over de kleurenpracht van de zee en de luchten. Daar heb je hoogstens een heel flauwe voorstelling van door het van horen zeggen.

En daar komt dan opeens het licht in de ogen. Hoe moet deze man zich verwonderd hebben over alles waar wij elke dag achteloos aan voorbijgaan! Zich verwonderd over de wolken die door de lucht drijven, en over het spel van schaduw en licht, over de musjes en de insecten en het koren dat zo maar uit de aarde groeide. Elke dag een nieuw wonder; elk moment duikelen van de ene verrassing in de andere.

Zo gaat het als je een nieuw mens geworden bent, want bij die vernieuwing behoort ook het oog. Wij lopen in onze armzalige orthodoxie altijd weer gevaar dit te gaan "vergeestelijken". "Eén ding weet ik, dat ik blind was en nu zie", gaan we toepassen op de geestelijke blindheid en het zien met een geestelijk oog. Alstublieft geen "toepassing" nu. De vernieuwing van ons leven door Jezus Christus bestaat ook, en zelfs voor een niet gering deel in de *bevrijding uit de sleur*. We zitten allemaal zo oervast aan de sleur. En dan vinden we het leven maar eentonig. Een tredmolengang. We zijn niet meer in staat ons te verwonderen. O, ja nog weleens over de "wonderen der techniek" en we slaan achterover van verbazing over wat de mens kan, maar we verwonderen ons niet meer over God. We verwonderen ons in de kerk niet over het Evangelie en we staan niet stomverbaasd hoe dat toch kan, dat God een goddeloze rechtvaardigt, en dat de Here Jezus met *mij* aan één tafel wil gaan zitten. Het zijn allemaal bekende klanken geworden. De preek op een trieste Zondagmorgen is ons meer een verveling dan een verrassing, en om een tweede maal op één Zondag naar de verbluffende Boodschap te gaan luisteren, daar denken we helemaal niet over. Wie raakt er nog eens buiten zichzelf van vreugde over het Evangelie en wie moet zichzelf gaan bedwingen om niet Halleluja te gaan roepen zo maar onder de preek ? Kom, kom, je bent toch zeker niet van het Leger ?

Zo zitten wij dus onder de vloek van de sleur en in de ban van de traditie. En we maken met elkaar van de kerk een eentonig en vervelend zaakje. Als er eens iemand wat anders wil, is er een steekje los. En als een Maria eens spontaan de hele fles met kostelijke nardus aan de Here Jezus wil geven, komt de critiek wel los van de zware broeders. De kerk is een kerk zonder verwondering geworden. Evenmin als we ons over Gods Evangelie verwonderen, verbazen we ons over Gods natuur. Als het brood van de schepping af uit de hemel was komen vallen, zoals het manna in de woestijn, zou geen sterveling er zich meer over verbazen. Nu het graan rijpt in de aar, is er niemand die zegt: Kijk toch eens, daar groeit zo maar brood uit de grond! Wij verwonderen ons niet meer over Gods buitensporige goedheid en wijsheid. We hebben er alleen maar critiek op. Wij zouden de wereld veel beter besturen. Wij becritiseren God met dezelfde mond die Hij dagelijks verzadigt en wij ballen de handen tot vuisten, dezelfde handen die Hij met goederen vervult. Wij zijn nog geen mensen Gods geworden, als wij in deze houding blijven staan. Nieuwe mensen zijn verwonderde mensen. Indien gij niet wordt gelijk de kinderkens! Inderdaad. De verwondering is het kinderlijke. Het kind kijkt met grote vraagogen de wereld in. Het grote kind, het kind Gods komt er ook nooit uit. Het heeft heel veel waaroms. Niet: waarom moet mij dit allemaal overkomen? Maar: waarom is God zo onuitsprekelijk goed voor mij ? Waarom heeft God zo'n oneindig geduld met mij ? Een kinderhand is gauw gevuld. De kinderen Gods zijn blij met de kleinste dingen van God, die allemaal erg groot zijn in hun ogen: Here, onze Here, hoe groot is Uw naam op de ganse

aarde!

Wij moeten nu geen vergissingen gaan maken.

De vernieuwing, waarover we hier spreken en die we met enkele bijbelse voorbeelden illustreerden, bestaat niet daarin, dat deze nieuwe mensen een soort engelen worden. We blijven mensen van vlees en bloed, en met die engelachtigheid moeten we wel een beetje voorzichtig zijn. Prof. Van Veldhuizen heeft in een huwelijkspraak eens de geestige opmerking gemaakt, dat menigeen die meende een "engel van een vrouw" te hebben getrouwd, later tot de ontdekking kwam, dat het een engel was "die met vuisten slaat"! Geen engelen dus!

Dat zou ook degradatie betekenen, want engelen zijn Gods *knechten* en vernieuwde mensen zijn Gods *kinderen*.

Zij zijn nog dezelfde mensen van vlees en bloed, maar nu her-schapen. Weder-geboren! Er komt door de aanraking van de Heilige Geest niet iets heel anders te voorschijn, want dan zou de vernieuwing gedegradeerd worden tot een soort goocheltoer: iemand werpt een ring in een hoge hoed en haalt er tot ieders verbazing een konijn uit te voorschijn. Zó is het niet! Er komt ook niet iets bij, en u moet dus vooral niet denken dat een christen gelijk is aan een natuurlijk mens plus enkele godsdienstige bijlagen. Als iemand een roeiboot heeft, en hij bevestigt er een buitenboordmotor aan, dan blijft het een roeiboot. Er zijn wel velen wier christendom op zo'n boot plus aanhang-motor lijkt, maar het blijft er dan ook maar "aanhangen" en is met één beweging weer uit te schakelen. Zó is het dus ook niet. Het is kortweg hêrschepping, zodat als u een nieuw mens geworden zijt, er geen vervanging plaats grijpt, maar verandering. Er komt geen ander mens voor u in de plaats, maar u blijft dezelfde persoon. Maar deze persoon heeft een nieuw hart gekregen. Daar nu uit het hart de uitgangen des levens zijn, heeft deze vernieuwing des harten een diepgaande invloed op al uw levensuitingen. Uw wil wordt niet vernietigd, maar omgebogen naar Gods wil. Uw gedachten worden niet stopgezet, maar gaan de andere richting uit (we worden inderdaad "andersdenkenden"). Uw begeerten worden niet stilgelegd, maar geheiligd, en uw gaven en talenten worden niet uitgerangeerd, maar in dienst gesteld van Gods Koninkrijk. Toen Lukas, de geneesheer, christen werd, zei hij z'n studie niet vaarwel om voortaan oefenaar te worden, maar hij heeft z'n kennis in dienst gesteld van de medische zending. Prof. H. Bavinck schrijft ergens: "De Heilige Geest, die auteur is van wedergeboorte en heiligmaking, is dezelfde die in den beginne zweefde over de wateren en de hemelen heeft versierd. Schepping en hêrschepping kunnen dus niet als

lager en hoger tegenover elkaar staan. Mens en

christen zijn geen twee wezens. In de kerk ingelijfd, blijft hij toch in de wereld en heeft hij zich alleen te bewaren voor de boze. Gelijk Christus de Zoon Gods, uit Maria de volle menselijke natuur heeft

aangenomen en zich daarmee niets menselijks en niets natuurlijks vreemd heeft geacht, zo is de christen niets anders dan de herboren, vernieuwde en daarom de waarachtige mens. Dezelfde mensen, die christenen zijn, zijn en blijven in dezelfde roeping, waarmee zij geroepen zijn; zij blijven leden van het gezin, burgers der maatschappij, onderdanen der overheid, beoefenaars van wetenschap en kunst. Door hun christen-zijn worden echter huisgezin en familieleven in ere hersteld, de vrouw weer als gelijke van de man beschouwd, wetenschap en kunst gekerstend."

Men zal in bovenstaand citaat opgemerkt hebben, dat ook volgens Bavinck een vernieuwing begint bij gezin en familielevens. Nog verder terug natuurlijk bij het hart, en als zodanig is de spreuk waarachtig: "verbeter de wereld en begin bij jezelf," maar de enge kring van het gezin geniet er toch de eerste vruchten van. Dit is zuiver Bijbels gezien.

Het moet elke Bijbellezer wel opvallen, dat de Here Jezus de door Hem genezen en daarom vernieuwde mensen naar huis terugzond. Wij hebben reeds eerder gewezen op de "bezetene van Gadara". Deze man had dolgraag bij Jezus willen blijven, en hij heeft er zelfs om gesmeekt. In het verhaal is zijn gebed evenwel het enige wat niet verhoord wordt. De demonen krijgen hun zin, en zij mogen in de kudde zwijnen varen. De boeren krijgen hun zin, want Jezus vertrekt uit hun landpalen. Deze bewelddigde man krijgt zijn zin niet. Gelukkig voor hem! Wat een zegen soms, dat onverhoorde gebed! Als een vader zijn kind z'n zin geeft en zegt: nu, ga je gang dan maar, dan is het moment aangebroken, dat die vader het kind loslaat. Arm kind, dat z'n gang mag gaan. Arme Bileam, die eindelijk van God "toestemming" kreeg. Arme demonen en arme boeren, wier wens wordt ingewilligd. De genezen "bezetene" kreeg z'n zin niet. De Here Jezus zou door inwilliging van zijn verzoek, hem toch weer losgelaten hebben. Want de man had een gezin, hij had vrouw en kinderen. Die moeten er ook bij komen. Vandaar de opdracht: "ga heen naar uw huis tot de uwen, en bericht hun al wat de Here in Zijn ontferming u gedaan heeft." Bericht hun!

Hij moet dat niet doen door een briefje te sturen: "ik ben gelukkig goed gezond, en hoop van u hetzelfde." Hij moet er zelf heengaan. Geen bericht zenden, maar een bericht zijn. In levenden lijve. Een levende brief van Jezus Christus. Alles wat deze man is en spreekt en doet, is bericht, boodschap van genade en redding. Hij hoeft daarvoor eigenlijk geen woord te zeggen. Hij spreekt met de daad. Zijn vernieuwde persoonlijkheid is tastbaar evangelie. De zwerver van vroeger is de zorgvolle vader geworden. De ontembare woesteling mak als een lam. De demonen zijn uit hem verdwenen. De sfeer is zo heel anders geworden. Het beklemmende van vroeger is er uit weg. Wat hebben we nu toch een gelukkig leven, zegt moeder bijna elke dag. En de kinderen behoeven niet meer angstig weg te kruipen. Het wordt allemaal zo mooi, zo ongedacht mooi in huis. Iets dergelijks valt op bij Zacheüs, aan wie wij ook aandacht besteedden. De Heiland zegt zeer uitdrukkelijk: heden is dezen *huize* zaligheid geschied.

Ook hier de vernieuwing van binnen uit. Men kan bij dat "huis" natuurlijk aan het huisgezin denken, maar het lijkt waarschijnlijk, dat hier nog iets meer achter zit. Dat huis was het tollenaarshuis van vroeger, het tolkantoor vol corruptie, en nog wel het hoofdkantoor, want Zacheüs was een "overste der tollenen". Van daaruit liepen de draden naar alle bijkantoren, over heel Palestina verspreid. Het spreekt wel vanzelf, dat de "zuivering" op het hoofdkantoor van grote invloed zal zijn op alle bijkantoren. Van Jericho uit gaat de zuivering beginnen. De lagere beambten krijgen van het departement de instructies, dat het zo niet langer kan. Het was niet zonder opzet, dat Jezus Zijn aanval begon bij het "huis" van Zacheüs.

De komst van het koninkrijk is een kwestie van organisatie, en dit *kan* ook niet anders, omdat het mensenleven *organisch* is. Het wordt opgebouwd uit de cellen van het gezin. De kerk bestaat uit een aantal gezinnen. Eveneens het dorp, de stad en het volk. De situatie van de kerk, de staat en de maatschappij zal afhangen van de situatie in de gezinnen. De strijd tussen licht en duisternis is de strijd om het gezin. De demonische krachtsinspanning richt zich op een ontwijking van het gezin, het Evangelie richt zich op het gaaf maken en houden van het gezin.

"Ga heen naar uw huis" is daarom het primaire gebod en tegelijk het moeilijkste gebod van Christus. Ons "huis" is juist de plaats waar wij het minst bespied worden en waar wij "onzelf" kunnen zijn. Menigeen is dan ook thuis "zichzelf", dat wil zeggen: daar meent men

zichzelf te kunnen uitleven. Voor het oog van de buitenwereld willen we nog wel onze stand ophouden. Wij zijn nogal gevoelig voor wat de mensen er van zeggen, maar thuis wonen blijkbaar geen mensen! Zo kan het gebeuren, dat iemand "thuis" een tiran is en de vriendelijkheid in persoon voor de buitenwacht. Dat men zich uitleeft achter het nette geveltje, maar de held speelt voor de toeschouwers, op de publieke tribune. Zodat het al met al nog niet overbodig is, een rode streep te zetten onder Markus 5:19: "ga heen naar uw huis tot de uwen en bericht hun al wat de Here in Zijn ontferming u gedaan heeft." Dit is zendingswerk van de eerste orde. Waar de wereld het meest behoefte aan heeft, is: zendingen in eigen huis. Wij geven dus het volgende amendement: verbeter de wereld en begin in je eigen huis.

Deze vernieuwing blijft natuurlijk niet binnen de veilige beslotenheid van de huiskamer.

We vernamen van Zacheüs al, dat de heilige brand in zijn *huis* vele andere huizen aanstak.

Voor de christen is de ganse wereld materiaal van zijn plicht.

De binnenkamer is niet de gehele woning, waarin de gelovige leeft en verkeert. Veeleer is het bidvertrek het uitgangspunt van zijn leven, van waaruit hij in staat gesteld wordt het ganse leven te annexeren voor de dienst van God. Het koninkrijk Gods is niet alleen gelijk een parel van grote waarde, maar ook gelijk een zuurdesem dat het gehele deeg doorzuurt. Het geloof is tegelijk de weg ter zaligheid en de overwinning der wereld. We citeren maar weer Prof. H. Bavinck: "Priester in 's Heren tempel is de gelovige Koning over de ganse aarde. Omdat hij christen is, is hij mens in volle, waarachtige zin. Hij heeft de bloemen lief, die er groeien aan zijn voet, en bewondert de sterren, die fonkelen boven zijn hoofd. Hij veracht de kunst niet, die hem een kostelijke gave Gods is, en hij smaalt niet op de wetenschap, die hem een licht is van de Vader der lichten. Hij gelooft, dat alle schepsel Gods goed is, en dat er niets verwerpelij is, met dankzegging genomen zijnde. Hij werkt niet om succes en werkt niet om loon, maar hij doet wat zijn hand vindt om te doen, ziende in het gebod en blind in de toekomst. Hij doet goede werken, eer hij er aan denkt, en draagt vruchten vóór hij het weet. Hij is een bloem gelijk, die onbewust haar liefelijke geur rondom zich verspreidt. Hij is in één woord: een mens Gods, tot alle goed werk volmaakt toegerust. En wijl het leven hem Christus is, is hem straks het sterven gewin."

De vernieuwing waarover we hier spreken, komt neer op het gebed: O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk! De negatieve kant hiervan is het apostolisch bevel: "wordt dezer wereld niet gelijkvormig". Over deze negatieve kant moeten we 't nog even apart hebben, omdat hierover veel misverstand bestaat.

De grenzen toch tussen kerk en wereld worden niet precies gevormd door de kerkmuren. De wereld wil mij achterna, al waar ik ga of sta. In ons denken en doen is zoveel werelds, dat we de handen vol hebben om die wereld binnen in ons te kruisigen, en dit deed Paulus vermanen: "En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven, welke de goede en welbehaaglijke en volmaakte wil Gods zij" (Rom. 12:2).

Het woord "wereldgelijkvormigheid" kweke geen misverstand.

Het doet denken aan gelijkheid van vorm en schijnt dus uitsluitend de buitenkant te bedoelen. En metterdaad zijn er niet weinigen, die de wereldgelijkvormigheid daar alleen zoeken. Wereldgelijkvormig is naar deze gewone opvatting de vrouw die haar nagels lakt en haar lippen verft. En wereldgelijkvormig is de jongeman die er geen been in ziet om 's Zondags naar het voetbalveld te tijgen of de bioscoop te bezoeken. Ik noem maar enkele dingen.

Ze zijn natuurlijk af te keuren. Wie Christus met z'n ganse wezen toebehoort, zal er zich óók voor wachten, in uiterlijke kleding en gedragingen de wereld na te apen. Maar wie menen mocht, dat de wereldgelijkvormigheid slechts aan de buitenkant zit, begaat toch wel een tragische vergissing. Niet het uiterlijke is het eerste en het voornaamste, maar het innerlijke, en het is mogelijk puritein in 't kwadraat te wezen en niettemin dezer wereld gelijkvormig.

Paulus wil dat ook zo duidelijk mogelijk zeggen door op de negatieve waarschuwing "der wereld niet gelijkvormig te worden", bij wijze van tegenstelling het positieve vermaan te laten volgen: "maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds".

Op de innerlijke gezindheid valt hier dus alle nadruk.

De christen die een nieuw mens geworden is, herkent men niet in de eerste plaats aan z'n kleding maar aan de vernieuwing van zijn gemoed. Z'n gezindheid, of zoals Paulus eigenlijk schreef: z'n inzicht is geheel anders geworden. Hij heeft door het geloof een andere kijk op de dingen gekregen en handelt dienovereenkomstig. De wereld heeft ook haar inzichten. Het zijn haar eigengesmede wetten en normen die als hoogste wijsheid gelden. Men kent die normen wel. Eén er van luidt: ieder is zichzelf het naast. Een tweede is: betaal met gelijke munt. Men kan ze gemakkelijk vermenigvuldigen. Wie aan de wereld niet gelijkvormig wil zijn, werpt deze wereldse "inzichten" overboord en ruilt de wijsheid der wereld in voor de dwaasheid van het kruis. Hij vraagt er niet naar, wat iedereen doet en wat de algemene stelregel onder de mensen is, maar hij vraagt er naar, zoals Paulus voortgaat: welke de goede en welbehaglijke wil Gods

Dit ideaal van Gods wil staat lijnrecht tegenover het werelds ideaal.

Voor de regel: ieder is zichzelf het naast, komt nu in de plaats: hebt uw naaste lief als uzelf. Insteede van met gelijke munt te betalen wil het vernieuwde gemoed de mantel geven als de rok wordt gevraagd, twee mijlen gaan als men dwingt één mijl te gaan; het wil zegenen die vervloekten en bidden voor die geweld aandoen. Dit is de grote metamorfose, de innerlijke en uiterlijke gedaanteverwisseling van een ieder, die niet meer naar het patroon der wereld geknipt is, maar aan het beeld van Christus gelijkvormig is geworden.

Er zijn feitelijk maar twee modellen: Christus en de wereld. Men gelijkt op Christus óf op de wereld.

Niet op de wereld gelijken betekent: wèl op Christus gelijken.

Het kan dan ook niet toevallig zijn, dat Paulus voor die gedaanteverwisseling van de christen precies hetzelfde woord gebruikt, dat ook de "verheerlijking" van Christus op de berg beschrijft. Evenmin, dat de vernieuwing des gemoeds nader wordt omschreven als een beproeven, welke de goede wil Gods is — dit was juist het leven van Christus en Zijn enig begeren: de wil Gods te doen.

In dit licht bezien worden de kwesties, die in de regel opgeworpen worden als de wereldgelijkvormigheid ter tafel komt, kwesties namelijk als daar zijn: mode en haardracht, tot zeer nietige vraagstukken gereduceerd. Paulus' onderwijs: "wordt dezer wereld niet gelijkvormig", komt neer op deze geweldige eis: wordt Christus gelijkvormig. Dat zit niet in uiterlijke dingen, maar hierin:

Ik draag Uw heil'ge wet die gij' den sterveling zet in 't binnenst ingewand.

Aan Christus gelijkvormig te worden is gave en eis tegelijk. Ook het laatste. Men werpt de wereldse allures niet af in de slaap. Er is veel geloofsworsteling voor nodig om te kunnen zeggen: ik gelijk vandaag meer op Christus dan gisteren. Wie daar nog niet aan gedacht heeft, moet maar geen ijle klachten gaan aanheffen over de verwereldlijking der kerk in onze tijd.

Hij luistere liever naar Jacobus, die in zijn brief tot tweemaal toe over de wereld spreekt, en haar aanwijst niet in de dancings en theaters, maar daar waar ze gewoonlijk niet in de eerste plaats gezocht wordt. Jacobus noemt weliswaar het woord "wereldgelijkvormigheid" niet, maar wijst toch heel duidelijk aan, waarin dit kwaad bestaat. Men kent de uitspraak, die ik bedoel, beter dan dat men er voor huivert. Het is dat merkwaardige woord over de zonde der tong: "Ook de tong is een vuur, zij is de *wereld* der ongerechtigheid" (Jac. 3:6a). Het is niet nodig, ons hier in exegetische kwesties te verdiepen. Zoveel is wel duidelijk, dat deze praktische apostel de boze tong kortweg "wereld" noemt. De wereld in de huiskamer. De wereld in de crapaud, onder 't genot van thee en 'n sigaar, als we na tweemaal ter kerke te zijn geweest de preek preek laten, en allergezelligst zitten te kletsen over, ja over wie niet? Dat is nu, zegt Jacobus, o steile, prekenverslindende kerkmensen, echt wereld. Die tong, ziet u — een wereld van ongerechtigheid!

De tweede maal dat Jacobus over de wereld spreekt is de bekende tekst Jac. 4:4: "Echtbreeksters, weet ge niet, dat vriendschap van de wereld vijandschap tegen God is? Wie dan een vriend der wereld wil zijn, is een vijand Gods." Wie nu dit woord uit z'n verband rukt, heeft volop gelegenheid Farizeeïsch uit de hoogte te doen tegen overspelers en dergelijk gespuis, om zelf buiten schot te blijven. Maar wie eerlijk wil luisteren naar wat de Geest tot de gemeenten zegt, komt tot de ontdekking, dat overspel in de gewone zin des woords hier helemaal niet aan de orde is. Zowel hetgeen voorafgaat als wat volgt handelt over wat naast de kwaadsprekerij van zo pas de tweede "christelijke" zonde genoemd kan worden: twisten en vechterijen. Jacobus gebruikt nog veel sterker woorden en spreekt van oorlogen en veldslagen. Twist en naijver dreigden de gemeente te verscheuren. (hoofdstuk 4:1 en 2). Er werden complete veldslagen geleverd, omdat de een de ander niet kon luchten of zien. Dat nu noemt Jacobus overspel, geestelijke echtbreuk, afval van God. Het is bovendien werelds. Zo doet de wereld ook. Die zoekt ook haar kracht in machtsmiddelen en slaat met de vuist op tafel. Ze geven in hun ruzies 't duidelijk bewijs, dat ze door de geest der wereld, niet door de Geest van Christus worden geregeerd. Dit is, zo herinnert Jacobus, heulen met de wereld, en hij waarschuwt de ruziemakers met hun zuiver wereldse methoden en strijdwijze: haal de wereld niet in de kerk, want: wie een vriend der wereld wil zijn, is een vijand Gods! Niemand zal wel zo naïef zijn om te beweren, dat déze wereld gekruisigd is. Zij is integendeel springlevend. Zij toont haar aanwezigheid in onze huiskamers en vergaderingen, in gesprekken en polemieken, in handel en wandel. Niemand krijgt de indruk dat wij het doen en laten der wereld, dat we met huid en haar overnamen, zó verachtelijk vinden, dat we ze aan het kruis slaan. Niemand roept: weg met haar, kruist haar, het is niet behoorlijk dat zij leve! In plaats van deze wereld te kruisigen, wordt ze volkomen ongemoeid gelaten. Soms zou men geloven, dat ze vertroeteld werd. En hoe meer we van het radicalisme van het kruis kopschuw worden, des te harder gaan we roepen, dat we toch zulke trouwe Calvinisten zijn, die bezig zijn te herleven. Kerk èn wereld!

Inderdaad ? Kerk... èn wereld ? Zóu het misschien ook mogelijk zijn, dat we op eikaars terrein overgekomen zijn, zonder dat beiden er iets van hebben vermoed ?

We gaan nu nog even naar het Oude Testament. In Hosea 6:7 verwijt de profeet aan het "Bondsvolk" (althans volgens de Statenvertaling en ook de nieuwe vertaling) dat zij het verbond overtreden hebben als Adam. Over "Adam" straks. Wat eerst dat overtreden van het "verbond" betreft, men dacht destijds dat het nogal in de puntjes was. De roem over het verbond en "wij bondelingen" was niet van de lucht. Maar Hosea toont aan, dat Israël met de eerste beginselen van het verbond overhoop ligt, omdat het met de bondswèt: "gij zult liefhebben", een spel speelt. Dit wordt in ditzelfde hoofdstuk in den brede aangetoond. De

armen werden verdrukt en de zondige cultus gehandhaafd; men nam het met de eerste tafel der bondswet al even min nauw als met de tweede.

Als dus, zegt de Profeet, het woord "verbond" in allerlei variatie niet van de lucht is, terwijl met de verbondswei der liefde geknoeid wordt, dan schrijnt het aan alle kanten — dit tot verbazing der verbondsbeschouwers. Van een geslacht, waarvoor het "verbond" geen geheimen meer heeft, maar dat liefdeloos kijft en schrijft, geldt het woord van het klinkend metaal en. . . dat zij het verbond hebben overtreden gelijk Adam. "Adam" kan ook eenvoudig en hier zelfs beter worden vertaald door "mens". Als in Gen. 1:27 in de Hebr. tekst staat: God schiep Adam naar Zijn beeld, leest onze vertaling terecht: God schiep de mens naar Zijn beeld. Dus: zij hebben het verbond overtreden..... als een mens.

Zo wordt het verwijt nòg scherper. Hosea verklaart, dat Israël vlak-menselijk — wij zouden zeggen: puur werelds gehandeld heeft tegenover God en de mensen. Zo maar ontrouw worden, en heilige pacten verscheuren, dat is wat men van wereldse mensen kan verwachten (hoewel die soms voorbeeldig trouw kunnen zijn). Het is wel de droevigste klacht en tegelijk de felste beschuldiging, die kan worden ingebracht, dat Gods volk, de nieuwe mens, handelt. . . als een mens! Het is volstrekt nog niet voor ieder duidelijk, dat de wereldgelijkvormigheid daarin feitelijk bestaat. De zaak is veel erger dan wij denken. Christus beoordeelt meer de instelling van ons leven, dan de uiterlijke vormen en manieren. Wereld-gelijkvormig is een ieder, die overlegt als een mens, gezind is als een mens, en dit alles niet doet als — een nieuw mens.

Deze wereldgelijkvormigheid is er, als onze conversatie niet boven het peil der wereld uitkomt, ook al blijft alles in het fatsoenlijke en wordt er niet meer aangeroerd dan het weer, de bureu en de politiek. Ze is er, als in het sociale en maatschappelijke leven geen andere maatstaf wordt aangelegd dan die de wereld heeft. Ze is er in de vraag: wat zullen we eten, en wat zullen we drinken ? Want... al deze dingen zoeken de heidenen. Ze is er in de echt wereldse vraag, wie van hen de meeste zal zijn. Altijd en overal waar de natuur aan het woord is en niet de Geest, waar we alleen maar doen als mensen en niet als bekéerde mensen, daar wappert vrolijk de vlag der wereldgelijkvormigheid boven de schetterende fanfares van verbond en verbondsmatigheid uit. Wij kunnen er soms niet over uit, dat er mensen zijn, die handelen als beesten. Hosea verklaart, dat er nog iets ergers is, namelijk dat nieuwe mensen als mènsen handelen. O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk; tweede Adam, leef in mij, opdat ik het verbond niet meer overtreed door te doen als ware ik Adam, mens, een natuurlijk mens en geen kind van God.

Men kan de vernieuwing of het gelijkvormig worden aan Christus ook vertalen door: bekering. Dit is een heel ouderwets woord, maar de eis blijft niettemin altijd actueel. Bekering betekent ook eigenlijk verandering. Het is rechtsomkeert maken. Een weg inslaan, die niet *evenwijdig* loopt met die wij plegen te gaan, maar die precies de andere kant uitgaat. Tegen de draad in, en tegen de stroom op. De weg der bekering is altijd weer rechts afslaan. Nooit rechtuit, want rechtuit en gewoon doorgaan is altijd onze eigen weg. Als we ons nu maar voor twee fouten wachten. In de eerste plaats voor de fout, dat alleen heidenen, hoeren en tollenaars zich moeten bekeren. Dit is voor ons wel een prettige en strelende gedachte, maar ze is niettemin onjuist. In de eis der bekering zijn wij allen betrokken. God wacht er op, dat Zijn weggelopen kinderen weer de weg terug zullen vinden, en daar horen wij ook bij. Want we lopen telkens weer van God weg.

In dat "wachten" is God niet passief, maar zeer actief. Hij gebruikt allerlei middelen, om Zijn doel te bereiken, dat is om de mens weer tot "mens Gods" te maken.

Paulus vraagt in Rom. 2:4: "of veracht gij de rijkdom Zijner goedertierenheid en

verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetende dat de *goedertierenheid Gods u tot bekering leidt?*" Dit is een van de vele vergeten Bijbelwoorden. Als ernstige rampen ons volk treffen, zoals bij de jongste Februari-vloed, maakt iedereen zich op, om te spreken van de roepstem Gods tot bekering. Men hoorde in het bulderen van de stormen en het breken van de dijken de bazuin Gods: bekeert u !

Wij willen de waarheid hiervan niet ontkennen. Integendeel!

Maar de interpretatie van Gods handelen met ons wordt toch wel zeer eenzijdig, als men uitsluitend in de rampen Gods roepstem tot bekering verneemt. Die roepstem is er ook en niet minder duidelijk, als er géén rampen zijn. In Zijn "goedertierenheid" hoorden we Paulus zeggen. We zijn wel buitengewoon hardhorend geworden. We horen God alleen maar spreken in de storm en niet in het suizen van een zachte stilte. In het abnormale en niet in het normale leven. In Zijn toorn en niet in Zijn goedheid. We zijn als ondankbare kinderen geworden, die de vriendelijke zorg en trouw van moeder van elke dag eenvoudig negéren om alleen maar wakker te schrikken, als moeder eens echt boos wordt.

De goedertierenheid Gods!

Hij kust ons elke dag met Zijn liefde en wil ons door Zijn goedheid ontwapenen. Zoals de slapende wakker gemaakt wordt door de zonnestralen. Hij geeft het dagelijks brood aan mensen die mopperend vragen: is dit nu alles wat God te geven heeft ? Wij misbruiken Zijn goedheid en aanvaarden Zijn dagelijkse zegeningen als vanzelfsprekend. En vergeten het éne nodige: dat Zijn goedertierenheid tot bekering wil leiden. En natuurlijk gebruikt God de rampen ook. Is het te verwonderen ?

Zal de chirurg aarzelen het operatiemes te gebruiken, als de patiënt langs de gewone weg niet genezen kan worden ?

We spraken boven van een tweetal fouten, die we gemakkelijk maken kunnen, als het over de bekering gaat.

Die tweede fout is, dat we menen, dat bekering iets is, dat met éénmaal afgelopen is. Zo is het natuurlijk niet!

Er zijn dagelijks weer allerlei dingen, waarvan we ons bekeren moeten, en het einde is nooit te zien. Bekering is nooit een toestand, maar altijd een actie. Christen-zijn, zei Luther, is elke dag opnieuw beginnen. Het is afsterven van de oude mens — àfsterven dus, een proces — en het is opstanding van de nieuwe mens. Daarom is bekering een moeilijk ding. Het gaat dwars tegen vlees en bloed in. Wie gaat graag bij zichzelf op begrafenis, en wie voltrekt graag de pijnlijke zelfoperatie, om het oog uit te rukken dat ergert, en de hand af te houwen die tot zonde verleiden wil ? Wie komt er gemakkelijk toe te haten wat hij liefheeft en lief te hebben wat hij haat ? Wie zet er rustig zijn voeten op de gloeiende kolen van het altaar? Hieruit is te verklaren, dat bekering geen gangbaar artikel is in deze wereld. Het is niet te verwonderen, dat door Amos 4 het eentonig refrein klinkt: "nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de Here."

Wie voldoen wil aan de eis der bekering, moet niet kleinzerig wezen. En ons geslacht is zeer kleinzerig geworden. Voor dezelfde Bijbel, waar vroeger de martelaars voor op de brandstapel gingen, hebben wij nu niets meer over dan een geeuw van verveling... of de preek nóg niet uit is! Ja, ons geslacht is wel zeer kleinzerig geworden. We aaien en vertroetelen onszelf liever, dan dat we ons "ik" gaan doden, kruisigen en begraven!

Het is intussen juist deze vernieuwing van ons leven die ons de grootste *levensvreugde* brengt. Het nieuwe bekoort bijna altijd. Wat een kinderlijke vreugde kan het brengen een nieuw kledingstuk te dragen, een nieuw huis te betrekken, een nieuw land te bereizen! Ver boven dit alles uit reikt de vreugde van het "nieuwe leven". Dit is het leven naar Gods geboden, en menigeen leeft in de tragische vergissing, dat deze geboden een soort dwangbuis vormen, een ernstige aanslag op je vrijheid. Een soort gevangenis waarin je je opgesloten voelt. Niets is minder waar.

Is het water soms voor de vis een gevangenis ? Het is juist haar element, en het beestje zou dood gaan, als het er uitgehaald werd. Vormen de spoorrails voor de trein een belemmering in zijn beweging ? Integendeel! Er zou een grote ramp gebeuren, als de rails werden opgebroken. Langs de rails bereikt de trein zijn doel. Zo zijn Gods geboden geen vrijheidsbeperkingen, maar zegeningen. Ze zijn geen boeien, maar gezangen. We kunnen er goed inkomen, dat Psalm 119 enthousiast is over de inzetten des Heren. . . hoe lief heb ik Uw wet! Wat het leven somber maakt, is niet de dienst des Heren, maar de desertie. De zonde maakt alles lelijk. De zonde slaat de mooiste dingen kapot. De meeste gevangenen treft men onder hen, die menen "vrij" te zijn. Wie de zonde doet, wordt een dienstknecht der zonde. Het geeft een intense opluchting en ontzaglijke verruiming eindelijk jezelf kwijt te worden. Ook hier geldt het woord: het is zaliger te geven dan te ontvangen. Egoïsten en gierigaards zijn nooit blij. Zij weten niet wat zaligheid is.

De mens die uitsluitend zichzelf leeft, is de ongelukkigste en beklagenswaardigste mens ter wereld.

De verlost en vernieuwde mens is de mens, die aan zichzelf ontsnapt is. Terwijl anderen zeggen: kerel, je bent gek, want als je jezelf niet helpt, helpt niemand je; houdt hij vol: "ik verkoos de vrijheid". Deze vrijheid is blijheid. Er is geen grotere blijheid dan te mogen geven, niet iets van jezelf, maar helemaal jezelf. Eerst aan de Here, en dan ook aan elkander:

Wat vraagt de bloem

wanneer haar bladen welken

of honing is gedronken uit haar kelken ?

Zij heeft gebloeid — dat is haar roem.

"TOT VOLMAKING DER HEILIGEN"

Wij moeten het er in dit laatste hoofdstuk samen over hebben, hoe dit nieuwe leven tot ontwikkeling moet komen. Hóe! Het "dat" spreekt wel vanzelf, en kan dus niet in discussie komen. Alles wat leeft groeit, en de mens Gods moet dus ook groeien. Groeien in geloof, in liefde, in zelfverloochening, in blijdschap, in ootmoed. In zoveel wat eigenlijk niet op te noemen is. Samenvattend zou men kunnen zeggen — het klinkt wat paradoxaal — de mens Gods moet groeien in het minder worden. De grootste in het koninkrijk Gods is wie altijd de minste wil zijn. Door dit minder-worden komt er ruimte voor Christus. Hoe meer wij leren opschuiven, hoe groter plaats Christus kan innemen. Dit moet Johannes de Doper bedoeld hebben, toen hij zei: Hij moet wassen, en ik minder worden. Deze groei wordt ons in de Schrift als *eis* voorgehouden, en dan zó, dat de ontwikkeling van het nieuwe leven niet op een bepaald punt blijft steken, maar zich voortzet tot de *volmaaktheid*. Met minder dan de volmaaktheid kan God niet tevreden zijn. Hij stelt nooit minimumeisen. "Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader in de hemelen volmaakt is." Wij worden naar Zijn beeld in gedaante veranderd "van heerlijkheid tot heerlijkheid." De ene heerlijkheid moet dus voor een nog grotere heerlijkheid wijken, en deze wedloop van heerlijkheden wordt ook weer niet naar het "hiernamaals" verschoven, maar *in dit leven* geplaatst. De Schrift verschaft ons hierbij de heerlijke wetenschap, dat deze eis tegelijk belofte is, en dat God geeft alles wat Hij vraagt. In het christelijk leven is ieder mandaat een gunst, elke opdracht een privilege, en alle moeten een mogen, maar tegelijk een kunnen door de kracht van Christus. Wij dienen hierbij uit te gaan van het axioma: "Zonder Mij kunt gij niets doen." Natuurlijk niet! Wat kan een rank zonder de wijnstok of geïsoleerd van de wijnstok? Maar als de rank de sappen van de wijnstok opzuigt, kan zij de prachtigste vruchten dragen. Het "zonder Mij kunt gij niets doen", heeft dus tot vervolg: door Mij kunt gij alles doen! Wij worden niet uitgeschakeld, maar ingeschakeld en uit de meest volslagen passiviteit groeit de hoogste activiteit. Wij worden tot de hoogste krachtsinspanning geprikkeld: werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beving! Maar niet zodra is dit gezegd, of God laat er op volgen: want het is God die in u werkt, beide het willen en het werken. God zegt tegen mij: zet de tanden op elkaar, strijd ten bloede toe, zwoeg alsof je zaligheid er van afhangt, maar Hij doet mij tegelijk weten, dat de zaligheid van Hem alleen afhangt, en dat Hij alles doet wat ik niet kan.

Zo is er dan groei en ontwikkeling van het nieuwe leven door een ononderbroken contact met Christus. Op dat contact valt alle nadruk, want als ik de stekker van mijn radio uit het stopcontact trek, komt er geen geluid meer, en als het stopcontact van het licht defect is, zit ik in volslagen duisternis.

Op dit contact met Christus komen we straks terug.

Vooraf nog dit: het zal iedereen duidelijk zijn, dat de groei, waarover we het hier hebben een *groeiproces* is.

Het gaat niet met sprongen vooruit. Het gaat in de natuur ook niet zo, dat er vandaag nog geen bloesem te zien is, en dat morgen de takken met vruchten beladen zijn. Het moet allemaal z'n tijd hebben. Wonderbomen groeien in Gods tuin niet, alleen maar heel gewone vruchtbomen. Als het dan maar vruchtbomen zijn; voor sierplanten is er in deze tuin heus geen plaats.

We hebben zoëven gesproken over het contact met Christus en de dringende uitnodiging van de Heiland, om toch vooral niet dicht bij Hem in de buurt, maar "in" Hem te blijven. Blijft in Mij en Ik in u, want zonder Mij kunt gij niets doen!

Nu moeten wij er vooral voor oppassen, hierover geen overspannen denkbeelden te gaan koesteren. Dit contact met Christus wordt waarlijk niet gelegd in extatische toestanden of vreemde visioenen. Het miraculeuze is Christus vreemd. De Zoon van God is geen engel of een of ander bovenaards wezen geworden, maar mens, gewoon mens. Mens van vlees en bloed, de broederen in alles gelijk. Een mens, die 's nachts te slapen lag, als Hij het niet te druk had met bidden, en die, als het even kon, er de tijd afnam om aan tafel te gaan zitten om te eten. Een mens, die schreien kon, die er soms heel vermoeid uitzag, en dan weer zich verheugde in de geest. Alles zo heel gewoon. Iedereen kon bij Hem komen, om zijn nood te klagen, en dan sprak Hij met die vermoeide en belaste mensen met een heel gewoon menselijke stem. Dit "gewone" heeft nu niet afgedaan, om plaats te maken voor het singuliere. De contactmogelijkheden zijn er ook niet voor enkele ingewijden, maar voor alle vermoeide mensen, die niet meer weten waar ze er mee heen moeten: Heer, waar dan heen? Tot U alleen! Jezus Christus wandelt nog midden onder ons in het gewaad van de Schrift. In het vleesgeworden Woord en het Schrift-geworden Woord is dezelfde Heiland, Die voor ieder contact openstaat. Hij is te benaderen in. . . een Boek, dat bijna in elke boekwinkel te krijgen is en waar iedereen zo maar in bladeren kan.

Zo kom ik op de eerste contactmogelijkheid.. .. de Bijbel!

Hij bevat het woord van God, dat het "brood des levens" genoemd wordt, en dat daarom het allereerste en voornaamste middel is dat dienen kan tot de volmaking der heiligen.

De Bijbel is het wonderlijkste boek ter wereld. Stel u eens voor, dat iemand, zeg in de 4e of 5e eeuw na Christus, aan een boek begonnen was, maar dat hij niet verder kwam dan enkele hoofdstukken. Dat een eeuw later een ander het werk voortzette en later nog een, en nog een, en in een heel andere taal er weer andere hoofdstukken bijgevoegd werden, totdat in 1953 er de laatste hand aan gelegd werd. U zoudt wel een wonderlijk allegaartje krijgen. Nu, op die manier ongeveer is toch de Bijbel geschreven, door zeer verschillende personen in zeer verschillende tijden en in verschillende talen. Niettemin is het één harmonieus geheel geworden, het boek van Jezus Christus. Een boek dat alle eeuwen door de mensen heeft geboeid, en dat in alle eeuwen door tallozen is verfoeid. Een boek dat even fel is gehaat als bewonderd. Een boek dat stukgelezen is en stukgescheurd. Het is op de brandstapels geworpen en men is er mee de brandstapel ópgegaan.

Men heeft geprobeerd de Bijbel uit te roeien, en de Bijbel is er nog. Het beste bewijs voor de waarheid, dat de Bijbel Gods Woord is, is zijn bestaan. En niet alleen bestaat hij, maar dit boek is het meest gelezen en meest vertaalde boek ter wereld!

In deze Bijbel spreekt God; dat is het tweede wonder.

In Psalm 135 wordt gesproken van afgoden die een mond hebben, maar niet spreken. Dat is de trieste en tragische armoede van de heidenwereld. Zij heeft vele goden, maar het zijn allemaal *zwijgende* goden. De Baaispriesters op de Karmel krijgen maar geen antwoord, zodat Elia kan spotten: roep een beetje luider, want uw God is wellicht op reis, of mogelijk is hij in slaap gevallen. Tegenover de zwijgende goden staat de sprekende God.

Ik riep met mijn stem tot de Here en. . . Hij antwoordde mij.

En God spreekt tot ons in onze menselijke taal — dat is het derde wonder van de Bijbel.

Dat God in menselijke taal spreekt, is zo ongeveer te vergelijken met wat een moeder doet, die met haar kindje praat. Moeder praat met haar kind natuurlijk heel anders dan met haar man. Niet in grote-mensen-taal, maar in het kindertaaltje. Zo diep buigt moeder zich neer,

om het brabbeltaaltje van het kind te gebruiken, omdat het moeders bedoeling is, dat haar kind haar verstaat.

Dat is Gods bedoeling ook.

Hij wil vóór alle dingen verstaan worden. Want Hij heeft een zeer belangrijke boodschap voor ons. Daarom buigt Hij zich zo diep neer tot ons, en neemt Hij ons erbarmelijke mensentaaltje over, om met ons te spreken. Zo is God als een moeder.

Hij, onze Vader in de hemel, heeft een moederlijke liefde voor ons. Telkens, als wij de Bijbel opslaan, moeten wij ons zeer verbazen over Zijn neerbuigende moederlijke liefde, dat Hij, de Eeuwige en Verhevene, Zich verstaanbaar wil maken voor kleine mensen.

Omdat de Heer vóór alle dingen verstaan wil worden, is het ook naar Zijn bedoeling geweest, dat de Bijbel zou worden vertaald in alle talen die maar ergens ter wereld door mensen gesproken worden. Ook in de Nederlandse taal dus. Wat moeten eenvoudige mensen beginnen met een Hebreeuws Oud Testament en een Grieks Nieuw Testament? Nee, de Here wil verstaan worden ook in verstaanbaar Nederlands. Het is daarom zo gelukkig, dat er telkens een nieuwe Bijbelvertaling komt, want het 17e eeuwse Nederlands was voor ons niet meer zo goed verstaanbaar. Zo'n nieuwe vertaling is dus een dienst aan het Woord en een dienst aan God. Dit is nu echt Gods-dienst! We moeten niet gaan zeggen dat in deze nieuwe vertaling iets van de "verhevenheid", iets van het deftige van de oude Statenvertaling verloren gegaan is. Ook al was dat zo, dan was dit geen verlies, maar winst. God heeft nooit deftig willen spreken tot ons, evenmin als moeder deftig spreekt tegen haar kind. Jezus heeft dialect gesproken, en het Nieuwe Testament is niet in het deftige Grieks van de geleerden geschreven, maar in het populaire Grieks van de straat, niet in de taal van de wetenschap, maar in de taal van de kooplui en de soldaten. Want de Here wil vóór alle dingen verstaan worden.

Deze Bijbel is het boek van Jezus Christus. Niet alleen het Nieuwe Testament, maar ook het Oude Testament is vol van Christus. Het geeft geen beschrijving van de lotgevallen van personen en volken. De Bijbel is geen boek waarin van Kaïn en Abel en Abraham en Job en David en Saul verteld wordt, maar van de Here Jezus. Als Farao beveelt dat alle Joodse jongetjes in de Nijl geworpen moeten worden, is dit een aanslag op de ongeboren Christus, die nog in de schoot van Israël verborgen was, en als Herodes een bloedbad in Bethlehem aanricht, is dit de aanslag op de geboren Christus. Het zijn beide episoden uit de permanente strijd tussen licht en duisternis, het zaad der vrouw en het zaad der slang, waarbij we de adem inhouden. De schrijver van het boek der Handelingen beëindigt zijn boek heel abrupt. Paulus zit daar in Rome in een eigen gehuurde woning. Wat gebeurt er verder met Paulus? Och, dat is van geen enkel belang. De Bijbel is geen roman! Het is van geen betekenis hoe het afloopt met de held van het verhaal. Van belang is alleen wat er gebeurt met Christus en door Christus. Als Paulus in Rome is aangekomen, dan betekent dit, dat Jezus in Rome is aangekomen. In het centrum der Romeinse cultuurwereld. Dat Christus Zijn triumftocht heeft volbracht van Jeruzalem naar Rome! Dat de ruiter op het witte paard voortgaat, overwinnende en opdat hij overwon. Zo is heel de Bijbel het boek van Jezus Christus, het boek van strijd en overwinning.

Reclame is in het koninkrijk Gods contrabande. Daarom is er voor de Bijbel geen reclame gemaakt. Er is geen enkele poging gedaan om dit boek onder een pakkende titel aan de markt te brengen. Het heeft zijn tocht door de wereld gemaakt onder de naam: Bijbel, d.i. Biblia. Dit betekent: Boek, of eigenlijk meervoud: boeken! Onze vaders spraken van: Het Boek.

Als vader zei: Geef mij het boek eens aan, dan zullen we samen lezen, dan behoefde geen van de huisgenoten te vragen: wélk boek bedoelt u? De Bijbel is het Boek zonder titel. Het is het Boek dat voor zichzelf spreekt. Het is het Boek der boeken! Het is geen geleerd Boek. Het is geen wetenschappelijk Boek. Het is eenvoudig de Bijbel, die de boodschap Gods bevat. God heeft een boodschap aan heel de wereld en Hij heeft een boodschap aan mij persoonlijk. Daarom is de Bijbel het meest publieke en het meest intieme boek. Het laatste niet het minst. Wij beschouwen de Bijbel al te vaak als een boek, dat op de kansel in de kerk behoort te liggen en waar in de huiselijke kring aan tafel uit voorgelezen wordt, doch al te weinig als een boek, waarin de Here persoonlijk tot mij het woord richt, en *mij* speciaal bedoelt. De meest zinvolle uitgave van het Ned. Bijbelgenootschap is de zakbijbel. God spreekt nooit in de ruimte. Hij bedoelt iemand. Hij richt zich tot mij! De Bijbel is weleens een "brief uit de hemel" genoemd. Een brief heeft altijd een adres. De Bijbel heeft ook een adres. Er staat duidelijk op deze "brief uit de hemel": persoonlijk! Het gaat om úw zaak. Gij zijt die man. Wat wij daarom voor de innerlijke groei van ons leven meer dan ooit nodig hebben is, dat wij met de Bijbel doen, wat wij óók doen met een brief, die strict persoonlijk aan ons gericht is. Wij moeten de Bijbel zelf ter hand nemen. Wij zullen elke morgen tot de Here moeten zeggen: "Spreek Here, Uw knecht hoort." Een dag die niet begon met het lezen van de Bijbel is vaak een dag vol nederlagen. Dit geldt voor de gezonde dagen natuurlijk evengoed als voor de zieke dagen. Voor de laatste vanzelfsprekend, maar zelfs dan is er een ontstellend manco. Er zijn patiënten, die in een ziekenhuis opgenomen moeten worden, en alles van tevoren keurig in gereedheid hebben gebracht. Voor pyama, tandenborstel en wat niet al is keurig gezorgd. Alleen de Bijbel is vergeten! Dit is een onvergeeflijke slordigheid. Een slordige levensstijl gaat hiermee hand in hand. Wij zullen de geesteloze vlakheid en de vlakke geesteloosheid niet te boven komen, als op dit punt geen grondige reformatie tot stand komt. Allereerste voorwaarde voor "voortgaande ontwikkeling" voor de vorming van krachtige mensen Gods is de persoonlijke Bijbellectuur. Hierin ontmoeten wij de levende Christus. De stroom van hemelse energie loopt door het kanaal van de Bijbel.

Het is niet helemaal verwonderlijk, dat de persoonlijke Bijbellectuur niet erg populair is. Dat komt niet, omdat deze lectuur zo moeilijk is. Er zijn stellig gedeelten in die zwaar zijn om te verstaan, maar wat de hoofdzaak betreft, kan een kind begrijpen, waar het om gaat. Het komt ook niet, omdat het een verouderd boek is. De Bijbel is wel oud maar niet ouderwets. Het wonder van de Bijbel is z'n actualiteit. Maar de oorzaak kan wel daarin schuilen, dat de Bijbel zo ontzettend pijn kan doen. Het woord van God spaart ons in geen enkel opzicht. Het Evangelie is niet "naar de mens". Integendeel, het gaat dwars tegen de mens en alle menselijke begeerten in. Wij moeten altijd precies de andere kant uit dan wij gedacht en gewild zouden hebben. Geen mens kan in het felle licht van het Woord opkijken, geen sterveling kan zich op de been houden als de Geest gaat blazen. De Schrift zegt ons altijd de waarheid, maar zij doet dat heel anders dan wij, want als wij elkaar eens flink de

waarheid zullen zeggen, zijn we bijna altijd onwaar. Tegen het licht van de waarheid Gods komt ons leugenbestaan erbarmelijk te voorschijn. Daarom is de lectuur van de Bijbel geen onverdeeld prettige lectuur. Als we ons rijk wanen, worden we in al onze armoede tentoongesteld. Als we ons opwinden over de honderd penningen, die een ander ons schuldig is, wordt ons gezegd, dat we beter onze mond kunnen houden, omdat wij God altijd nog minstens tien duizend talenten schuldig zijn, dat is een verhouding van veertig gulden tot veertig miljoen gulden. De Bijbel is geen boek, dat ons als zoveel romans in een schijnwereld verplaatst, maar doet ons de werkelijkheid met klare ogen zien. Een verrukkelijke werkelijkheid: "Zie hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden!" Ook een verschrikkelijke werkelijkheid: Wij worden in bodemloze diepten neergesmaakt én tot ongekende hoogten opgevoerd. De Psalmen

vormen maar een klein onderdeel van de Schrift, en daarvan is gezegd: "Hier vinden de diepste roerselen der gelovige ziel een uitweg; het is het leed dat doet klagen, de bestrijding die doet bidden, het schuldbesef dat doet pleiten, het levensraadsel dat doet worstelen, de uitredding die doet danken, de goedheid Gods die doet jubelen, de vijandschap tegen de Gezalfde die doet vloeken, het stil vertrouwen dat doet lachen. De treurzang in heftige beweging en de lofzang in stilheid tot God wisselen elkaar gedurig af. Hier ziet men alle heiligen in het hart, men is daar in een schone tuin, ja in de hemel zelf, en tevens in dood en hel." De mens in zijn nood spreekt hier zonder masker en God spreekt hier tegelijk heel duidelijk. Gods oordelen varen door menige vervaarlijke bladzijde, maar ook Gods vertroosting schemeren in het ochtendrood na de nacht, en Zijn beloften koppelen zich als een blijde, wijde hemel over bewogen zeeën van vertwijfeling. Op elke bladzijde blinkt de glans van Gods stralend aangezicht.

Wat hier van de Psalmen is gezegd, geldt in zekere zin van heel de Bijbel. Dit boek maakt ons (als we tenminste goed lezen) onrustig en doet ons voortdurend schrikken, gelijk Belsazar schrok van één regel schrift van de schrijvende God. Maar de Schrift maakt ons tegelijk volkomen rustig. Immers, als wij haar opslaan, horen we ons telkens weer zeggen, dat God in het middelpunt staat van het verwarde en verwarrende wereldgebeuren. Vóórdat Johannes al die visioenen en donderslagen en stemmen zal zien en horen, ziet hij eerst een troon in de hemel en Die daarop zat, de Zoon des mensen gelijk. Daar kwamen alle draden op één punt samen. God de Heer regeert.

Wat winden dat er waaien Wat regen dat er plast Het hoge huis van Sion staat onbeweeglijk vast.

De Here houdt de teugels van alle paarden die ons voorttrekken in Zijn hand. Niet mensen, niet koningen, niet legeraanvoerders schrijven het boek der geschiedenis; deze alle zijn niet anders dan dienaren van de Here, Die voorop gaat, Die de weg baant, Die de route voorschrijft; Die "halt" zegt, en dan is het halt; Die "verder" zegt en dan gaat het verder. Wij kunnen ons dus wel voorstellen, dat de Franse koning Robert de Vrome zei: "ik zou liever mijn kroon willen missen, dan de lectuur van de Heilige Schrift." Zo vroom zijn we intussen nog lang niet allemaal. We kunnen wel heel "vroom" zingen: "wien heb ik nevens U omhoog?" maar als we 't gaan uittellen, dan is de Bijbel voor de christenen en nog veel meer. Willen zij "mensen Gods" zijn, tot alle goed werk bekwamelijk toegerust, dan is dit Boek daarvoor de onmisbare voorwaarde.

Op het woord volgt het sacrament. Het woord is het hoorbare evangelie, het sacrament het zichtbare evangelie. Christus wil bij ons binnenkomen en daarvoor gebruikt Hij de beide poorten waardoor de toegang tot het hart openstaat. Door de poort van het oor treedt Hij binnen als het woord verkondigd wordt, en als het sacrament bediend wordt, treedt Hij binnen door de poort van het oog. Zo zijn dus beide in zekere zin gecoördineerd, en het staat in geen geval zo, dat wij onder de preek in de voorhof zitten en tijdens de sacramentsbediening het heilige binnentreden. Het sacrament is anders dan het Woord, maar het staat er niet boven en is ook niet heiliger. We spreken evengoed van het heilig Evangelie als van het heilig Avondmaal en de heilige Doop. Men kan evengoed door het heilig Evangelie verschroeid worden, als in het water van de Doop verdrinken. Wie zich niet bekeert, eet en drinkt zichzelf een oordeel bij het Avondmaal, maar wie zich niet bekeert, hóórt zichzelf een oordeel, als het Woord wordt bediend. Wij vernamen reeds, dat de Here Zich moederlijk over ons heenbuigt, wanneer Hij met ons gaat spreken in mensentaal. Dit zet Hij voort in hébben we nog heel wat nevens Hem en nevens de Schrift. Dan willen wij liever de lectuur van de Heilige Schrift missen, dan dat we onze kroon moeten missen, omdat we heel goed voelen, dat de Schrift die kroon in 't stof doet rollen. Er schuilt een geweldige kracht in de Bijbel, en als dat niet zo

was, zou men de geschiedenis door niet zoveel wanhopige pogingen hebben gedaan om de Bijbel onschadelijk te maken. Dit boek moet verbrand worden, zei een Mohammedaan, want het is bezield door een levende geest. Ook deze man heeft onbewust de waarheid gesproken. Er zit inderdaad een levende geest in; de Heilige Geest namelijk, die al het zondige in ons leven in brand steekt, en tevens de vlam der liefde ontsteekt.

Samenvattende kan men zeggen, dat de Bijbel er voortdurend weer op uit is, ons er aan te herinneren, dat wij "mensen Gods" zijn, en Hij wil ons van dag tot dag helpen, ons als zodanig te ontplooiën. Wij moeten bereid zijn ons ge-scharrel op te geven, om van twee wallen te willen eten, en te erkennen, dat God alles òf niets wil. Als we zo de Bijbel lezen, zijn we goed op weg om te begrijpen, waarom God ons het kostelijk geschenk van de Bijbel in handen gegeven heeft. Wat het voedsel is voor de hongerige en het water voor de dorstige, de regen voor de planten en het medicijn voor de zieken, het kompas voor de navigatie en de instrumenten voor de piloot, het sacrament. Het sacrament is "aanschouwelijk onderwijs". De onderwijzer op school *vertelt* niet alleen van zwaluwen en reigers, maar hij laat die ook op een plaat zien. De kinderen kunnen het dan beter begrijpen en onthouden. God beloofde niet alleen aan Abraham, dat hij vader van een groot volk zou worden, maar Hij liet het hem ook zien, door hem de ontelbare sterren te tonen: zó talrijk zal zijn nageslacht worden. Dit moet op Abraham een zeer diepe indruk gemaakt hebben. Op soortgelijke wijze wil de Here ons de beloften van het Evangelie "des te beter te verstaan geven" door de sacramenten. Het moet op ons een diepe indruk maken. We mogen er niet meer van los komen. En dit zal te minder gebeuren, als wij de sacramenten zien in hun volle betekenis en rijkdom. Niet alleen als aanschouwelijk onderwijs, maar ook als verzegeling. Als het Goddelijk middel voor onze geloofsgroei.

Laten we eens beginnen bij de Doop. Wij stellen over 't algemeen de Doop nogal op prijs. Het kan helaas niet meer gezegd worden, gelijk driekwart eeuw geleden, dat het Nederlandse volk als geheel een gedoopte natie is, maar in brede kringen blijft men de Doop toch nog op prijs stellen. Als er eens een decreet zou worden uitgevaardigd, dat het op straffe verboden werd, z'n kinderen te laten dopen, zou er een storm van verontwaardiging losbreken. Ook zij, voor wie de Doop niet veel meer is dan een eerbiedwaardige traditie, en die dus niet veel meer dan een uitgeholde of vermolmde doop hebben overgehouden, zouden dan stellig in het geweer komen. Men zou dus zeggen, dat de papieren van de Doop tamelijk gunstig stonden, doch in werkelijkheid is de zaak helaas anders. Het staat er zelfs zeer ongunstig voor, en de ontstellende werkelijkheid is, dat de Doop onder ons in verachting is. Niet dat wij, voorzover we kinderen hebben, de Doop voor onze kinderen niet zouden begeren, maar omdat wij er niet meer aan denken, wat de Doop *voor onszelf betekent*. Denken wij nog weleens aan onze eigen Doop? Is het voor ons elke dag een nieuw wonder, dat wij gedoopte mensen zijn, en is het ons onophoudelijk een grote verbazing, dat ons dit hemelse onderscheidingsteken is uitgereikt? In een goed huwelijk is het zo, dat er permanent de blijde verwondering is, elkaar te mogen bezitten. Dat loopt met de wittebroodsweken niet af. Is er zo die blijdschap over het wederzijdse bezit: Ik ben van God en God is van mij, wat feitelijk de inhoud van de Doop is? Wij hebben ons daarin de eerste dagen na de Doop niet kunnen verheugen, want daar wisten wij toen nog niets van. Het ging helemaal buiten ons om. We zijn niet naar het doopvont toegestapt, maar we zijn er heen gedragen.

Toen kon er de verrassing nog niet zijn. Is die er nú ? Nee, die is er *niet*.

Het is zó geworden, dat de Doop tot een kerkelijke plechtigheid voor *kinderen* is gedegradeerd, maar aan grote mensen heeft de Doop niets meer te zeggen. Wij, volwassen mensen, hebben de Doop teruggedrongen naar de kinderjaren, en zelfs hebben we van dat geestelijk kinderuurtje niet eens genoten, want toen die grote verrassing kwam, sliepen we of

we schreiden. In ieder geval hadden we er geen weet van, onze ouders zullen ons wel verteld hebben, dat we gedoopt zijn, maar verder zouden we evengoed niet gedoopt kunnen zijn. Het zou voor ons misschien niet eens zo'n verschrikkelijke deceptie zijn, als we gewaar werden, dat de kerkelijke plechtigheid van de Doop aan ons niet voltrokken was. De meesten van ons, die dit lezen, zullen misschien niet eens de datum weten, waarop ze gedoopt zijn. De datum van onze geboorte weten we natuurlijk wel, en we vieren elk jaar onze verjaardag, maar onze Doopdag vieren we nooit. Stel je voor dat iemand dat vreemde denkbeeld in z'n hoofd zou halen. We zouden er een hele toer aan hebben, om die datum uit de kerkelijke archieven op te diepen. Onze preciese voorvaderen tekenden dat nog weleens aan in het familieregister van de Statenbijbel, maar zo iets doen wij niet meer.

Toch zou er wel iets voor te zeggen zijn, om je Doopdag jaarlijks te vieren. Want op mijn geboortedag ben ik ingeschreven als burger van het koninkrijk der Nederlanden, maar op mijn Doopdag ben ik ingeschreven als burger van het koninkrijk der hemelen. Het is maar de vraag, wat voor u het zwaarste is, en wat u het zwaarst wilt laten wegen.

Er is eens in uw leven een verbazingwekkend wonder gebeurd, en dat wonder heeft plaats gegrepen op de dag van uw Doop. Toen heeft de hoge en verheven God Zich over u heengebogen en Hij heeft gezegd: dit kind is van Mij. Hij heeft u toen geannexeerd voor Zijn eeuwig Koninkrijk. Hij heeft u, zo klein als ge nog waart, een plaats ingeruimd naast prinses en wereldgroten. Hij heeft, toen ge nog geen "nee" of "ja" kondet zeggen, en dus nog niet kondet kiezen, voor ú gekozen. Hij heeft dat prille mensje in Zijn machtige armen genomen, om dat uw hele leven lang in veilige bescherming te nemen, en zelfs "dwars door de dood neemt Hij u op in Zijn schoot". Hij heeft u tot Zijn kind aangenomen, waar natuurlijk onlosmakelijk aan verbonden is, dat Hij ook voor u zorgt, en u verder geheel naar ziel en lichaam voor Zijn rekening nam. Hij heeft er niet op gewacht, of u dit aan Hem zoudt vragen, maar Hij stond er al, vóór gij Hem nog iets kondet vragen, Hij was u dus niet maar een paar passen, doch al heel wat jaren vóór.

Dit alles heeft de Drieënige God u maar niet beloofd, maar Hij heeft het u *verzegeld*. Hij heeft er u een zichtbaar bewijs van gegeven. Die waterdruppels zijn bij de Doop werkelijk op uw hoofd gesprekend. Iedereen heeft dat kunnen zien. Dat was geen schijnbeweging. Hier is ook geen vergissing mogelijk. Precies even werkelijk is het feit, dat Hij u tot Zijn kind heeft aangenomen, en alles wat daaruit voortvloeit. De kerk belijdt: "dat ik zo zeker door het bloed van Christus gewassen ben, als ik uitwendig met het water gewassen ben." Als dat toen zo was op het moment van de Doop, waarom zou dat nú dan niet meer zo zijn? Dit is hierom zo vast, omdat de Doop een verbondshandeling is geweest. God heeft u in Zijn verbond opgenomen en dus plechtig verklaard: Ik ben uw Bondgenoot! Dit is een bijna duizelingwekkende gedachte. Een volk dat aangevallen wordt, voelt zich veilig, als het sterke bondgenoten heeft, maar hier komt God verklaren, dat Hij uw Bondgenoot is, die aan uw kant staat, en op Wie gij altijd terug kunt vallen "in 't strijdperk van dit leven". Ik kan dit ook nog anders zeggen. De Doop is zoveel als een Goddelijke "schuldbekentenis" en daaraan kunt u de God van uw Doop altijd houden. Een bankbiljet is op zichzelf een waardeloos stukje papier, maar de waarde wordt ontleend aan het feit, dat de Nederlandse Bank er achter staat. Daarom heeft iedere "toonder" recht op de op het biljet aangegeven waarde. De Doop is op zichzelf een zeer schamele handeling en wat is er poverder denkbaar dan die paar waterdruppels? Maar God Zelf staat er achter, en aan elke "toonder" wordt de volle waarde en de rijke inhoud van de Doop uitgekeerd. Daar heeft die "toonder" recht op. Wij zijn er in de regel nogal gauw bij, om te verklaren, dat wij nergens "recht of aanspraak" op hebben, en dat klinkt nogal devoot en ootmoedig. De zaken liggen echter totaal anders. Wij hebben wel degelijk rechten en aanspraken, om de eenvoudige reden, dat God ons die rechten gegeven heeft. Het zou stellig een belediging van God zijn, als wij van die rechten geen gebruik

maakten, evenals het een belediging voor het Vaderhart is, als een kind zich thuis een vreemde voelt. Wij zijn geen bedelaars voor Gods poorten, maar kinderen in Gods huis. En kinderen hebben kinderrechten. Toen de verloren zoon de weg naar huis weer insloeg, nam hij zich voor, tegen zijn vader te zeggen: "Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, en ben niet meer waardig uw kind genaamd te worden: maak mij als een van uw huurlingen." Toen het zover was, begon hij wel met die zin die hij eindeloos bij zichzelf gerepeteerd had, maar hij kon het niet tot een eind brengen. Het: "ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden", kwam er nog met horten en stoten uit, "maak mij als een van uw huurlingen", slikte hij in. In de armen van zijn vader voelde hij, dat dit een belediging geweest zou zijn voor het vader-hart. De vader wilde geen knecht er bij hebben. Hij was juist zo blij, dat hij zijn kind terug had. En daarom herstelde de vader hem ook ogenblikkelijk in alle kinderrechten. Laten we daarom goed begrijpen, dat wij onze hemelse Vader nooit meer vreugde kunnen verschaffen dan door kinderlijk-gelovig aanspraak te maken op onze kinderrechten. Door niet als bedelaars te vragen om een aalmoes, maar als kinderen te smeken: doe mij naar Uw toezegging. Wat ons in de Doop is toegezegd, en waarop wij dus in het geloof aanspraak mogen maken, is ontzaglijk veel, bijna té veel om op te noemen. In het Doopsformulier staat, dat als wij in de Naam des Vaders gedoopt zijn, dit o.a. betekent: dat Hij ons van alle goed zal verzorgen, en alle kwaad van ons weren of ten onzen beste keren wil. De verhoging van het gebed: "Geef ons heden ons dagelijks brood", ligt dus al in de Doop verankerd. En als wij in de Naam des Zoons gedoopt worden, verzegelt ons de Zoon, dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden.

De bede: "vergeef ons onze schulden", heeft dus reeds de waarborg der verhoging in de Doop. En als wij in de Naam van de Heilige Geest gedoopt worden, verzegelt ons de Heilige Geest, dat Hij in ons wonen wil, dat Hij ons de weldaden van Christus toeëigent en Zijn heiligend werk zal voortzetten, "totdat wij in het leven der uitverkorenen onbevlekt zullen gesteld worden". De volharding tot het einde is ons reeds in de Doop verzekerd.

Ieder gevoelt, dat als wij onze Doop niet gaan vervlakken tot een kerkelijke plechtigheid, maar betrekken in ons dagelijks leven, met ons meenemen op reis en meedragen in ons bidvertrek, als een sterk pleidooi in onze gebeden, dat dan onze Doop een geweldige bijdrage is voor onze vorming en toerusting tot "mensen Gods". Naar twee kanten.

In de eerste plaats naar de kant van onze *geloofsrust*. Als wij werk maken van onze Doop, tasten we niet langer onzeker rond als blinden en voelen we niet als drenkelingen ons wegzinken in de hoge vloed van het leven. We krijgen houvast en steun, en we "loven den Heer die onze bevende vrees komt beschamen". Wij staan als Paulus op het schip in de stormnacht, omdat wij geknield hebben voor "die God, wiens ik ben, welken ik ook dien," de God van het Verbond, Wiens ik *ben*. God zal voor mij zorgen. Welken ik ook *dien*.

Dit is de andere kant van de levensvernieuwing. Als de Doop voor ons realiteit wordt, wordt de God van de Doop voor ons realiteit. Wij worden dan zo overweldigd door de privileges van het Verbond, dat wij als vanzelf worden geplaatst voor de *verplichting* van het Verbond: vermaand en verplicht om die God, Vader, Zoon en Heilige Geest aan te hangen, te betrouwen en lief te hebben. En dat blijft dan niet in de ruimte zweven, maar concretiseert zich in het vervolg: de wereld verzaken, de oude natuur doden en in een godzalig leven wandelen.

Dit zijn dan niet eens verplichtingen meer. De geboden zijn omgezet in gezangen. Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.

Een ander middel "tot volmaking der heiligen" is de viering van het Heilig Avondmaal. Er wordt over dit Avondmaal zeer verschillend gedacht.

Ik bedoel hier niet de Avondmaalsstrijd uit de tijd der Reformatie op te rakelen of de afzonderlijke opvattingen van Calvijn, Luther en Zwingli weer te geven. Evenmin ligt het in mijn bedoeling in te gaan op de nieuwere sacramentstheologie. Als zodanig is dit boek helemaal niet bedoeld. Maar er zijn zo onder ons gewone kerkvolk enige Avondmaalsopvattingen in omloop, die we niet zonder meer voorbij kunnen gaan. Aan de ene kant de gedachte, dat de Avondmaalsgemeenschap gevormd wordt door de geestelijke elite, de upper ten van doorgewinterde en doorgeleide super-bekeerden. Aan de andere zijde de vlakke en vlotte Avondmaalsviering aan de lopende band van diegenen, die onder hun "godsdienstplichten" ook rekenen dat zij van tijd tot tijd aan de Avondsmaaltafel behoren te verschijnen. In beide gevallen is het een volkomen vreugdeloos bedrijf. Van ontroering of verwondering is geen spoor aanwezig. Het festijn is vervlakt tot een demonstratie.

De Bijbel kan alleen maar voelen voor de Avondmaalsgedachte, die is neergelegd in de woorden: "Deze ontvangt de zondaars en eet met hen." Dit was wel als critiek bedoeld, maar het zingt metterdaad het schoonste lied der verlossing. Deze ontvangt de zondaars. Kreupelen en melaatsen, blinden en verminkten, schooiers en bedelaars worden hier samengeroepen. Van ons wordt niet verwacht, dat wij aan het Avondmaal komen zoals wij *behoren* te zijn, want het valt niet in te zien, wat wij daar dan nog doen moeten. Maar verwacht wordt, dat wij er komen, zoals we *zijn*. Precies zoals we zijn. Geen opgepoetste en opgelapte mensen; geen mensen die op de tenen gaan staan, geen mensen met een masker voor. Maar zondige mensen die vergeving nodig hebben; hongerige mensen die om eten komen vragen, omdat ze vóór alle dingen in het leven willen blijven; doodzieke mensen die graag genezen willen worden.

Het is een hoogst merkwaardig gezelschap, deze schamele gasten die Jezus Christus bij zich aan tafel nodigt.

Er zijn rijken bij, natuurlijk, waarom niet? Rijkdom is wel een gevaar, maar niet taboe in het koninkrijk Gods. Abraham, de vader der gelovigen, was óók rijk. Er horen echter ook heel armen bij. Daar zitten dames met bontjassen en arbeidersvrouwen met een ordinair C. & A.-tje. De autobezitter neemt er plaats naast de taxi-chauffeur. De personeelschef van het bedrijf drinkt ditmaal uit dezelfde beker als de jongste bediende. Er is een professor bij en één, die de hoogste klas van de lagere school destijds nog net heeft kunnen halen. Hier zit een Hollander en ginds een Ambonnees. Deze allen hebben naar één en hetzelfde Woord geluisterd en hebben van één schotel gegeten. Broeders en zusters in de Here Jezus Christus.

Vergaard uit alle streken
in heel de wereld één,
werd dit haar zalig teken,
dat allen is gemeen.
Eén bede vouwt de handen.
Eén zegen breekt het brood.
Eén vuurbaak staat te branden
in 't duister van de dood.

Wat komen al deze mensen hier toch doen? Wat is het, dat hen met zo grote spanning naar deze wonderlijke maaltijd doet verlangen? Is het alleen om teruggeleid te worden naar het *verleden* en met heilige verwondering te gedenken wat Christus voor ons aan het kruis geleden heeft? Zeker, dat is het ook. Wij voldoen met vreugde en beving aan het bevel: Doet dit tot Mijn gedachtenis. Het is geen dodenherdenking, maar herdenking van De Dode. De twee minuten stilte bij het graf van de onbekende soldaat valt in het niet bij de gewijde stilte ter herinnering aan de bekende Gekruiste. De stilte van het Avondmaal. Het doet weldadig aan, dat er op dit moment in de kerk nu eens niets gezegd wordt. Wij denken alleen maar. Wij overdenken die wondere plaatsvervangings. "Dat Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood

hadt moeten sterven, Mijn lichaam in de dood geve en Mijn bloed vergiete." Dat Hij gebonden werd, opdat Hij ons zou ontbinden; dat Hij verlaten werd, opdat wij nimmermeer zouden verlaten worden! Gedachtenis aan het *verleden!* Maar ook profetie van de *toekomst*. Gedenkt de dood des Heren *totdat Hij komt!* De Avondmaalstafel baadt zich in eschatologisch licht, en kruis en kroon worden aan elkaar verbonden. Elke Avondmaalsviering is profetie van de bruiloft des Lams. De dragers van het gevlekte en gescheurde zondaarskleed verlangen zeer naar het gewaad des lofs. De ontsteltenis over zoveel wat oud en vuil is, doet hen vurig begeren, dat alle dingen nieuw zullen worden. De telkens onderbroken gemeenschap postuleert de blijvende gemeenschap. De bruid smeekt: Kom Heer Jezus, kom haastig!

Dit gebed wordt steeds dringender naarmate de toekomst des Heren dichterbij komt. Want Hij komt door de antichristelijke stormen heen. In dit razen en oorlog blazen van het antichristelijk geweld hebben wij de Heer en elkaar meer dan ooit nodig.

De Avondmaalsviering wordt bij de dag actueler. De kerk zal aan den lijve gaan gevoelen, dat zij geen parade-kerk, maar strijdende kerk is, en dat het Avondmaal geen kerkelijke show, maar bloedige werkelijkheid en klemmende noodzaak is. Maar:

Bij 't bloedlicht der flambouwen
in 't heetste van de strijd,
wacht zij in stil vertrouwen
de vrede voor altijd;
tot eind'lijk voor haar ogen
waarin 't verlangen brandt,
het schouwspel komt getogen
der kerke triumfant.

Zo wordt van de Avondmaalstafel een lijn teruggetrokken naar het verleden en loopt er een lijn vooruit naar de toekomst.

Maar het *heden* mogen we toch ook allerminst vergeten.

Het Avondmaal is niet alleen gedachtenis, maar ook communie. Gemeenschap met elkander ook, maar gemeenschap in de eerste plaats met de levende Christus. Wat zoëven gezegd werd: "herdenking van De Dode", behoeft daarom deze noodzakelijke aanvulling: gemeenschapsoefening met de Verrezen en Levende Heiland. Er gebeurt iets aan het Avondmaal. Er grijpt daadwerkelijk een wonder plaats. Niet ostentatief, maar onzichtbaar. Geen mirakel van transsubstantiatie, maar het wonder van transfusie. Een invasie van hemelse krachten in de zwakken en de vermoeiden. Het Hoofd distribueert Zijn zegeningen over de leden. Het "Heilige Hart" stuwt zijn bloedgolven door het lichaam. Bij het Avondmaal vindt het gebed verhooring:

Laat m' in U blijven, groeien, bloeien,
O Heiland, die de wijnstok zijt.
Uw kracht moet in mij overvloeien
of 'k ben een wis verderf gewijd.
Doorstroom, beziel en zegen mij,
opdat ik waarlijk vruchtbaar zij.

De vraag behoeft niet gesteld te worden, of de gevolgen van deze krachttransfusie door de leden van het lichaam, de gasten aan de tafel, terstond merkbaar zijn. Het kán. Maar het behóeft niet. . . de zieke bemerkt ook niet terstond of het medicijn z'n werking doet.

Wij hebben hier meteen antwoord op de vraag, op welke wijze het sacrament van het Heilig

Avondmaal middellijk meewerkt aan "de volmaking der heiligen" en hoe wij door het gebruik daarvan als "mensen Gods" te beter kunnen uitkomen.

Wij spreken in dit verband meestal van "versterking van ons geloof", maar dat komt in feite op hetzelfde neer.

Het zal ieder nu wel duidelijk zijn, dat volstrekt afgewezen moet worden de foutieve voorstelling, alsof door het gebruik van het Avondmaal de tussen hoop en vrees geslingerde mens weer een beetje vaste grond onder de voeten krijgt. Dat het met ons "geloof" altijd maar een armoedig gevalletje blijft: hoor ik er nu bij, of hoor ik er niet bij, en dat door de Avondmaalsviering even wat licht door de wolken heenbreekt, om dan ook weer heel spoedig te verdwijnen, zodra het Avondmaal voorbij is.

Zo staan de zaken niet. Want dan zou feitelijk heel de kerk bestaan uit lieden, die maar zo'n beetje in de schemering rondtasten, en dat is gelukkig niet zo. Bovendien kan dan de vraag gesteld, wat zij dan eigenlijk aan het Avondmaal doen, die blijmoedig staan in de zekerheid van het geloof, en die geen moeite hebben met de vraag, of zij het eigendom van Jezus Christus zijn. Als wij ons nu herinneren, wat boven over de krachttransfusie is gezegd, komen we tot de ontdekking, dat de dingen hier heel anders liggen. Het geloof moet versterkt — dit is inderdaad juist — maar de reden daarvoor is, dat het geloof zo ontzaglijk *moe* geworden is. Het geloof moet nu eenmaal werken, en hard werken ook! Het geloof gaat nooit op z'n Zondags gekleed, maar loopt steeds in overall rond. Het draagt, althans voorlopig, geen groot-tenuue, maar een battle-dress. We zijn *strijdende* kerk, en dat is meer dan een naam. Onze doodsvijanden houden niet op ons aan te vechten. Wapenstilstandsbesprekingen komen eenvoudig niet aan de orde. De strijd is zwaar en de getalssterkte zeer ongelijk. We vinden een driedubbel sterke macht tegenover ons: de duivel, de wereld en ons eigen ik. De vijfde colonne is er dus ook bij... . de verrader binnen de vesting: het eigen vlees.

Bovendien krijgt het geloof dagelijks zware opdrachten. Er moeten hongerigen gevoed en naakten gekleed en gevangenen bezocht. Voorzover gij dit een van Mijn minste broederen hebt gedaan, hebt gij dat Mij gedaan! Er moet worden gebeden voor vriend en vijand, en er is bijna geen groter spanning denkbaar, dan de gebedsspanning. Het geloof moet dienen en altijd maar weer dienen, en als een kaars licht verspreiden, waarbij die kaars zelf wordt verteerd. "Terar dum prosim", laat *mij* maar verteerd worden, als ik maar nuttig ben.

Het geloof moet bouwen. Geen steden of paleizen, maar een eenvoudige ark, gelijk Noach, een scheepke onder Jezus' hoede met de kruisvlag hoog in top en daarin voor zich en zijn gezin een plaats bespreken.

Het geloof moet strijden voor de komst van Gods Koninkrijk. Dit laatste zeg ik een beetje aarzelend.

Petrus wilde ook strijden voor de Heer Jezus in Gethsémane en greep naar het zwaard. Hij wilde toen eens aan Jezus laten zien wat hij, Petrus, waard was. Daar hebt u het al! Strijden voor de Here kun je doen met een hart boordevol eigenliefde. En je 't vuur uit de sloffen lopen voor allerlei actie en toch nog een klinkend metaal en luidende schel wezen. Het luistert allemaal zo nauw. Er zijn te allen tijde meer kruisvaarders dan martelaars geweest. Het is eenvoudiger voor Christus te strijden dan voor Hem te lijden. De greep naar het zwaard kost minder moeite dan een greep naar de lijdensbeker.

Ik bedoel met dat lijden voor Christus niet de bereidheid om het schavot te beklimmen. Dat wordt vandaag niet van ons gevraagd. Het kan actueel worden, maar is het momenteel nog niet. Maar bedoeld is voorlopig het lijden der zelfverloochening. Wie achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en neme zijn kruis op. Het is niet waar, dat ieder huis zijn kruis heeft. We moeten er niet te haastig bij zijn, onze tegenslagen en teleurstellingen tot kruis te

promoveren. Het kruis heeft alleen iets met het geloof te maken. Het kruis, heeft iemand gezegd, is een ding, waaraan je sterft. Het kruisdragen achter Christus is om Christus' wil sterven aan onszelf. Het is de kunst en de moed om geen kuilen te graven voor een ander, maar een graf te delven voor onszelf. U voelt wel, eenvoudig is dit alles niet, en dat het geloof dus ontzaglijk veel te doen geeft, staat nu wel voor ieder vast.

Wie nu maar een beetje meeloopt en het met de opdrachten van het geloof niet al te nauw neemt, komt natuurlijk niet in moeilijkheden. De enige moeilijkheid voor hen is dat ze met een zekere schrik ontwaren: o hé, is het alweer zover? Is het Zondag alwéér Avondmaal ? Nu, ze zullen dan wel weer plichtsgetrouw gaan, maar elke behoefte, en dus ook elke blijdschap ontbreekt. Geheel anders staat het met de werkers en strijders. Zij zijn door het werk uitgeput en vermoeid van de strijd. Zoals wij na een vermoeiende dag nieuwe krachten verzamelen aan de maaltijd, zo dient deze heilige maaltijd om de geestelijke krachten te vernieuwen. Gij richt de tafel toe voor mijn aangezicht tegenover mijn wederpartijders, Gij zalft mijn hoofd met olie, mijn beker is overvloeiende.

Wij moeten eten om in het leven te blijven. Wij zullen Christus' lichaam gaan eten en Zijn bloed drinken om onzes levens wil. Op de vraag: wat zijn sacramenten ? geeft de kerk o.a. ten antwoord, dat God ons hierdoor "vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade schenkt".

De "vergeving der zonden" hoort speciaal thuis bij het eerste sacrament, de Doop, het teken en zegel van de *afwassing*. De belofte van het "eeuwige leven" hoort speciaal thuis bij het Avondmaal: hier wordt het leven gevoed dat de eeuwigheid verduurt. Het valt dan ook te verstaan, dat degenen die het zó zien, nooit door het Avondmaal worden overvallen. Zij vernemen niet met schrik, dat het alweer Avondmaal is, maar zij horen het met grote blijdschap. Ze hadden er eigenlijk al lang naar uitgezien. Ze voelden zich de krachten ontzinken. Ze dachten: hoe zullen wij het ooit klaren, als wij niet spoedig nieuwe krachten krijgen door de maaltijd met Christus ? De periode tussen de ene Avondmaalsviering en de andere duurt voor hen nooit te kort, maar is altijd veel te lang. Er zou alle reden voor zijn, dat de kerken eindelijk eens ophielden, haar leden op een minimum-rantsoen te stellen. Viermaal per jaar is toch wel een minimum. Christus zei dat Hij Zijn schapen *overloed* zou geven, maar in ons kerkelijk leven blijft het distributiestelsel nog steeds gehandhaafd. Volkomen ongemotiveerd. In de oudste Christelijke kerk werd het Avondmaal elke Zondag gevierd. De ontmoeting tussen God en Zijn volk is feitelijk zonder sacrament niet af. Ik weet wel, dat de oude kerk niet te stellen had met het grotestads-probleem en de praktische moeilijkheden van Avondmaalsviering in enorme kerkgebouwen. Van huis tot huis broodbreken in de huisgemeenten ging beter. Maar ernstige bezinning is noodzaak. Wat een stromen van hemelse energie worden er nu afgedamd! Hoe zouden de vlammen van Gods geest oplaaien! Hoe zou de band met Christus

en de onderlinge band worden versterkt! Ook dit laatste!

Wij vernemen uit het Avondmaalsformulier, dat uit vele beziën samengeperst, één wijn en drank vliet, en uit vele vermalen graankorrels één brood gebakken wordt. Zo zullen wij allen één lichaam zijn. Zó! Namelijk door de verbrijzeling der delen. Als ieder zichzelf wil blijven, gaat het natuurlijk niet!

Ut omnes unum sint!

Dat zij allen één zijn!

Wij kunnen nooit alléén Avondmaal vieren, maar we kunnen wèl alleen *bidden*. Het gebed vraagt om stilte en eenzaamheid en we voelen ons haast op heterdaad betrappt, als iemand onverwacht binnenkomt wanneer wij aan het bidden zijn. We willen hier met name op het

gebed aandringen, omdat deze gemeenschapsoefening met God een zo uitnemende weg is, waarlangs de hemelse krachten ons toevloeien.

Ook na hetgeen gezegd is over Woord en Sacrament moet het gebed hier wel aan de orde komen. Immers in Woord en Sacrament spreekt God tot ons. In het Woord op hoorbare, in het Sacrament op zichtbare wijze. Hier moet natuurlijk een antwoord op komen. Het gebed is het antwoord. In mijn gebed spreek ik tot God en spreek ik met God, en ik kan en mag dit doen, omdat Hij eerst tot mij gesproken heeft. God wacht op dit antwoord. Wij overvallen Hem niet met onze gebeden, maar Hij verwacht niet anders. Evenals u verwacht dat de ander, die door u werd aangesproken, iets terug zal zeggen. De mens die niets terugzegt, dat is, die niet bidt, is door God tevergeefs aangesproken.

Als wij de Bijbel opslaan, blijkt voortdurend welke enorme krachten er in beweging komen door het gebed. De sterkste mens is niet de mens die z'n handen uit de mouwen kan steken, maar die z'n handen kan vouwen. In machteloze gevouwen handen heeft God iets van Zijn almacht gelegd. De grote beslissingen in het wereldleven en in ons kleine particuliere leven vallen in het bidvertrek. Kierkegaard heeft terecht de plaats waar een mens knielt voor God, het Archimedes-punt genoemd, van waaruit Hij zelfs de aarde uit haar voegen kan lichten.

Een paar voorbeelden uit de Schrift kunnen dit illustreren.

Elia was in staat, zelfs de natuurkrachten naar zijn hand te zetten door het gebed. "Hij bad een gebed, dat het niet zou regenen, en het regende niet op de aarde in drie jaar en zes maanden. En hij bad wederom en de hemel gaf regen." Het argument: nu, ja—Elia! dat was zo'n geweldige geloofsfiguur als er maar hoogst zelden gevonden wordt — slaat Jacobus ons direct uit de hand door er bij te zeggen: "Elia was een mens van gelijke bewegingen als wij!" Het zit 'm niet in de man, maar in het gebed.

Het gebed regelt niet alleen de elementen, maar mobiliseert ook engelen.

De situatie in de kerk van Jeruzalem was uitermate critiek, toen Petrus gevangengenomen werd door Herodes. Jacobus was reeds gedood, en zo scheen de ene apostel na de andere weg te vallen, terwijl de jonge kerk hun steun juist zo nodig had. Aan ontsnapping viel niet te denken, want Petrus werd heel secuur bewaakt. Aan interventie bij Herodes evenmin. Toen besloot de kerk te interweniëren bij God. Zij wist, dat waar alle wegen afgesloten waren, de weg naar boven openstond. Zij klopten bij de hemeldeur aan, en toen zond God een engel naar de gevangenis om Petrus te bevrijden. Door het gebed worden mensenlevens gered. Daar wist Paulus ook van mee te praten. Toen hij eens op een schip voer en er een verschrikkelijke storm opstak, zodat het geheel onttakelde vaartuig een speelbal van de golven werd, was hij onder alle stoere zeelui de enige die het hoofd niet verloor. In volkomen kalmte kon hij de bemanning toespreken en hun meedelen, dat ze er allemaal levend af zouden komen. Ze behoefden niet te vrezen, want een engel had bij Paulus gestaan en gezegd: God heeft u geschonken allen die met u varen.

Geschonken!

Hij had er God dus om gevraagd!

Er waren tweehonderd zes en zeventig zielen en

ze zijn allen gered door één gebed!

Het gebed vermag harten te vermurwen. Wij zouden de weduwe uit de gelijkenis geadviseerd hebben alle pogingen maar te staken. Haar zaak stond toch hopeloos en met zo'n man was niets te beginnen. Maar ze heeft volhard, en een zwakke, onbeschermd vrouw heeft, stellig niet door haar invloed maar door aanhoudende smeking, overwonnen. Bidt en gij zult

ontvangen! Dit is een door en door simpele en verstaanbare uitspraak van de Schrift. Wij moeten deze belofte precies zo nemen, zoals ze er staat. Als de dingen eenvoudig liggen, moeten wij ze niet moeilijk of ingewikkeld maken. Wij hebben het over allerlei "problemen", over gebed en gebedsverhoring, maar laten we nu eindelijk eens begrijpen, dat wij die problemen voor een groot deel zelf scheppen. Als er staat: "Bidt en gij zult ontvangen", dan moeten wij daar niets toe of af gaan doen. Dan mogen we niet allerlei reserves gaan maken of uitzonderingsbepalingen, of zeggen: ja, dat is misschien wel zo, maar onder die of die conditie. Als iemand beweert: gij moet er altijd aan toevoegen: als het God behaagt, of iets dergelijks, dan vind ik het vreemd, dat de Here Jezus dat er zelf niet aan toegevoegd heeft, en dan lijkt het dat wij het beter weten dan Hij. Wij zijn bezig door al die achterdeurtjes het hart uit de belofte weg te snijden. Als God ons in het volle licht zet, moeten wij de schaduwen niet gaan opzoeken. Als God ons de beide handen toesteeft, moeten wij ons niet omdraaien, om dan te klagen: ik hoor of zie van God niets en ik heb toch al zo dikwijls gebeden. Een beetje meer kinderlijkheid en onbevangenheid zou geen overbodige weelde zijn.

Die kinderlijkheid is er natuurlijk niet, als ik mij verbeeld de architect te zijn, die tekening en bestek keurig voor elkaar heb, zodat God de bescheiden functie krijgt van "aannemer", die niet anders te doen heeft, dan mijn plannen uit te voeren. Dan heb ik natuurlijk niet gebeden, maar alleen voorgeschreven.

Dat ik dan niet "ontvang" is niet te verwonderen, maar daar moet ik dan geen "probleem" van maken. Ik moet alleen maar leren *bidden!* Het gaat altijd en onvoorwaardelijk op, dat wie bidt, die ontvangt en die klopt die zal opengedaan worden. Ik weet alleen niet altijd secuur de *vorm*, waarin God geeft, en de *tijd* waarop God opendoet. Een van de bidders uit het Oude Testament heeft eens gezegd: mijn gebed keerde weder in mijn boezem (Ps. 35:13). Deze man had gebeden voor zijn vijanden, alsof het zijn broeders waren, maar ze bleven ondanks de voorbede even vijandig.

Nu heeft deze voorbidder niet gezeten met de vraag van het onverhoorde gebed, maar hij heeft gemerkt dat God het gebed anders verhoorde dan hij bedoeld had. De zegen die hij voor anderen afgesmeekt had, kwam namelijk in zijn eigen boezem terug, wij zouden zeggen: kwam op zijn eigen hoofd terecht. Toch verhoring dus!

Wij zouden in dit verband het een en ander kunnen zeggen over verhoorde en niet verhoorde gebeden. We zouden ook de vraag aan de orde kunnen stellen, welke functie het gebed kan hebben voor herstel van ziekte. De onderwerpen zijn belangrijk genoeg, en vooral de gebedsgenezing, die door het optreden van Hermann Zaiss de laatste tijd weer voor het voetlicht is getreden, neemt veler gedachten in beslag.

Ik wil ronduit verklaren, dat er naar mijn vaste overtuiging genezing op het gebed is, enkel en simpel op het gebed. Ik heb daarvan de ervaringen in mijn eigen leven. Er zou zonder twijfel veel minder narigheid en ellende wezen, als er vuriger, trouwer en geloviger werd gebeden. Ik wil er direct aan toevoegen, dat het hoogst eenzijdig is, als het wordt voorgesteld, dat de ziekte het enige is, waar men biddende tegenin moet worstelen. Er zijn geestelijke infecties, die veel fataler zijn dan alle epidemieën bij elkaar. En gevaarlijk wordt het beslist, als de voorstelling ingang vindt, dat wie op het gebed niet van z'n ziekte genezen wordt, het blijkbaar aan geloof schort. De geestelijke verwarringen die uit deze voorstelling van zaken kunnen en moeten voortvloeien, zijn niet te overzien. Het zou interessant genoeg zijn hier dieper op in te gaan, maar het ligt niet binnen het bestek van dit boek. Wij hebben ons alleen maar tot taak gesteld, te laten zien over welke enorme hulpbronnen een ieder vrijelijk kan beschikken, die het gebed hanteert. Hoe hierdoor hemelse krachten worden gedirigeerd, en dat wie als mens Gods wil uitgroeien, alleen tot eigen schade het gebed verwaarlozen kan.

Wij moeten het gebed vooral niet verlagen tot het nemen van een risico, het wagen van een kans, een draaien aan het rad van avontuur, een waagstuk, een sprong in het onzekere, een nemen van een lot uit een loterij of iets dergelijks. Niemand is zekerder van z'n zaak dan de mens die bidt, want hij heeft met God te doen. Wij zeggen van de caricatuurgebeden, die zo pas bedoeld werden, niet, dat men in zulke gevallen maar beter niet kan bidden. Dit dilemma wordt wel dikwijls gesteld, maar is fout. Het is niet: doe het goed, of laat het anders na, maar: als je 't niet goed doet, bekeer je dan en leer het goed te doen, want je leven hangt er van af. Het gaat bij het bidden niet om de een of andere kwestie van de derde of vierde rang, maar om de meest vitale dingen, om het zijn of niet zijn.

Het gebed is het contact met de hemel. Zodra dit contact wordt doorgesneden, treedt de dood binnen, evenals de duisternis komt als het contact van uw electrisch licht kapot is. Wij hebben tijdens de jongste wereldoorlog meermalen kunnen vernemen, hoe dikwijls de tactiek werd toegepast om legergroepen te omsingelen en van hun verbindingen af te snijden. Deze afgesneden groepen waren ten dode opgeschreven, en daarom vochten zij voor hun leven om tot elke prijs de verbindingen weer te herstellen. Wij zullen vóór alles voor de verbindingen moeten zorgen. Ook nu nog is de tactiek van de Satan, om deze verbinding met God af te snijden. De meeste en felste aanvallen zijn tegen het gebed gericht. De vijand onzer zielen schijnt hier meer bewust te zijn van de hoge betekenis van het gebed, dan wij het zijn.

Eén van die aanslagen werd al genoemd: als je niet spontaan en niet echt kunt bidden, kun je 't beter nalaten. Dit, met volkomen negeren van de waarheid, dat bidden behalve een gunst, ook een bevel is. Niet alleen privilege, maar evenzeer mandaat.

Een andere factor is de jachtige tijd. Wij hebben nergens tijd meer voor. Wij hebben helemaal geen tijd meer voor het gebed.

In de watersnood werden velen van alles beroofd. Wij zijn bezig onze beste goederen *vrijwillig* prijs te geven, om verkleumd achter te blijven in een kille, door antichristelijke vloedgolven overspoelde wereld!

Er zal volgens de Bijbel een tijd komen, dat wij niet rustig meer naar de kerk kunnen gaan. Wij kunnen het nú nog wel. Er ligt een ontzaglijke zegen in. Dat Christus een kerk op aarde gewild heeft, heeft onder meer ook een fijn-zielkundige reden gehad. De mens is gemeenschapswezen. We zijn op elkaar aangewezen. Daarom is er de kerk: de gemeenschap der heiligen. We behoeven gelukkig niet ieder op eigen gelegenheid te zien dat we er komen, en niet op eigen risico op reis te gaan. Wie weinig waardering voor de kerk heeft, moet maar eens de kolen uit z'n kachel halen, en hij zal bemerken dat ze een voor een uitgaan.

Wij mogen niet uitgaan!

Om onszelf niet, om de wereld niet, om Christus' wil niet.

Alles schreeuwt om brandende mensen, om mensen Gods, tot alle goed werk bekwamelijk toegerust. Deze *roep* kan beantwoord worden door het zien van en door de vervulling van onze *roeping*. Door onze afhankelijkheid worden wij sterk, in onze zwakheid machtig, in ons knielen en buigen voor God geweldig in deze wereld. Zo zal het S.O.S., waarmee dit boek begon, opgevangen worden in de hemel en effect hebben op de aarde.